

Mag. Tilka Jamnik, 31. 12. 2014¹,
dopolnjeno 31. 12. 2015 (Priročnik Pionirske s knjigami iz leta 2015 še ni izšel)
e-naslov: tilka.jamnik@gmail.com

TEMATSKO SPODBUDNE KNJIGE

Seznam je seveda namenjen **vsem mladim bralcem**: na začetku smo navedli nekaj tematsko spodbudnih leposlovnih knjig, sicer pa gre za obsežen **seznam najbolj kakovostnih mladinskih poučnih/informativnih knjig iz zadnjih nekaj let**. Toda oblikovan je tudi z mislijo, da so te knjige – zaradi zanimanja za določena področja znanja – morda lahko privlačne za branje **tudi mladim, ki sicer ne berejo radi leposlovja**, nadalje tudi **mladim z različnimi bralnimi težavami** (npr. dislektikom, oklevajočim bralcem) in **s posebnimi potrebami** (otrokom in mladim priseljencem in migrantom, slovenskim otrokom v zamejstvu in v drugih državah) ipd., ki pa jih seveda zanimajo različne reči! Opažamo tudi, da **fantje** pogosto raje segajo po poučnem kot po leposlovnem bralnem gradivu. Te knjige – pač glede na zanimanje – spodbujajo ne le k pogovoru, ampak tudi k raziskovanju, izvajanju poskusov in različnih drugih dejavnosti ... in ne nazadnje k nadaljnjemu iskanju informacij in branju. Svetujemo, da knjige, ki so v seznamu razdeljene na običajne stopnje, uporabljate **glede na bralne in jezikovne zmožnosti** otrok in mladih:

B – primerno za otroke med 3. in 6. letom, **tudi še v zgodnjem bralnem obdobju**

1. stopnja – primerno za učence 1., 2. in 3. razredov OŠ, **tudi še na 2. stopnji**

2. stopnja – primerno za učence 4., 5. in 6. razredov OŠ, **tudi še na 3. stopnji**

3. stopnja – primerno za učence 7., 8. in 9. razredov OŠ, **tudi za srednješolce**

Mentorji seznam vsekakor **dopolnjuje** tudi z drugimi knjigami iz preteklih let in predvsem z novostmi. Po svoji strokovni presoji ga **prilagodite zmožnostim** mladih bralcev, izbirajte in dodajajte pa jih tudi **po** njihovih **zanimanjih in željah**.

Seznam knjig je pripravljen s pomočjo *Priročnikov za branje kakovostnih mladinskih knjig*, ki jih pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana (<http://www.mklj.si/prirocnik/item/451>), in z dovoljenjem PCMKK pri MKL.

Knjige v seznamu so razdeljenene na naslednje skupine:

B – primerno za otroke med 3. in 6. letom

1. stopnja – primerno za učence 1., 2. in 3. razredov OŠ

2. stopnja – primerno za učence 4., 5. in 6. razredov OŠ

3. stopnja – primerno za učence 7., 8. in 9. razredov OŠ

¹ Seznam je nastal kot priloge k poglavjem v prispevku *Smernice Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS za spodbujanje bralne pismenosti pri otrocih in mladih priseljencih in migrantih* dr. Dragice Haramija in mag. Tilke Jamnik.

LEPOSLOVNE KNJIGE (proza in poezija)

B- stopnja:

Vidmar, Janja: Serija Okrog sveta, 2 naslova: **Prijatelja, V puščavi, Dežela belega oblaka.**

Ilustr. Suzana Bricelj. Dob pri Domžalah: Miš, 2014, 2016 (Okrog sveta), 23 str.

| C | B- stopnja | slikanica poučna, spremno besedilo

1. stopnja:

Kraljič, Helena: **Hačepsut.**

Ilustrir. Peter Škerl. Spr. beseda Matija Črešnar. Jezero: Morfemplus, 2016. (Faraoni; 2), 26 str.

| C | 1. stopnja poučno leposlovje, spremna beseda, življenjepis

| Egipt - Hatshepsut, egipčanska kraljica (ok.1508-ok.1458 pr.n.št. - stari vek - zgodovina

Kraljič, Helena: **Kleopatra.**

Ilustr. Peter Škerl. Spr. beseda Matija Črešnar. Jezero: Morfemplus, 2015. (Faraoni; 3), 24 str.

| C | 1. stopnja | [DOBRO], poučno leposlovje, spremna beseda, življenjepis

| Egipt, faraoni, Julij Cezar (100-44 pr.n.št), Kleopatra, egipčanska kraljica (69-30 pr.n.št.), ljubezen, Mark Antonij (ok.82-30 pr.n.št.), smrt, zgodovina

Kraljič, Helena: **Nefertiti.**

Ilustr. Peter Škerl. Spr. beseda Matija Črešnar. Jezero: Morfemplus, 2015. (Faraoni; 1), 24 str.

| C | 1. stopnja | [DOBRO], poučno leposlovje, spremna beseda, življenjepis

| družina, Egipt, faraoni, Nefretete, egipčanska kraljica (14.st.pr.n.št.), zgodovina

Peklar, Andreja: **Fant z rdečo kapico.**

Ilustr. Andreja Peklar. Ljubljana: Inštitut za likovno umetnost, 2005, 10 str.

| C | 1. stopnja | slikanica leporello

| antika, kulturna dediščina, situle, Slovenija, strpnost, Vače, zgodovina

Avtorska slikanica, ki je prejela nagrado izvirna slovenska slikanica 2006, pripoveduje o nastanku vaške situle lakonično in izčiščeno, a žal ne pretirano domiselno. Še največja vrednost pripovedi je tako v sporočilu: situlo naj bi namreč izdelali ravno za junaka, ki bi ukrotil Zlatorogega jelena, in naslovni lik ga je uspel brez nasilja prepričati k sožitju z ljudmi. Pomembnejša je slikarska plat dela, sicer nerazdružljivo povezana s samim besedilom, saj je Peklarjeva uporabila likovno govorico s plašča situle. Ravno takšno zanimivo in domiselno izhodišče, s katerim je oživila estetiko naše dediščine iz 6.-5. stoletja pr. n. št., pa je avtorica še nadgradila, kajti izrabila ga je za obogatitev svoje povsem sodobne ilustracije. Samo izhodišče v tradiciji, konkretnije linearna razporeditev podob na situli, in ilustrativna plat, predvsem s situlo povezano prikazovanje od strani, pa sta domiselno izrabljena tudi za oblikovanje slikanice v leporello: oblikovno je potek pripovedi torej skladen z izbranim tipom ilustracije in s tradicijo situle. Z vsem tem je slikanica namenjena likovnim sladokuscem, s svojo zgodbeno preprostostjo predšolskim otrokom, nespregledljiv pa je tudi njen kulturnozgodovinski vidik, s katerim bo prišla prav ob marsikateri vzgojnoizobraževalni priliki.

Pavček, Tone: **Juri Muri v Afriki: o fantu, ki se ni maral umivati.**

Ilustr. Melita Vovk. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1973. (Cicibanova knjižnica), 32 str.

Ilustr. Marjanca Jemec Božič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008, 23 str.

Ilustr. Damijan Stepančič. Spr. beseda Saša Pavček. Dob pri Domžalah: Miš, 2012, 39 str.

| C | B- stopnja | humor, nova izdaja, pripoved v verzih, slikanica miniatura, velike tiskane črke

| Afrika, dečki, higiena, porednost, potovanja, problemi najmlajših, živali v domišljiji

"Zgodba o fantu, ki se ni maral umivati" je prvič izšla leta 1958 z ilustracijami Melite Vovk, leta 1988 jo je ilustrirala Marjanca Jemec-Božič, v pričujoči izdaji pa Damijan Stepančič. Klasična mojstrovina Toneta Pavčka je živa in radoživa tudi danes: po več kot pol stoletja toplina pesnikove misli in lepota njegove pesniške besede prevzameta tudi sodobne bralce, mlade in odrasle. Damijana Stepančiča je to kanonsko – skorajda že ponarodelo besedilo – upodobil zelo prepričljivo, s spoštovanjem do pesnikovega občutenja in humorja, upoštevajoč tako osrednje sporočilo kot številne podrobnosti. Obenem pa je njegova ilustracija zelo izvirna in sodobna: izraža občudovanje do afriške nature in kulture, upodablja širino afriške celine in njene duhovne tradicije. Spretna beseda Saše Pavček O fantu, ki ... je pristrčna in prinaša nekaj zanimivih dejstev o nastajanju in genezi Jurija Murija. Zgodba v verzih je doživela številne ponatise in prenose v druge medije; ob njej je zraslo več generacij slovenskih otrok, doživela je tudi nadaljevanje z naslovom *Juri Muri drugič v Afriki* (Mladinska knjiga, 2001) in v zadnjih letih tudi tretji del stare zgodbe z naslovom *Juri Muri po Sloveniji* (Miš, 2011) in *Juri Muri gre po srečo* (Miš, 2012), ki ju je ilustriral Damijan Stepančič. Ilustrator pa se je lotil tudi nove podobe *Juri Muri drugič v Afriki* (Miš, 2013). Tako lahko prvo zgodbo o Juriju Muriju primerjamo v treh različnih ilustracijah, pa tudi s tremi naslednjimi zgodbami – oboje je v izziv ne le strokovnjakom, ampak predvsem tudi učencem OŠ (raziskovalno branje) in njihovim mentorjem. (TJ)

Pavček, Tone: ***Juri Muri drugič v Afriki***.

Ilustr. Marjanca Jemec Božič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. (Cicibanov vrtljak), 32 str.

Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2013, 37 str.

| C | B- stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, nova likovna obdelava, ponatis, pripoved v verzih
| Afrika, dečki, higiena, porednost, potovanja, problemi najmlajših, živali v domišljiji

Ko je Juri Muri leta 1958 prvič "odpotoval" v Afriko, je bežal pred pretnjo umivanja in higiene, doživetja na celini, polni čudes, pa so ga spremenila v enega najljubših knjižnih junakov in klasiko otroške literature. Leta 2001 pesnik ponovno pošlje Jurija v Afriko – tokrat je to sodoben fant s sodobnimi napravami in sodobnimi težavami, med katerimi je osamljenost največja in prav ta ga požene čez morje k starim prijateljem. Tudi Afrika je povsem druga: ni več stereotip za podporo pedagoškemu prstu, pač pa je polna aktualnih težav: voda, nafta, pohlep, nasilje, rasizem, diskriminacija. V prvi izdaji likovna govorica Marjance Jemec Božič prijazno spremlja spevnost pesnikove pripovedi in do neke mere dodatno omili problemskost nove poante. V novi izdaji, z ilustracijami Damijana Stepančiča, pa poanta prestopi ris varovanega otroštva in pred bralca razgrne zemljevid angažirane pustolovščine. Bolj kot pravljico, Juri zdaj doživlja zemljepisno Afriko, deželo tisočletne zgodovine in raznolikih sodobnih kultur, deželo zabavnih in dobrih, pa tudi pohlepni in brez vesti. Vez s pravljico in pesnikovo šegavostjo ohranjajo le še živali, razumljivo, saj so ravno one tiste, ki Juriju omogočijo potovanje (prvo in drugo) v Afriko in nazaj. Odlična za pogovore v OŠ. (VZ)

Pavček, Tone: ***Juri Muri po Sloveniji: tretji del stare zgodbe***.

Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2011, 59 str.

| C | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, pripoved v verzih
| ljubezen, Ljubljana, potovanja, prijateljstvo, Slovenija, znamenitosti

Slikanica po ilustrativni plati, oblikovanju in besedilu deluje kot skladna celota in kot taka je bila po presoji strokovne žirije uvrščena med 5 finalistk za nagrado izvirna slovenska slikanica 2012 za nagrado Kristine Brenkove. "V tretjem delu stare zgodbe" o Juriju Muriju in njegovih potovanjih po svetu se Juri in njegov zvesti prijatelj Bongo odpravita križem kražem po Sloveniji, po "slovenski kuri zanimivosti iskat." V poskočnih in šegavih Pavčkovih rimah, ki merijo ritem in metrum njunim "potepuškim dogodivščinam", se prijateljstvo še pogloblja. A fanta sta že na pragu mladeništva, zato se pripoved iz pustolovsko-popotne počasi preveša v ljubezensko-lirično. A pot do tega najbolj oddaljenega cilja, ljubezni, je kar precej dolga in zavita: po dolgem in počez po prelepi slovenski

deželi, od bele Ljubljane, Maribora, Ptuja, Pirana, do Triglava in prekmurskih ravnin, pa preko dolenskih gričev in belokranjskih steljnikov, čez mejo in na vse štiri strani neba. Zgodba, ki je lahko tudi zanimiv in spodbuden vodnik po Sloveniji za vso družino, predstavi različne kulturne in naravne znamenitosti naše dežele predvsem na svojstven način, skozi osebno avtorsko izkušnjo. Juri in Bongo med potjo marsikaj doživita, ampak pravo in resnično doživetje čaka nanju precej bližje, kot si lahko mislita, tako rekoč pred nosom, v domačem razredu, in v podobi sošolke "rdečih lic, dveh svetlih kit". Tako po Pavčkovu radoživo in zaljubljeno v življenje se potepanje in pesnitev tudi konča: "Čas zato bo moji pesmi, da umakne se ljubezni." (DLV)

Tuckermann, Anja: **Vsi tukaj, vsi skupaj.**

Ilustr. Tine Schulz. Prev. Tina Mahkota. (Zala, 2016), 33 str.

| C | 1. stopnja, slikanica

kulturne razlike - imigranti - socializacija - begunci - drugačnost - globalizacija – migracije - predsodki

3. stopnja:

Prešeren, France: **Zdravljica.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 2014. (Velike slikanice), 23 str.

Ljubljana: Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, 2014. (Zlata bralka, zlati bralec), 22 str.

| M | 3. stopnja | [ODLIČNO], himna, slikanica +, spremna beseda

| domoljubje, domovina, kulturna zgodovina, Slovenija, znamenite osebnosti

Sedmo kitico Prešernove Zdravljice oziroma našo himno zna skoraj gotovo na izust vsak šolar, česar pa verjetno ni moč trditi za ostale kitice. Zdaj lahko Zdravljico ne samo beremo, pač pa tudi gledamo, kajti ilustrator Damijan Stepančič je vsako kitico upodobil z dvostransko ilustracijo in ustvaril razkošno slikanico, ki je (spet) tiste vrste, da pritegne oko mlajših in starejših, v tem primeru starejših morda celo bolj kot mlajših. Zdravljico si je bilo sicer že davno moč tudi ogledovati, in sicer skozi ilustracije Janeza Vidica (bibliofilska izdaja), a tokrat ne gre zgolj za ilustracije, ki so, kot smo pri vrhunskem Stepančiču vajeni, spet nekaj posebnega, pač pa tudi za koncept oziroma celo predvsem za koncept, ki navduši s svojo inovativnostjo in izvirnostjo. Ilustrator se je namreč odločil duha besedila ponazoriti oziroma utelesiti s podobami nekaterih znanih oseb iz slovenske zgodovine, ki jim je skupen napreden, pogumen, svoboden in ustvarjalni duh. Bralec bo tako lahko na ilustracijah poiskal Primoža Trubarja, Edvarda Rusjana, Janeza Poldo, Jožeta Plečnika, Hermana Potočnika Noordunga, Srečka Kosovela, Kristino Brenkovo, Ido Kravanja, Friderika Ireneja Barago, Rudolfa Cvetka, Rudolfa Maistra, Janeza Vajkarda Valvasorja, Almo Karlin in barona Žigo Herbersteina ter o omenjenih tudi nekaj malega izvedel. (GK)

Vidmar, Janja: **Otroci sveta.**

Spr. beseda Vlasta Nussdorfer, Milena Zupančič. Fotogr. Benka Pulko. Ljubljana: Undara studio, 2013, 135 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, spremna beseda, za pogovore o knjigah

| drugačnost, otroci, otroštvo, večkulturnost

Prvo, brezbržno prelistavanje knjige pusti na bralca negotov vtis – otroci sveta, ki s fotografij zvedavo zrejo v svet, bržkone vabijo v branje dokumentarnega gradiva; ob podrobnejšem pregledu se izkaže, da gre za kombinacijo stvarnega, fotografskega gradiva in literarne fikcije v osemnajstih kratkih zgodbah. Sum, da tovrstna kombinacija ni najbolj posrečena, se razblini ob prebiranju prve, z naslovom Modrec, kjer fotografija brezimnega fanta spretno oživi v humorni zgodbi o Kanyju/Modrecu, bodočem Petru Klepcu, ki s svojo iskreno in nepopustljivo otroško držo bralca povsem razoroži. Že naslednja pa daje slutiti, da vse zgodbe niso enako intonirane, kar se v

nadaljevanju izkaže za ključno prednost zbirke. Zadušljiv vrvež revolucij in terorizma, mistična kontemplacija na meji resničnega, hipnotičen utrip zemlje, ki določa ritem življenja vsega živega ...; unikatne slike miljejev, tiho mimobežne ali usodno pretresljive, puščajo mogočne in neizbrisne sledi. Narava in človek, ki dajeta in jemljeta, tu in v zadnjem kotičku sveta – univerzalno sporočilo preglasi raznorodnost tem, ki jih na prvi pogled ne povezuje rdeča nit. To uravnoteženo valovanje pa ni spodbujeno zgolj z notranjo formo; jezikovne lege kot pridušeno mrmranje žiraf skrbno in zvesto sledijo zgodbenim nitim, stvarno, odkrito in brez nepotrebnih zastiranj razkrivajo dobro in zlo, kot ju vidi in občuti otrok. Kratke, razsekane povedi in minimalistične dialoge mestoma prekrivajo lirični vstavki, ki s svojim nežnim tonom spretno poustvarjajo atmosfero zgodb in prehajajo ponekod v pesniško prozo. Avtentičnost, ki se ob tem poraja, se tako do skrajnosti približuje nosilni fotografiji; na ta način celota zvito gradi iluzijo resničnosti, ki vodi v nekaterih zgodbah do presenetljivih učinkov verodostojnih pričevanj (Kačji princ, Ombahe, Drevo nepovratnik ...). Vsaka zgodba je torej s pripadajočo fotografijo svojstven mikro svet; kot tihi čuvar s pravo mero spoštljivosti in opomina zamrzne hipni utrinek v večnost.

Zbirka Ali veš:

krajša leposlovna in poučna besedila, vprašanja kot spodbuda za branje in učenje; mdr. spoznavanje Slovenije, njene naravne in kulturne dediščine. Več naslovov:

Domače živali, Gorske živali, Gozdne živali, Morske živali, Tuje, divje živali, Živali okoli našega doma.

Ilustr. Uroš Hrovat. Spr. beseda Marjetka Lužovec. Ljubljana: Karantanija, 2002. (Ali veš?), 61 str.
| C | 1. stopnja | poučno leposlovje, priredba | živali v domišljiji, živali v naravi

Poklici. 3 naslovi: Delo hvali mojstra, Ko bom velik, Za ljubi kruhek,

Ilustr. Uroš Hrovat. Spr. beseda Marjetka Lužovec. Ljubljana: Karantanija, 2002. (Ali veš?), 55 str.
| C | 1. stopnja | legende, ljudsko slovstvo, poučno leposlovje, priredba | poklici, umetnost

Čez planine in doline: pripovedke o slovenskih hribih in dolinah.

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2006. (Ali veš?), 71 str.
| C | 1. stopnja | ljudsko izročilo, ljudsko slovstvo, o avtorjih, poučno leposlovje, priredba
| bajeslovna bitja, gore, mitologija, Slovenija

Potopimo se v globine: pripovedke o slovenskih jezerih in podzemnih jamah.

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2006. (Ali veš?), 71 str.
| C | 1. stopnja | ljudsko izročilo, o avtorjih, poučno leposlovje, priredba
| bajeslovna bitja, jame, jezera, mitologija, Slovenija

Vesolje. 2 naslova: Sonce, luna in planeti, Zvezde in ozvezdja.

Ilustr. Marijan Pečar. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2006. (Ali veš?), 88 str.
| C | 1. stopnja | legende, ljudsko izročilo, miti, o avtorjih, poučno leposlovje, priredba
| antika, astronomija, luna, planeti, sonce, vesolje

Slovenski kraji. 4 naslovi: Iz kotline do ravnine, Iz Rovt pod Alpski svet, Med sončne gorice, S Krasa do morja.

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Marjetka Lužovec. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2002. (Ali veš?), 49 str.
| 9 | 1. stopnja | poučno leposlovje, priredba | domoznanstvo, kulturna dediščina, Ljubljana, Slovenija, zgodovina

Slovenski prazniki. 2 naslova: *Od kresovanja do silvestrovanja, Prepodimo zimo.*

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in ur. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2005. (Ali veš?), 59 str.

| 3 | 2. stopnja | legende, ljudsko izročilo, poučno leposlovje, priredba | običaji, prazniki, Slovenija

Utrinki iz slovenske zgodovine. 4 naslovi: *Od 2. svetovne vojne do samostojne Slovenije, Od reformacije do leta 1848, Od revolucionarnega leta 1848 do konca 1. svetovne vojne, Zgodbe iz naše davne preteklosti.*

Ilustr. Franci Nemec. Spr. beseda Tadeja Rode. Zbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2005. (Ali veš?), 56 str.

| 9 | 2. stopnja | poučno leposlovje, priredba | Slovenija, zgodovina

Zgodbe z naših gradov. 3 naslovi: *Med Dravo in Kolpo, Med Triglavom in Jadranom, Skrivnosti grajskih zidov.*

Spr. beseda Tilka Jamnik. Zbr. in ur. Marjeta Zorec. Ljubljana: Karantanija, 2007. (Ali veš?), 96 str.

| 9 | 2. stopnja | legende, ljudsko izročilo, poučno leposlovje, priredba

| gradovi, kulturna dediščina, muzeji, Slovenija, zgodovina

INFORMATIVNE (POUČNE) KNJIGE (po UDK skupinah)

Splošno o vedah in znanjih

Bark, Jaspre: *Leonardo da Vinci: izumi genija.*

Prev. Andrej Tomše. Ilustr. David Lawrence. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011, 16 str.

| 0 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica postavljanka, zavihki

| izumi, izumitelji, Leonardo da Vinci (1452-1519)

Dawkins, Richard: *Čudoviti svet: od magije k resničnosti.*

Prev. Urška Pajer. Ilustr. Dave McKean. Ljubljana: Modrijan, 2012, 271 str.

| 0 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih | znanost

Dnevnik znanja: *366 spoznanj za vsak dan v letu.*

Prev. Katja Berden. Ured. Sanda Šukarov. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 384 str.

| 0 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], enciklopedija, leksikon | znanje

Dolenc, Sašo: *Kako ustvariti genija in druge kratke zgodbe o skoraj vsem.*

Ilustr. Arjan Pregl. Ljubljana: Kvarkadabra, 2012, 76 str.

| 0 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih | znanost

Dolenc, Sašo: *Od genov do zvezd: osupljive zgodbe iz sveta znanosti.*

Ilustr. Igor Šinkovec. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015. (Najst), 222 str.

| 0 | 4. stopnja | [ODLIČNO], nova izdaja, o avtorjih, ponatis, za pogovore o knjigah

| naravoslovje, znanost

Goldsmith, Mike: *Izumi v 30 sekundah.*

Prev. Niki Neubauer. Ilustr. Chris Anderson, Marta Munoz. Ljubljana: Družina, 2015, 90 str.

| 0 | 3. stopnja | [ODLIČNO] | iznajdbe, izumi

Jamnik, Tilka: **Ostržek bere za bralno značko.**

Ilustr. Peter Škerl. Ljubljana: DZS, 2006 in

posebna, darilna izdaja Ljubljana : Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, 2015, 25. Str.

| 0 | 1. stopnja | slikanica poučna, za knjižno in knjižnično vzgojo

| bralne značke, branje, knjige, knjižnice

Jamnik, Tilka: **Pika v knjižnici.**

Ilustr. Peter Škerl. Ljubljana: DZS, 2004, 25 str.

| 0 | 1. stopnja | slikanica poučna, za knjižno in knjižnično vzgojo | knjige, knjižnice

Pika tokrat v spremstvu Anice, Tomaža, Ficka in konja raziskuje knjižnico: najprej spregovori nekaj pametnih besed s knjižničarjem Borutom, nato se gre mance s knjigami, na koncu pa pokuka še za vrata, za katerimi prirejajo knjižne čajanke. V slikanici se sicer v domiselno celoto povezujejo štirje členi: ilustracije, poučna besedila, vprašanja in naloge za mlade bralce ter odlomki iz Pike Nogavičke. Barvno razgibane ilustracije so pogosto v stripovski maniri razbite na več okenc in pospremljene z replikami v oblačkih, kar prispeva k dinamičnosti. Tople barve skupaj z izrazi na obrazih junakov poudarjajo prijetnost knjižničnega okolja, ki nam ga ilustracije podrobno predstavijo. Poučna besedila na razumljiv način podajajo številne praktičnouporabne informacije o delovanju in pomenu knjižnic. Z njihovo pomočjo se bodo mladi bralci zagotovo lažje znašli v labirintu knjižnih polic, kamor jih bodo napotila vprašanja in naloge, ki jih čakajo na dnu strani. Preden pa odhitijo raziskovat, se lahko pozabavajo z izbranimi odlomki iz Pike Nogavičke. Ti se po eni strani prav neverjetno dobro povezujejo s posameznimi izobraževalnimi cilji, po drugi pa bodo najbrž marsikoga zmamili, da bo v knjižnici najprej poiskal knjige Astrid Lindgren.

Kako?: Larousse za otroke.

Prev. Irena Ostrouška. Urednica Laure Cambournac. Urednica Françoise de Guibert. Radovljica:

Didakta, 2009, 159 str.

| 0 | 1. stopnja | leksikon

Gre za spretno in lepo oblikovan izdelek, urejen po poglavjih, interesnih sklopih, ki zanimajo (ali bi lahko zanimali) otroke. Tako se knjiga deli na 8 delov s podpoglavji: Kako je bilo?, Kako poteka življenje?, Kako naredimo?, Kako je narejena zemlja?, Kako živijo živali in rastline?, Kako je narejeno? Kako deluje?, Kako je urejeno vesolje?, Kakšna bo prihodnost? Znotraj posameznih podpoglavij, ki so vsa navedena že v kazalu, so informacije oblikovane kot odgovori na vprašanja, vsak odgovor spremlja tudi ilustracija. Priročnik lahko služi bodisi kot pomoč odraslim, ko na vprašanja svojih radovednežev ne najdejo odgovorov, bodisi kot samostojno branje za tiste mlade bralce, ki jih zanimajo vse reči in se bodo knjige lotili in jo "požrli" od začetka do konca. Knjiga gotovo širi obzorja in dodaja znanje na različnih področjih. Je dobro izhodišče, od koder se lahko potem otrok in njegov odrasli sopotnik odpravita k drugim, bolj specializiranim in obsežnejšim gradivom, kjer si želita obširnejših informacij. (MP)

Murphy, Glenn: **Izumi.**

Prev. Samo Kuščer. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Pustolovec), 64 str.

| 0 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | iznajdbe, izumi, izumitelji, zgodovina

Trnovšek, Tadej: **Zaklad pisarja Bernarda.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Stična: Muzej krščanstva na Slovenskem, 2011, 36 str.

| 0 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | knjige, pisanje, redovniki, samostani, Stična, zgodovina

Poučno slikanico, ki jo je izdal Muzej krščanstva na Slovenskem iz Stične, priporočamo vsem, ki jih zanima, kako so nastajale prve knjige v času, ko še nismo poznali tiska. Skozi zgodbo o pisarskem mojstru Bernardu nas avtor slikanice Tadej Trnovšek (drugače kustos v Muzeju krščanstva na Slovenskem) popelje skozi pisarsko delavnico, ki je okoli leta 1180 delovala v samostanu Stična. Opiše, kako je pisarski mojster Bernard, na povabilo opata Folklanda, v samostanu ustvaril skriptorij, ki je postal eno izmed glavnih zbiralšč evropskih mojstrov takratnega pisarskega ustvarjanja in knjižnega slikarstva; v samostanu so ustvarjali za takratni čas ene izmed najlepših knjig, med njimi tudi Stiški rokopis v slovenščini. Zgodbo pripoveduje menih Robert in v njej nastopajo osebe, ki so takrat res živele in delovale v samostanu. Slikanica je opremljena z 21 ilustracijami priznanega ilustratorja Damijana Stepančiča, ki še bolj nazorno in prepričljivo prikažejo zgodbo o pisarju Bernardu in njegovem zakladu. (PP)

Enciklopedije

Kako naredimo?: Larousse za otroke.

Prev. Ajda Kastelic. Ured. Frédéric Houssin. Ured. Cédric Ramadier. Radovljica: Didakta, 2012, 151 str.
| 0 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], enciklopedija

Velika ilustrirana otroška enciklopedija.

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 598 str.
| 0 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], enciklopedija, nova izdaja, ponatis

Računalništvo

Rooney, Anne: *Velika knjiga o računalništvu*.

Prev. Mateja Ravnik. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010, 160 str.
| 0 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], priročnik | internet, programiranje, računalništvo

Računalniški priročnik je zanimiv predvsem za tiste mlade bralce, ki prvič samostojno uporabljajo računalnik, v bližnji okolici pa nimajo nikogar, ki bi jih seznanil z osnovnimi koraki. Izbor razumljivih praktičnih napotkov je v današnjem času, v katerem se osnovna uporaba računalniškega znanja vse pogosteje že vnaprej pričakuje tudi od najmlajših, zelo dobrodošel. Knjiga se začne s predstavitvijo računalnika kot informacijske baze, nadaljuje pa s prikazom medmrežja, pisanja programov ter oblikovanja slik, preglednic in besedil. Prevajalske rešitve, ki ob naštevanju ukazov ohranjajo tudi angleško različico, ob naštevanju brskalnikov itn. pa upoštevajo tudi smiselno prečiščen slovenski izbor, so vseskozi premišljene in ustrezno izbrane. Na žalost pa so informacije podane v nekoliko neposrečenem zaporedju, saj prva poglavja z naštevanjem vseh možnosti, ki jih ponuja uporaba računalnika, predpostavljajo znanje, ki je bodisi podano šele v zadnjih poglavjih ali pa sploh ne (omenjenih je npr. kar nekaj predlogov, kaj vse lahko objavimo na svoji spletni strani, medtem ko informacij o tem, kako spletno stran ustvariti in oblikovati, ni). Dobrodošla bi bila tudi bolj nazorna razlaga, na katere programe se določeni prikazi nanašajo in kakšne alternative prikazanih programov obstajajo. (TB)

Filozofija

Brenifier, Oscar: 3 naslovi: *Kaj pomeni biti jaz? Kaj pomeni vedeti? Kaj pomeni živeti skupaj?*

Prev. Irena Ostrouška. Ilustr. Aurélien Débat. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2007. (Filozofki), 92 str.
| 1 | 1. stopnja | tipografija različna | filozofija

Zbirka Filozofki je namenjena tako otrokom od sedmega leta dalje kot odraslim, ki se želijo s svojimi otroki pogovarjati o bistvenih bivanjskih vprašanjih in vprašanjih etičnega ravnanja v odnosu do sebe in drugih. Slogan, da je razmišljanje otroška igra, skuša otrokom ponuditi razmislek, ki odpira nova in še bolj vznemirljiva vprašanja. V duhu te igrive metode avtor, doktor filozofije in pedagog, mladim predlaga v premislek: Kaj pomeni biti jaz? Kaj pomeni vedeti? in Kaj pomeni živeti skupaj? ter se ne zadovolji zgolj s preprostimi in poenostavljenimi odgovori, temveč odpira dialog, ki terja poglobljeno samospraševanje. Vprašanja so včasih provokativna, včasih celo zavajajoča, vendar so zastavljena tako, da mladega človeka vodijo k osebni, večplastni in nestereotipni razmišljanju, ki opozarja tudi na lastne meje, saj na določena vprašanja preprosto ni mogoče odgovoriti. Avtor želi svojim bralcem privzgojiti pogum za pošteno soočenje z dilemami, ki jih zastavlja življenje, in za spoznavanje meja, iz katerih izhaja vsakršen razmislek. Opozoriti velja tudi na imenitne ilustracije in prepoznavno oblikovno podobo zbirke. (IM)

Markič, Olga: **Logiški pojmovnik za mlade.**

Ilustr. Izar T. Lunaček. Maribor: Aristej, 2011. (Pojmovniki; 2), 143 str.

| 1 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], pojmovnik, ponatis

Piquemal, Michel; Lagautriere, Philippe: **Modrosti srca: zgodbe za 5 minut.**

Prev. Špela Mihelač. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007, 142 str.

| 1 | 3. Stopnja | etika, modrost, morala, vrednote

Zbirka kratkih zgodb, ki izvirajo iz mitologije, antične zgodovine in vzhodnjaških modrosti, je namenjena tako najstnikom kot odraslim. Zgodbe lahko zgolj preberemo, estetsko uživamo v njihovi literarnosti in se oplajamo z modrostjo, duhovitostjo in čustvenostjo, ki vejejo iz njih. Lahko pa so osnova za poglobljeno razmišljanje o svetu in življenju; v ta namen so zgodbam dodana vprašanja, ki spodbujajo samostojno ali skupno razmišljanje o različnih filozofskih vprašanjih. Avtor opozarja, kako pomembno je, da knjiga tudi v sodobnem času ohrani vlogo pripomočka za dialog in razmišljanje in da so zgodbe namenjene povezovanju ljudi in gradnji civilizacij; spodbuja nas, "da se skupaj pogrejm ob filozofiji zgodb in basni". (TJ)

Vezjak, Boris: **Sokratov pojmovnik za mlade.**

Ilustr. Izar T. Lunaček. Maribor: Aristej, 2011. (Pojmovniki; 7), 133 str.

| 1 | 4. stopnja | [ODLIČNO], humor, pojmovnik | antika, filozofija, Grčija, Sokrat (470-399 pr.n.št.)

Avtor Boris Vezjak in stripar Izar Lunaček pred bralcem razpreta različne plasti Sokrata, enega najbolj znanih in kontroverznih filozofov, zgodovinski in literarni lik, model filozofskega življenja itn. Sokratov pojmovnik je mnogo več kot natančna biografija davno pokojnega filozofa. Obravnava misleca, ki je umrl, ne da bi zapustil en sam tekst, medtem ko ga poznamo iz del drugih grških avtorjev, predvsem filozofa Platona, ponuja dober prikaz kritičnega spopadanja z antičnimi teksti in informacijami, ki jih ti prinašajo. Bralec na primerih spozna, kako prepletati različne informacijske vire, kako presoјati, kadar so le-ti kontradiktorni in kako posledično zagotoviti objektivno obravnavo. Na tej podlagi Vezjak sestavlja tudi drobce Sokratove filozofije ter jih ločuje od in povezuje z elementi iz drugih filozofskih sistemov. Grška filozofija kot glavna predhodnica sodobnega (filozofskega) pretresa sveta je danes še kako aktualna, zato je točna in razumljiva predstavitev konceptov, kakršni so "sveto", "dobro", "vrlina" ..., še kako dobrodošla. Vezjakova razlaga je pospremljena z odlomki iz originalnih del, ki mladega bralca postopno seznanjajo z dikcijo in originalnimi idejami del, s katerimi bi se pozneje lahko srečal tudi samostojno. Knjigo zaključuje kratek slovar sokratskih pojmov, ki z razlago pojmov, ki jih imamo navadno za samoumevne, npr. "dobro", "znanje" ..., sledi Sokratovemu reku: "Vem, da nič ne vem, ostali niti tega ne vedo." Vezjakov tekst dopolnjuje bogato ilustrativno gradivo. Poleg vzporedne predstavitev likov iz teksta s posnetki slikarskih in kiparskih del, kjer vidimo, kako so

omenjene like videli skozi zgodovino, spremljajo tekst še humorne Lunačkove ilustracije, ki ponujajo alternativen komičen pristop. Ob užitku v humorju za sladokusce si bralec zaželi le, da bi bilo Lunačkovih stripov v knjigi še več. (TB)

Etika

Stalfelt, Pernilla: ***Knjiga o ljubezni***.

Prev. Mita Gustinčič Pahor. Ilustr. Pernilla Stalfelt. Radovljica: Didakta, 2009, 27 str.

| 1 | 2. Stopnja | čustva, ljubezen

V svobodomiselnem duhu Pike Nogavičke (Porednice z razlogom) prihajata po Knjigi o kakcu (Ciciban, 2003) k nam še dve zanimivi knjigi švedske pisateljice in ilustratorke, ki na izviren način spregovorita o dveh stalnicah človekovega življenja; prva govori o ljubezni in druga o smrti. Ljubezen je sicer s svojimi podobami-maliki danes "medijsko razprodana", zato pa njena etična in socialna razsežnost postajata vedno večji tabu. Knjiga o ljubezni se loti tega posebnega čustvenega stanja na način otrokovega opazovanja okolice, ki to čustvo ali doživlja ali o njem govori. V fragmentarnih sporočilih po vzoru šolskih grafitov razgrne tako emocionalne, biološke, družbene in umetnostne resnice in domnevanja o ljubezni, pa o resnih in šaljivih vzrokih in posledicah njene energije. Avtoričine zabeleške s preprostim humorjem spretno blažijo tako pretirano poveljevanje kot nekoristno vulgarnost sporočil o ljubezni, s katerimi odrasli zasipavamo otrokov svet radovednosti. Odlična slikanica torej spodbuja pogovore med starši in otroki o stvareh, ki sicer obdajajo otroka, a se ne znajdemo, kako o njih spregovoriti. (VZ)

Vezjak, Boris: ***Ali je to zmota?***

Ilustr. Igor Cvetko. Maribor: Aristej, 2015, 35 str.

| 1 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], poučno leposlovje, za pogovore o knjigah

| etika, logika, sošolci, šola, vrednote, vrline

Psihologija

Hoffman, Mary: ***Velika knjiga o čustvih***.

Prev. Miha Sužnik. Ilustr. Ros Asquith. Hlebce: Zala, 2013, 33 str.

| 1 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna | čustva

Velika knjiga o čustvih je poučna slikanica, ki bralca seznani – kot pove že naslov – z različnimi čustvi: predstavljena so sreča, žalost, vznemirjenost, dolgčas, zanimanje, jeza, prizadetost, umirjenost, razposajenost, osamljenost, strah, varnost, nelagodje, sramežljivost, samozavest, zaskrbljenost, ljubosumnost, zadovoljstvo in olajšanje. Nekatera so predstavljena na eni strani, druga na dveh, v sami knjigi pa najdemo tudi pojasnilo, da je čustev še veliko več in so med platnicami predstavljena le nekatera. Otrok prav tako izve, da lahko človek občuti tudi več čustev hkrati in da se mu lahko razpoloženje skozi dan spreminja. Našteta čustva niso pojasnjena oziroma opisana samo z besedami, pač pa tudi z nepretencioznimi, a zabavnimi ilustracijami (ilustratorka je besedilo marsikje nadgradila s izvirnimi samostojnimi prizori), otrok pa je večkrat povabljen, da tudi sam spregovori o svojih čustvih. S pomočjo slikanice se bo torej naučil prepoznavati in izraziti svoja lastna čustva, prav tako pa tudi čustva bližnjih, ki jih pogosto lahko razberemo že iz obrazne mimike in telesne drže, kar je lepo prikazano tudi na ilustracijah. Velika knjiga o čustvih učinkovito združuje poučno in zabavno, mladi bralci pa se bodo lahko pokratkočasil tudi s sledenjem oranžnemu mačku, ki se pojavi v vsakem "poglavju" in otroku pokaže, da imajo čustva tudi živali. (GK)

Moses, Brian: 4 naslovi: ***Jeza, Ljubosumje, Strah, Žalost.***

Prev. Sabrina Žgajnar Meze. Ilustr. Mike Gordon. Ljubljana: Grlica, 2006. (Tvoji občutki), 32 str.

| 1 | B- stopnja | čustva, jeza, problemi najmlajših, samopodoba

Vse štiri vzgojne slikanice s področja psihologije predstavljajo svet občutkov, kar je pravi novum na področju poučnih knjig za najmlajše. Namenjene so otrokom, a tudi staršem in vzgojiteljem, da z mladimi lažje vodijo pogovor o čustvih, tudi tistih, ki so najpogostejše nezaželena. Besedilo čustva osvetli z zelo različnih zornih kotov, sicer pa je kratko, jasno in razumljivo, celo hudomušno. Potem ko problem razčleni, optimistično tudi nakaže različne možnosti njegovega reševanja. Ilustracije še dodatno prispevajo k večji razumljivosti obravnavane teme. Pohvaliti velja, da so na koncu vsake slikanice dodani koristni napotki za starše, vzgojitelje in učitelje, ki odraslim ponujajo različne aktivnosti po branju oziroma pogovoru ter tudi kratek seznam koristnih knjig.

Stalfelt, Pernilla: ***Knjiga o smrti.***

Prev. Mita Gustinčič Pahor. Ilustr. Pernilla Stalfelt. Radovljica: Didakta, 2009, 27 str.

| 1 | 2. Stopnja | čustva, smrt

V svobodomiselnem duhu Pike Nogavičke (Porednice z razlogom) prihajata po Knjigi o kakcu (Ciciban, 2003) k nam še dve zanimivi knjigi švedske pisateljice in ilustratorke, ki na izviren način spregovorita o dveh stalnicah človekovega življenja; prva govori o ljubezni in druga o smrti. Čeprav je smrt kot spektakel stalno prisotna v medijih, v računalniških igrich pa ima celo opcijo ponavljanja, je iz vsakdana potisnjena v specializirane ustanove in kot naravno dejstvo postaja vedno večji tabu. Knjiga o smrti govori na način otrokovega opazovanja okolice, ki smrt ali doživlja ali o njej govori. V fragmentarnih sporočilih po vzoru šolskih grafitov razgrne emocionalne, biološke, družbene in umetnostne resnice in domnevanja o smrti, govori pa tudi o resnih in šaljivih okoliščinah njene neizbežnosti. Avtoričine zabeleške s preprostim humorjem spretno detabuizirajo govorjenje o smrti, pa tudi izenačijo potrebni distanci tako do znanstveno-filozofskih kot do religioznih opredelitev smrti in stanja po njej, s tem pa dragoceno osvobajajo otrokov svet radovednosti. Odlična slikanica torej spodbuja pogovore med starši in otroki o stvareh, ki sicer obdajajo otroka, a se ne najdemo, kako o njih spregovoriti. (VZ)

Verstva in mitologije

Coats, Lucy: **100 grških mitov za otroke.**

Prev. Taja Kramberger. Ilustr. Anthony Lewis. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004, 264 str.

| 2 | 2. stopnja | ljudsko slovstvo, miti | antika, Grčija, mitologija

Zbirka je spreten preplet dveh pripovednih lokov: preprostega potopisa po pomembnejših krajih antične Grčije ter "poti" skozi kozmogonijo in teologijo starih Grkov. Po svoji zgradbi ta lok spominja na Dekamersona, le da je tu pripovedovalec en sam, Krečan Atik, ki se odloči, da bo sodeloval na velikem pripovedovalskem festivalu v Troji. Kratki postanki na njegovi dolgi poti so hkrati tudi uvodi v vložene zgodbe, s katerimi sebi in oslici Melisi krajša čas. Začne z zgodbami o nastanku sveta, tik pred Trojo pa pove zadnjo zgodbo o trojanskih vojnah, pri čemer sta vsebina in jezik njegovih pripovedi tekoča ter otrokom razumljiva. Besedilo verno spremljajo miniaturne ilustracije, dva različna likovna karakterja ilustracij pa bralcu povesta, v katerem spletu pripovedi se nahaja. Avtorica tudi domiselno nadomesti navajanje virov za svoje priredbe: v kazalu vsakemu naslovu doda podnaslov, s katerim si bralec lahko pomaga pri iskanju dodatnih podatkov.

O'Callaghan, Sean: **Vplivna verstva sveta: strnjen vodnik.**

Prev. Nada Voglar, Dušan Voglar. Koper: Ognjišče, 2011, 192 str.

| 2 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije | verstva

Tello, Antonio; Palacio, Jean-Pierre; Coma-Cros, Daniel: **Vodnik po svetovnih verstvih s kratkim pregledom verstev na Slovenskem.**

Prev. Marjeta Drobnič, Urša Geršak. Avtorica poglavja Verstva na Slovenskem Tina Ban. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2006, 104 str.

| 2 | 3. stopnja | fotografije | verstva

Knjiga je prepričljivo strokoven pregled verovanj in verskih prepričanj po vsem svetu, od prazgodovinskih časov do današnjih dni: razdelki publikacije tvorijo sintezo raznovrstnih tem in pojmov, pri čemer je besedila razmeroma malo, a je izredno bogato z informacijami in razkošno opremljeno z ustreznim slikovnim gradivom; učinkovito je torej upoštevana percepcija sodobnih mladih bralcev in tudi dejstvo, da je informacijska ponudba velika ter je zato treba osnovna znanja ponuditi koncentrirano in privlačno. Ob vsem tem pa še bolj navduši dodatno poglavje o verstvih na Slovenskem, saj smo takšen pregled na področju strokovnih del za mlade pogrešali že dlje časa; škoda le, da to poglavje ni obsežnejše!

Krščanstvo

Konc Lorenzutti, Nataša: **Nihče ne ve ...: prilike v stripu in verzih.**

Ilustr. Peter Škerl. Spr. beseda Jurij Bizjak. Ljubljana: Družina, 2011. (Mavrična knjižnica), 42 str.

| 2 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna, spremna beseda, strip, verzi
| svetopisemske zgodbe

Watts, Murray: **Sveto pismo v zgodbah.**

Prev. Anamarija Beniger. Ilustr. Helen Cann. Koper: Ognjišče, 2012, 352 str.

| 2 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], ponatis, priredba | krščanstvo, svetopisemske zgodbe

Družboslovje

Aubrey, Annette: **Mavrično moštvo: o nasilju.**

Prev. Maja Kraigher. Ilustr. Patrice Barton. Murska Sobota: Pomurska založba, 2007, 24 str.

| 3 | B- stopnja | slikanica poučna | nasilje, strpnost

Prevodna vzgojna slikanica, kakršnih ni veliko, obravnava aktualen in danes tudi pri nas še kako akuten problem medvrstniškega nasilja, na žalost celo v predšolskem in v zgodnje šolskem obdobju. S svojo preprosto zgodbo, razumljivo tudi majhnim otrokom, ubeseduje dejstvo, da nasilje lahko hitro dobi velike razsežnosti. Slikanica bo služila predvsem staršem, vzgojiteljem in učiteljem pri srečavanju s tem problemom kot tudi pri njegovem razreševanju, saj ponuja kar nekaj izhodišč za pogovor z otroki o nasilnem vedenju ("namigi za starše in učitelje"), bodisi da so ti žrtve ali pa povzročitelji nasilja. Pomembna je tudi njena preventivna vloga, saj lahko pomaga otrokom, ki se s tovrstno situacijo še niso srečali, jo bodo pa znali prepoznati in se iz nje rešiti. Izrazite ilustracije zgodbo še podkrepijo in jo naredijo otrokom razumljivejšo, problem pa še bolj prezenten. (DLV)

Bingham, Jane: **Zakaj se družine razidejo?**

Prev. Teja Klavs. Ljubljana: Grlica, 2006. (Zakaj?), 48 str.

| 3 | 3. stopnja | fotografije | družina, ločitve

Hibbert, Adam: ***Zakaj ljudje ustrahujejo?***

Prev. Anita Rusak Kastelic. Ljubljana: Grlica, 2006. (Zakaj?), 48 str.

| 3 | 3. stopnja | fotografije | ustrahovanje

Senker, Cath: ***Zakaj so ljudje begunci?***

Prev. Kristina Fuerst. Ljubljana: Grlica, 2006. (Zakaj?), 48 str.

| 3 | 3. stopnja | fotografije | begunci

51. Woolf, Alex: ***Zakaj so ljudje teroristi?***

Prev. Kristina Fuerst. Ljubljana: Grlica, 2006. (Zakaj?), 48 str.

| 3 | 3. stopnja | fotografije | terorizem

Zbirka obravnava štiri aktualne probleme, ki prizadenejo tudi precejšen delež otrok v Sloveniji (predvsem ustrahovanje in ločitev staršev) oz. slišijo zanje (begunstvo in terorizem). Problemi so prikazani korektno in pregledno, z dejstvi in s statističnimi podatki, kar prispeva k verodostojnemu seznanjanju mladostnikov z aktualnimi temami. Dodani so konkretni primeri in izpovedi mladih, kar prispeva k čustveni zavzetosti in identifikaciji bralcev. Knjige so namenjene predvsem mlajšim pubertetnikom, zbirka pa bo vsekakor dobrodošla tudi odraslim, da se bodo z njimi lažje pogovarjali. Na kraju vsake knjige je slovarček manj znanih izrazov in – kar je še posebej dragoceno – dodatne informacije in naslovi drugih virov informacij o obravnavanem problemu ter naslovi organizacij, ki nudijo pomoč.

Cerar, Miro: ***Kako sem otrokom razložil demokracijo.***

Ilustr. Izar T. Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2009, 2014. (Najst), 165 str.

| 3 | 3. Stopnja | demokracija, odgovornost

Izpod peresa slovenskega strokovnjaka s področja prava (dr. Miro Cerar ml. je profesor teorije prava in države, filozofije prava in primerjalnega prava) prihaja kompleksna, a razumljiva umestitev in razlaga pojma demokracije za mlade bralce. Avtor na podlagi pojma demokracije razpre najpomembnejše elemente politične filozofije, zgodovine sodobne družbene ureditve in slovenske državne ureditve. Vse razlage so vpete v domišljen aparat: posamezna podpoglavja sestavljajo abstraktne (a razumljive, ne pa pretirano poenostavljene) razlage, sledijo pa jim primeri iz vsakdanjega življenja ali dodatne pojasnitve. Poglavja se zaključujejo s slovarčki pogosto sicer znanih, a zgolj približno razumljenih pojmov (npr. demokracija, narod ...). Cerarjev tekst vseskozi dopolnjujejo tudi stripi Izarja Lunačka, ki obravnavane teme vzporedno razpirajo manj eksaktno, a bolj neposredno in hkrati posrečeno komično priroteno. Knjiga bi tako nedvomno pomembno dopolnila poznavanje temeljnih pojmov iz našega družbenega življenja marsikaterega odraslega bralca in ga hkrati, ob pogledu na Lunačkove stripe, nasmejala do solz, a je zaradi nazorne in postopne razlage, podprte s primeri, primerna tudi za mlajše bralce, predvsem za starejše najstnike, ob skupnem branju s starši ali mentorji, za katere je knjiga še posebej primerna, pa tudi za osnovnošolce. (TB)

Cox, Alexander; Lock, Deborah; Star, Fleur: ***Kdo je glavni?***

Prev. Jože Stabej. Spr. beseda Andrew Marr. Murska Sobota: Pomurska založba, 2011, 96 str.

| 3 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, spremna beseda

| demokracija, diktatura, politika, zgodovina

Laubier, Matthieu de; Aubinas, Marie; Boulet, Gwenaëlle: ***Mali Jan s kopico vprašanj.***

Prev. Tadeja Petrovčič Jerina. Ilustr. Catherine Proteaux Zuber. Celje: Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, 2009, 223 str.

| 3 | 1. Stopnja | morala, vzgoja

Poučna knjiga je namenjena zlasti starejšim predšolskim otrokom, tako imenovanim "zakajčkom", ki svoja vprašanja postavljajo impulzivno in naključno ob različnih življenjskih situacijah. Zato so v knjigi brez razvidnega sistema nanizane različne teme, ki bi utegnile pomagati staršem pri iskanju odgovorov na vprašanja njihovih otrok: o enakosti, nasilju, življenju in njegovem izvoru, prepovedih, strahu, nastanku sveta, pravičnosti, izobraževanju, krivicah, zlu, družini in smrti. Teme so predstavljene zelo konkretno, v obliki kratkih pogovorov med odraslimi in otroki, ponazorjene pa s preprostimi risbami, ki zaokrožajo razumljive odgovore na različna vprašanja. Dodatek na koncu knjige je namenjen odraslim, zlasti staršem, ki s pomočjo napotkov in razmislekov, kako naj se pogovarjajo in skupaj poiščejo odgovore, otroke usmerjajo tudi k etičnemu ravnanju. (IM)

Maxeiner, Alexandra: ***Vse naše družine!: o otroku nove punce brata očetove nekdanje žene in drugih sorodnikih.***

Prev. Neža Božič. Ilustr. Anke Kuhl. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Velike slikanice), 29 str.

| 3 | B- stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna | družina

Pregl, Slavko: ***Med delom in denarjem.***

Ilustr. Tomaž Lavrič, Marjan Manček, Rosie Brooks, Mike Phillips. Besedilo o slovenskih znanstvenikih Sandi Sitar. Ljubljana: Karantanija, 2008. (Moj denar), 44 str.

| 3 | 2. Stopnja | denar, gospodarstvo, podjetništvo

Poučne knjige za otroke, ki bi govorile o osnovah gospodarjenja, predvsem pa o ravnanju z denarjem, so na moč redke, zato je naravnost razveseljivo, da je slednjo napisal avtor, ki je odličen slovenski mladinski pisatelj in ekonomist hkrati, saj mu strokovni izrazi, kot so trgovinska bilanca, trg in plan, državni proračun, uvoz, izvoz in zaslužek, niso neznanka. O teh, za marsikoga puščobnih temah, zna namreč spregovoriti preprosto in duhovito in jih popestriti še s prepričljivimi primeri iz vsakdanje prakse. Prav zgodbe o uspehu, tako meni avtor, lahko otroke navdihujejo, vzpodbujajo in usmerjajo, kadar razmišljajo o delu in denarju. Zato bralcem predstavi nekaj svetlih zgledov: življenjske zgodbe znanih slovenskih podjetnikov, poslovnežev, inovatorjev, umetnikov in športnikov. Ti zagotavljajo, da so uspeli predvsem, ker so sledili svojim sanjam, ob čemer je denar samo rezultat njihovega vztrajnega dela. Pisatelj nato natrese nekaj zanimivih predlogov, kako lahko otroci tudi sami kaj zaslužijo, ob tem pa poudari, da ima v poslu pomembno mesto tudi dobra ideja – torej ustvarjalnost in domišljija. Osrednja avtorjeva poanta je zagotovo razmislek o ravnotežju med glavo in žepom, ki pravi takole: »Človek nosi denar v žepu. Zelo narobe je, kadar – narobe – denar v žepu nosi človeka.« (IM)

Vsi se rodimo svobodni: slikanica o Splošni deklaraciji o človekovih pravicah.

Prev. Katja Markelj. Radovljica: Didakta, 2008, 64 str. Dodatek: Splošna deklaracija o človekovih pravicah

| 3 | 1. stopnja | o avtorjih, tipografija različna, velike in male tiskane črke

| človekove pravice, svoboda

Slikanica tridesetih členov Splošne deklaracije o človekovih pravicah je vrhunsko založniško in knjižno dejanje. Najprej je to galerija odličnih ilustracij avtorjev z vseh vetrov sveta, saj je vsak člen ilustriral drug avtor. Potem je to sugestivna pripoved o svetu, kakršnega si večina Zemljanov želi, čeprav na dveh straneh, ki jih pokriva vsaka ilustracija, ni drugega besedila kot posamezen člen deklaracije. Uvodne misli sta prispevala John Boyne, avtor romana Deček v črtasti pižami (v slovenskem prevodu je prvič izšel leta 2007 pri založbi Miš) ter David Tennant, znan kot Doktor Kdo znanstvenofantastične oddaje BBC, v kateri potuje v časovnem stroju in v veselju odpravlja krivična dejanja. Na koncu slikanice so tudi fotografije in kratke predstavitve sodelujočih avtorjev. Slikanica vsekakor ne sme

manjkati nikjer, kjer se zbirajo otroci: v vrtcih, šolah, počitniških kolonijah, bolnicah, zdraviliščih in sorodnih ustanovah. (VZ)

Vzgoja

Duša, Irena: ***Vzgoja staršev.***

Ilustr. Izar T. Lunaček. Spr. beseda Jana Zirkelbach. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2010. (Najst), 227 str.

| 3 | 4. stopnja | [ODLIČNO], priročnik, spremna beseda, za pogovore o knjigah
| mladostniki, odnosi, odrasli, starševstvo, vzgoja

Izjemno zabaven in domiseln priročnik o odnosih med starši in najstniki sta ustvarila pisateljica, novinarka, prevajalka in priljubljena publicistka v mladinskih revijah ter nič manj iskrivo ironičen in prodoren filozof in stripar. Tako kot uspešnica istega tandema Seksikon (DZS, 2008), je tudi ta priročnik najprej izhajal v obliki podlistka v reviji Pil plus. Priročnik odlikuje »naravna« izbira tem, ki obvladujejo vsakodnevna razmerja med starši in njihovimi najstniki, odlična mera spusta na raven mladih in prepričljiva ponudba razumevanj starševskih zagat, strahov in predsodkov, ki naj bi jim jih njihovi potomci pomagali premoščati na »licu mesta«. Kot nekak zvesti Sančo Pansa temu prizadevanju sledi karikatura ilustratorja – oba hkrati do solz zabavna in do občudovanja kultivirana. (VZ)

Enright, Dominique; Macdonald, Guy: ***Knjiga za fante: kako boš v vsem najboljši.***

Prev. Andrej Hiti Ožinger. Ilustr. Nikalas Catlow. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009, 129 str.

| 3 | 3. stopnja | priročnik | fantje, prosti čas

Zabaven in prikupen priročnik, primeren za vedoželjne fante do starosti 12 let, ob katerem pa se z lahkoto zabavajo tudi odrasli. V priročniku najdemo obilico nasvetov za odraščajoče, navihane in iznajdljive fante o tem, kako biti najboljši v vsem. Ob branju hudomušnih, a nepogrešljivih nasvetov, se lahko zabavamo ure in ure. V priročniku lahko tako najdemo informacije in navodila o tem, kako lahko narediš "olija" (obrat rolke v skoku), kako se znebiš kolcanja, kako zmaguješ v računalniških igricah, kako brcneš žogo, da bo zavila, kot to zna Beckham, ali o tem, kako hipnotiziraš kokoš in tako zamašiš usta vsevednežu. Izviren priročnik, ki ga lahko mladi, in tudi starejši bralci prebirajo vedno znova in znova, pa bodo v njem vedno našli kakšno novo domisljico za preganjanje dolgčasa in dokazovanje, da so v vsem najboljši. (PP)

Foster, Juliana: ***Knjiga za punce: kako boš v vsem najboljša.***

Prev. Tina Stranek. Ilustr. Amanda Enright. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009, 129 str.

| 3 | 3. stopnja | priročnik | dekleta, prosti čas

Podobno kot priročnik Knjiga za fante prinaša tudi Knjiga za punce številne izvirne in simpatične nasvete o tem, kako si lahko najboljša v vsem. Tako se lahko dekleta podučijo o tem, kako se najlažje izgovoriš, ko zamudiš pouk, kako lahko predelaš majico, spraviš ob živce družino in prijatelje, sestaviš najboljšo plesno koreografijo ali spečeš kruh. Ne manjka pa niti inovativnih in zabavnih nasvetov o tem, kako lahko preživiš napad zombijev, rešiš planet ali postaneš zvezdnica. Podobno kot Knjiga za fante, je tudi Knjiga za punce priročnik, ki ga lahko dekleta vzamejo v roke vedno znova in si z njim preganjajo dolgčas ter se poleg tega naučijo še kakšno stvar, v kateri bodo lahko boljše. Priporočljivo branje za dneve, ki bi jih radi preživeli brez računalnika in televizije. (PP)

Zubrzycka, Elzbieta: ***Nekomu povej!***

Prev. Lidija Cerk Dečman. Ilustr. Agnieszka Zelewska. Ljubljana: Koleda, 2007, 48 str.

| 3 | 1. stopnja | tipografija različna | etika, lepo vedenje, pedofilija, vzgoja

Priročnik se loteva "težkih tem", o katerih redko spregovorimo. Na otrokom primeren način se namreč loteva vprašanja različnih vidikov spoštovanja: do narave, drugih ljudi, sebe, predvsem pa do svojega lastnega telesa, ob čemer avtorica izpostavi temo, kako otroke naučiti varovati sebe in svoje telo ob spolnem nadlegovanju. S kratkimi predstavitvami neustreznih situacij poskušata avtorici z besedo in sliko poudariti otrokove pravice v zvezi z lastnim telesom. Knjiga je namenjena pogovoru, ki naj bi otrokom pomagal ohranяти občutek lastne vrednosti, prepoznavati neustrezno ravnanje odraslih in vrstnikov in jih vzpodbujati, da bi z zaupno odraslo osebo lažje spregovorili o krivicah, nevarnostih ali zlorabah, tako svojih kot tujih. Avtorica je knjigo razdelila na štiri tematske sklope, ki so pregledni, kratki in razumljivi tudi predšolskim otrokom, staršem pa bodo gotovo v pomoč dobro zamišljeni predlogi za pogovor z otroki. (IM)

Etnologija

Godina Golija, Maja: ***Prehranski pojmovnik za mlade.***

Ilustr. Izar Lunaček. Maribor: Aristej, 2006. (Pojmovniki; 5), 128 str.

| 3 | 3. stopnja | pojmovnik | etnografija, hrana, Slovenija

Prehranski pojmovnik je peti iz privlačno zasnovane zbirke pojmovnikov, ki so se doslej lotili gledališča, logike, etike in filma. Njegova avtorica, sicer etnologinja, se v knjigi na priljuden način v devetih poglavjih loti prehranjevalnih praks, kot so se pojavljale v različnih zgodovinskih, kulturnih in družbenih okoljih, s poudarkom na slovenskem prostoru. Pri tem ponuja odgovore na številna zanimiva vprašanja, ki se bralcem nemara še nikoli niso zastavila: kdaj smo Slovenci dobili prvo kuharsko knjigo, koliko McDonald'sovih restavracij je na zemeljski obli, kdaj so izumili sladoled itd. K pestrosti pojmovnika nedvomno precej prispevajo tudi duhovite ilustracije striparja Izarja Lunačka ter številne zgovorne fotografije in reprodukcije umetniških slik na temo hrane, pijače in prehranjevalnih običajev. Simpatičen in priročen dodatek so tudi recepti na koncu poglavij, ki utegnejo bralce premamiti, da bodo preizkusili svoje kuharske veščine. Prehranski pojmovnik je zanimiva in poučna knjiga, niti ne samo za mlade, pač pa za vse, ki jih zanima strnjen pogled na prehrano kot kulturno dobrino, torej pogled etnologinje, ki zmore gledati onkraj kaloričnih vrednosti živil.

Kole, kole, koledo, leto lepo mlado: slovenske ljudske pripovedi ob letnih mejnikih.

Ilustr. Damijan Stepančič. Spr. beseda Monika Kropelj, Roberto Dapit. Radovljica; Ljubljana: Didakta, ZRC SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje, 2008. (Zakladnica slovenskih pripovedi), 48 str.

| 3 | 3. stopnja | legende, ljudsko slovstvo, po ljudskem izročilu

| bajeslovna bitja, etnografija, fantastična bitja, običaji, prazniki, Slovenija

Posamezne knjige iz zbirke so zasnovane tematsko in prinašajo najstarejše oziroma najbolj primarne pripovedi na določeno temo, ki jih sicer poznamo v drugih različicah v ljudskem slovstvu ali celo v avtorskih zapisih. Omenjena knjiga je že deveta po vrsti. Osredotočena je na krogotok letnih časov in na slovenske ljudske pripovedi, ki se navezujejo na mejnike v letu. Prav vsak mejnik ima svojega izrazitega junaka pripovedi, pri čemer se prepletajo tako krščanski vplivi kot tudi stara ljudska, predkrščanska verovanja. Pripovedi so strokovno izbrane, pomemben del knjige pa predstavlja spremna beseda, opombe in razlage manj znanih besed. Ilustrator Damijan Stepančič se je v to izdajo zbirke zakladov ljudske pripovedi s svojimi ilustracijami vključil kot ljudski pripovednik po impresiji, a hkrati kot izviren umetnik likovnega pripovedništva. (DLV)

Mlakar, Vlasta: ***Pradavna bajeslovna praznovanja skozi zodiakalni koledar.***

Ilustr. Irena Gašperšič. Spr. beseda Janez Bogataj. Ljubljana: Morfem, 2007, 32 str.

| 3 | 2. Stopnja | letni časi, meseci, mitologija, prazgodovina, prazniki

Pravljичne pripovedi razkrivajo pradačne korenine bajeslovnih praznovanj skozi koledarsko leto, ki je razdeljeno na dvanajst mesecev in dvanajst zodiakalnih znamenj. Opisujejo razne oblike in pojave ljudskega verovanja v poganski pradačini, ko je bila človekova povezanost z naravnim in kulturnim okoljem najbolj pristna, spontana in popolna. Sodobnim bralcem tako predstavljajo našo pradačno duhovno dediščino, obenem pa na ta način skušajo predvsem mladi generaciji sporočiti, da imata tudi današnja (popularna!) astrologija in horoskop svoj izvor v prastarih magičnih predstavah, ki se nanašajo na ljudsko verovanje v dobre in zle duhove narave ter v razne načine čarovnega delovanja, tudi vedeževanja. Prof. dr. Janez Bogataj v spremni besedi poudari, da gre v pravljičnih pripovedih "v nekem smislu za naša sodobna vstopanja v razmere pradačnih časov" in "da nas provokativno opominjajo tudi na naša sodobna odtujevanja in odmikanja od popolne povezanosti z naravo, s svetom in kozmosom, kot so nekaj obdajali naše prednike". (TJ)

Najlepše zgodbe s slovenskih gradov.

Izbr. in prir. Marjeta Zorec. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Slovensko izročilo), 195 str.

| 3 | 3. stopnja | ljudsko slovstvo, poučno leposlovje | gradovi

Zbirka prinaša zgodbe o 80 gradovih iz vseh slovenskih pokrajin. Urednica jih je izbrala iz različnih virov; v glavnem gre za priredbe (avtorskih) zapisov ljudskega izročila (npr. Kelemina, Trdina) ali pa že kar umetniško dognanih literarnih del, tako pesniških kot proznih (npr. France Prešeren, Krst pri Savici, Mimi Malenšek, Inkvizitor). Nad vsako zgodbo je nekaj informativnih vrstic, ki predstavijo grad. Nekatere zgodbe so opremljene z reprodukcijami Valvasorjevih litografij. Knjiga, ki je lepa na pogled, ima predvsem domoznanski pomen: predstavlja veliko gradov in njihovih zgodb, ki so lahko dopolnilo k poznavanju naše kulturne dediščine, medtem ko sicer korektne priredbe besedil nudijo le informacije (o gradovih in njihovih zgodbah), ne pa tudi estetskega užitka. Dva seznama na kraju knjige prinašata nabor umetnostnih in strokovnih besedil, ki vabijo k poglobljenemu branju in učenju o slovenskih gradovih. (TJ)

Rasla je jelka do neba: zgodbe iz našega ljudskega herbarija.

Ilustr. Maria Magdalena Szmatuła. Izbr. in prir. Zmago Šmitek. Radovljica: Didakta, 2012. (Zakladnica slovenskih pripovedi), 92 str.

| 3 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], ljudsko slovstvo, spremna beseda | etnografija, rastline

Smeš je pol zdravja: navihane in šaljive slovenske ljudske pripovedi. Ilustr. Anita Pertoci. Izbr. in prir. Monika Kropelj Telban. Radovljica: Didakta, 2015. (Zakladnica slovenskih pripovedi), 83 str.

| 3 | 3. stopnja | [ODLIČNO], ljudsko slovstvo, spremna beseda | humor, Slovenija

Stoji, stoji tam beli grad: slovenske ljudske pripovedi o naseljih, naravnih znamenitostih, cerkvah in gradovih.

Ilustr. Urh Sobočan. Izbr. in prir. Monika Kropelj. Izbr. in prir. Roberto Dapit. Radovljica: Didakta, 2014. (Zakladnica slovenskih pripovedi), 79 str.

| 3 | 3. stopnja | [ODLIČNO], ljudsko slovstvo, spremna beseda | etnografija, kulturna dediščina

Ob pričujočem naslovu iz izjemne zbirke slovenskih ljudskih pripovedi naj ponovimo v prejšnjih priročnikih že zapisano: "Posamezne knjige iz zbirke so zasnovane tematsko in prinašajo najstarejše oziroma najbolj primarne pripovedi na določeno temo, ki jih sicer poznamo v drugih različicah v ljudskem slovstvu ali celo v avtorskih zapisih." (DLV) Gre za trinajsto knjigo v zbirki, ki ima vse kakovostne elemente prejšnjih: strokovnost izbora, obsežno spremno besedo avtorice, navedbo virov in, za mlade bralce zelo pomembno—sprotne opombe, ki so pogosto razlage manj znanih besed. Knjigo krasijo barvne ilustracije, ki dopolnjujejo in mestoma duhovito komentirajo posamezne pripovedi in tako zaokrožujejo premišljeno stekano likovno zasnovo celotne zbirke. Tokrat sta avtorja,

kot lahko razbiramo že iz podnaslova, (i)zbrala gradivo, ki je seveda zanimivo samo po sebi, dobrodošlo pa je lahko tudi kot popestritev, poglobitev, nadgradnja ... spoznavanja prostora/ov, kjer živimo Slovenci—tako za prave popotnike kot za tiste, ki potujejo kar "s prstom po zemljevidu". Pričujoči izbor je torej prav tako kot prejšnji zasnovan študijsko, vsekakor pa ponuja izhodišča za mnoge zanimive povezave in poti, na katere se lahko podajo tudi mlajši in manj zahtevni bralci. (MP)

Bonton

Balog, Zvonimir: ***Bonton 2 (ali) kako ne postaneš teleban* v novih 100 lekcijah.***

Prev. Iztok Ilich. Ilustr. Dušan Klun. Ljubljana: DZS, 2005, 248 str.

| 3 | 3. stopnja | o avtorjih, priročnik h | lepo vedenje

Bonton hrvaškega avtorja s številnimi javnimi priznanji je v slovenskem prevodu izšel v razmiku dveh let in v dveh knjigah oz. 200 lekcijah. Že podnaslov obeh delov obeta, da ne gre za običajni priročnik o lepem vedenju, ampak bolj za nekakšen antibonton, kot je zapisal tudi avtor sam. V lekcijah ni nobenih pravil, kajti po njegovem prepričanju so številna med njimi neumna. Vse je odvisno od priložnosti, okusa in možnosti. Avtor poudarja, da lepo vedenje izvira iz spoštovanja in ljubezni do samega sebe ter drugih in da ga vedno gradimo na notranjih odločitvah. Lekcije oziroma zgodbe se tako odlikujejo po poglobljenem in življenjskem pristopu do te tematike, seveda pa tudi po mojstrskem pisanju, kakršnega poznamo iz drugih avtorjevih del; napisane so duhovito in humorno ter obenem z izjemno mero obvladovanja jezika – nekatere so že kar pesmi v prozi.

Muck, Desa: ***Blazno resno popolni.***

Ilustr. Matej De Cecco. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010, 2012, 2015. (Blazno resno o ...), 181 str.

| 3 | 3. stopnja | [ODLIČNO], humor, nova izdaja, nova likovna obdelava, o avtorjih, poučno leposlovje | družina, lepo vedenje, mladostniki

Posamezni naslovi uspešne zbirke Blazno resno o ... izpred več kot deset let (tedaj jo je ilustriral Igor Ribič) doživljajo ponovne izdaje. Avtorica Desa Muck je besedilo mestoma dopolnila in posodobila, ilustrator Matej de Cecco pa je prispeval črno-bele ilustracije (barvne so le na platnicah), ki so sodobnejše, mestoma stripovske, predvsem pa bolj v skladu s posodobitvami v tekstu, ki ga slike odlično dopolnjujejo in poglobljajo. Zbirka obravnava »večne« probleme odraščajoče mladine: primerno vedenje, spolnost, šolo itn. Pisateljica je razumevajoča, na strani otrok, pa vendar jim nedvoumno in odločno sporoča, kaj je prav in kaj ne. S pozitivno naravnanim in humornim pristopom spretno krmari med vzgojnostjo in uporništvom, kar je še posebej privlačno in dobrodošlo. Vsaka knjiga je priročnik z nešteti nasveti o določenem problemu, obenem pa se bere tudi kot privlačna zgodba, ki pa – prav zaradi vzgojnosti – nima večjega literarnega presežka. Na koncu večine knjig je nekaj koristnih naslovov, kamor se mladi v stiski (npr. pri spolnosti) lahko obrnejo, na hrbtne strani knjig pa so simpatična vabila k branju. (TJ)

Naravoslovje

Braun, Christina; Diehl, Ute; Diemer, Monika: ***Knjiga za male raziskovalce: doživite naravo z igro in s poskusi.***

Prev. Majda Travnik Vode. Ilustr. Martina Badstuber. Spr. beseda Dušan Krnel. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 155 str.

| 5 | 1. stopnja | [ODLIČNO], navodila za ustvarjanje, priročnik, spremna beseda | narava, poizkusi

Poučna knjiga treh nemških avtoric o raziskovanju narave je namenjena predšolskim otrokom, da skupaj s starši, prijatelji ali vzgojitelji odkrivajo naravo, jim omogočajo prve stike in odnose z njo,

opazujejo naravne pojave ter izvajajo prve preproste praktične poskuse (seveda s pomočjo odraslih). Knjiga je zasnovana tako, da so raziskovalne naloge prilagojene starosti (mali raziskujoči hroščki – dvoletniki, drzne male žabe – triletniki, pametne zvedave miške – štiriletniki in pretkani mali tigri – pet- in šestletniki), s pomočjo katerih spoznavajo rastline, živali, tehniko, fizikalne zakone ... Tako se lahko otroci npr. naučijo narediti herbarij, posaditi krešo ali slikati z vodnimi kapljicami ter preko teh spoznanj spodbujajo svojo pozornost, pridobivajo naravoslovno jezikovno izražanje, zanimanje za naravne pojave in pozitivno naravnost do narave. Knjiga je namenjena prebujanju radovednosti in otroške ustvarjalnosti skozi prve stike z naravoslovjem. (PP)

Dinwiddie, Robert: ***Drobci znanosti: vse, kar morate vedeti o znanosti, v majhnih in lahko prebavljivih porcijah.***

Prev. Andrej Tomše. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010, 176 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO] | narava, znanost

Zelo zgoščena enciklopedija pred bralci razgrinja najpomembnejše teme sodobne znanosti – od atomov in vesolja do pandemij in genov. Razdeljena je na tematska poglavja (Energija, Geni itn.) in problemska podpoglavja (Oblike energije, Kaj so geni?, Kloniranje itn.), katerim sta navadno namenjeni dve strani (izjemoma pa tudi štiri). Kljub zgoščenosti knjiga ne temelji na nizanju dejstev, temveč na razlagi temeljnih pojmov in procesov, od nastanka strele pa do odkrivanja črnih lukenj. Pri tem se avtor osredotoča na natančnejšo razlago pomembnih procesov (npr. naravne selekcije) in osvetlitev »peročih« tem (jasno in objektivno niza argumente za poizkuse na živalih in proti njim), ne ustavi pa se niti pri zahtevnejših temah, kakršna je npr. posebna relativnostna teorija. Pri težjih in zapletenejših temah (npr. pri kvantni mehaniki) je celovita razlaga na dveh straneh seveda nemogoča, zato se avtor ustavi pri shematskem prikazu izbranega problema ter pri točnem in natančnem nizanju preostalih dejstev. To najverjetneje zadostuje, da mladim bralcem razjasni osnovne pojme, postavi trdno osnovo za njihova nadaljnja razmišljanja in jih navduši za katero izmed bolj tematsko usmerjenih besedil. Temeljno vlogo pri predstavitvi imajo številne, izjemno pregledne avtorske ilustracije. Celotna struktura knjige – od delitve poglavij do uporabe in postavitve ilustracij – je pregledna in poenotena, zato nenazadnje zagotavlja tudi estetski užitek. (TB)

Goldsmith, Mike: ***Znanost v 30 sekundah.***

Prev. Niki Neubauer. Ilustr. Melyvin Evans, Marta Munoz. Ljubljana: Družina, 2014, 96 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO] | naravoslovje, znanost

Zbirka prinaša izbrano znanje s področja znanosti in znanstvenih teorij ter Zemlje. Čeprav zelo zgoščene, so posamezne teme predstavljene točno in smiselno. Vsaka tema je predstavljena na dveh straneh, pri čemer eno od strani zajema opis, drugo pa shematska razlaga. Del opisa je tudi enosekundni povzetek, ki izpostavi najpomembnejše, a glede na zgoščenost težko deluje sam. Nekatere opise dopolnjujejo še domišljene in zabavne triminutne naloge. Posamezni tridesetsekundni okviri so združeni v poglavja, ki jih spremljajo slovarčki in uvodniki, ki umestijo predstavljeno znanje (na primer opisi posameznih obdobj v razvoju znanosti, iz katerih izhajajo predstavljene znanstvene teorije). Zbirka je zelo dobro oblikovana, tekst spremljajo številne ilustracije in shematski prikazi, brez katerih posameznih tem ne bi bilo mogoče nazorno razložiti v 30 sekundah. Zelo zgoščen, zabaven in domišljen prikaz, ki mladim bralcem sicer ne bo prinesel izčrpnega poznavanja tem, podal pa bo nekaj splošnega znanja in občutek o naravi tematike (na primer o delovanju in pomenu znanosti) ter jih morda navdušil za nadaljnje spoznavanje teme. To omogoča tudi nabor leposlovja, stvarne literature, videoposnetkov, spletnih strani in aplikacij na koncu knjige, ki je prilagojen slovenskemu bralcu, saj poleg del v angleščini vsebuje tudi nekaj zelo dobrih izvirnih slovenskih in prevedenih del. (TB)

Oftring, Bärbel: **Gremo v gozd!: 88 namigov za odkrivanje in doživljanje gozda.**

Prev. Barbara Vitez. Olševsek: Narava, 2012, 92 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, priročnik | gozdovi, narava

Poučna knjiga nam skuša pokazati, da je narava zabaven, prijazen in vznemirljiv prostor za ustvarjalno in kakovostno preživljanje prostega časa, zdrav in aktiven razvoj, poleg tega pa se v njej lahko še veliko naučimo. V gozdu lahko najdemo raznovrstne živali, rastline in ostale gozdne dobrine, o katerih morda ne vemo prav veliko. Prav v ta namen je avtorica zasnovala pričujočo priročno knjižico, ki je namenjena vsem družinskim članom, saj se v njej skriva 88 namigov, kako lahko celotna družina na zabaven način odkriva in doživlja skrivnosti gozda v vseh letnih časih. Otrokom lahko pokažemo, kako prepoznati živalske sledi, pomladanske cvetlice, kako nevsiljivo opazovati živali, poiskati užitne gobe ali jih naučimo, kaj pomenijo oznake na drevju. Poskusite, otroci bodo zagotovo uživali. (PP)

Saan, Anita van; Haag, Holger; Stichmann Marny, Ursula: **Moj prvi vodnik po živalskem in rastlinskem svetu.**

Prev. Špela Novak. Kranj: Narava, 2013, 256 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, priročnik | rastline, živali v naravi

Zelo dobro domišljen, oblikovan in urejen vodnik, ki bo otrokom pomagal prepoznati živali, ki jih srečujejo v svojem vsakdanjem okolju. Razlage so natančne in razumljive, ključ za prepoznavanje živali je lahko obvladljiv, ilustracije pa so estetske in nazorne. Odločitve, katere podatke o posameznih živalih vključiti v omejeni prostor, namenjen posamezni živali, se zdijo dobro premišljene, podatki (opis živali, posebnosti, kje jo najdemo, "Si vedel?") pa so pregledno razvrščeni. Pohvaliti gre tudi prenos iz nemškega v slovenski prostor, saj so zapisi pri posameznih živalih smiselno dopolnjeni (prevajalec in urednik sta se tako odločila, da na primer tjulenj ostane v knjigi, a je pri njegovem opisu razloženo, da ga v našem morju ni, ter hkrati pojasnjeno, kje ga najdemo), je pa, zaradi razlike med nemškim in slovenskim okoljem, del o obrežju in morju za slovenske bralce najmanj uporaben, saj nekaterih živalskih ali rastlinskih vrst, ki jih najdemo v sredozemskem morju, v knjižici ni. Pri opisu drugih okolij je teh odstopanj zelo malo. Zelo dobrodošla knjižica, ki med tovrstnimi izdajami vsekakor izstopa po svoji kvaliteti in uporabnosti. (TB)

Steinfeld, Lena: **Zemlja.**

Prev. Branka Fišer. Ilustr. Ute Simon. tržič: Učila International, 2013. (Mali radovednež), 26 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica kartonka, zavihki | ekologija, narava, Zemlja

Založba Učila International prinaša prevode nemške zbirke poučnih knjig Wirklich Schlau, v originalni izdaji namenjene predšolskim otrokom. Sledeč željam in potrebam ciljne publike, so knjige oblikovane kot kartonke, z obilico zavihkov ter zelo živahnimi, simpatičnimi in nazornimi ilustracijami. Teme so dobro izbrane in razložene, pohvaliti gre predvsem natančne in točne razlage, ki ne podcenjujejo mladih bralcev. Je pa besedišče na marsikaterem mestu po nepotrebnem zelo zahtevno (uporabljajo se na primer izrazi molzna enota, krmilna naprava, lemež, fagociti, vodne mase), uvedenih je veliko novih izrazov, ki pogosto niso dodatno razloženi. Odlična knjiga za branje s starši, ki ponudijo še kakšno dodatno razlago ali kakšen tuj, strokoven izraz nadomestijo z domačim. (TB)

Vogt, Richard Carl: **Deževni gozd.**

Prev. Samo Kuščer. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije | deževni gozd

Zbirka Pustolovec nadaljuje s kvalitetno predstavitevjo otrokom zanimivih tem, tokrat predvsem iz živalskega sveta. Knjige konceptualno nadaljujejo tradicijo "klasičnih" mladinskih enciklopedij,

kvaliteta predstavitve pa jih nedvomno ločuje od poplave tovrstnih zbirk. Vse knjige so razdeljene na dela "pregledno" in "natančno" ter tako prinašajo smiselni preplet preglednega in poglobljenega znanja. Takšen pristop je zelo primeren za prikaz živalskih razredov (na primer žuželk in pajkov ali plazilcev), kjer so v delu "pregledno" predstavljene posamezne lastnosti razreda, v delu "natančno" pa najbolj zanimive vrste iz predstavljenega razreda (npr. metulj monarh). Nekoliko manj samoumevna, čeprav še vedno posrečena je bila ta razdelitev v delu Deževni gozd, kjer so v delu "pregledno" predstavljene splošne lastnosti deževnih gozdov in rastlinje, v delu "natančno" pa, sicer nadalje pregledno na razrede razdeljeni, živalski svet. Vsak del zaključuje slovarček "strokovnih" izrazov, ki so smiselno izbrani in jasno razloženi. V delu Ognjeniki in potresi se tako mladi bralec postopoma seznanja s številnimi, a za razumevanje tematike potrebnimi, strokovnimi izrazi, hkrati pa lahko v tekstu razložene pojme, če morda poglavij ne bere linearno, ali pa si novih izrazov ob prvi razlagi ni zapomnil, najde tudi v preglednem slovarčku. Največja prednost zbirke je poudarek na razumevanju, ki nadomešča zgolj faktografijo, bogato slikovno gradivo pa naredi zbirko privlačno, a hkrati ni samo sebi namen, saj je primerno povezano z besedilom, jasno in nazorno. (TB)

Zorec, Miha: **Zabavna naravoslovna delavnica.**

Ilustr. Miha Zorec. Fotogr. Miha Zorec. Grosuplje: Knjigca, 2013, 95 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], navodila za ustvarjanje | naravoslovje

Knjiga združuje številne poizkuse, ki jih otroci ob pomoči staršev ali učiteljev lahko izvedejo doma ali v šoli, nekoliko starejši otroci pa se jih lahko lotijo kar sami. Poizkusi so dobro izbrani, večinoma za njihovo izvedbo potrebujemo le pripomočke, ki jih najdemo doma, otrokom pa prikažejo nekaj najbolj vsakdanjih in zanimivih zakonov narave. Poizkusi so nazorno, razumljivo in točno razloženi in pospremljeni z nazornimi fotografijami, ki omogočajo njihovo pravilno izvedbo. Na fotografijah najdemo tudi simpatični lutki, katerih vloga pa ni povsem jasna (lutki sta predstavljeni na prvi strani, nato pa avtor v tekstu le še enkrat omeni t. i. Ančko). Knjiga se deli na dva dela: v prvem so predstavljeni poizkusi, v drugem delu ("Strani za radovedneže") pa so nekateri poizkusi še dopolnjeni. Avtor v uvodniku pojasni, da osnovni namen knjige ni poučevanje, temveč na zabaven način približati naravoslovje in tehniko otrokom in njihovim staršem, zato so nekatere natančnejše razlage predstavljene v drugi del. A načini dopolnitev so zelo različni, umestitev na konec knjige pa nekoliko kaotična. Dopolnjeni so le nekateri izmed poizkusov, vrstni red dopolnitev pa ne sledi vrstnemu redu dopolnjenih poizkusov, predstavljenih na začetku knjige. Večja konsistentnost, z enako mero razlag v prvem delu pri vseh poizkusih in natančnejšo opredelitvijo, kaj v drugi del sploh spada, bi prav tako doprinesla k bolj dodelanemu, celovitemu konceptu knjige. Zelo vprašljiva pa je odločitev za obliko izdaje z zelo tankimi platnicami, ki skorajda spominjajo na revialni tisk in se zdijo za knjigo s poizkusi, ki naj bi jo otroci uporabljali večkrat, po možnosti "na terenu", zelo neprimerne. Kljub nekaterim pomanjkljivostim pa je pred bralci simpatičen izdelek, katerega osnovni del – predstavitev poizkusov – je dobro domišljen in bi lahko ob pomoči staršev in učiteljev marsikateremu otroku razprl zanimivosti naravoslovja. (TB)

Ekologija

Brower, Kenneth; Greenberg, Paul; Hayden, Thomas: **Morje.**

Prev. Dora Mali. Spr. beseda Alexandra Cousteau. Ljubljana: Rokus Klett, National Geographic Slovenija, 2011. (National geographic; 5), 96 str.

| 5 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, spremna beseda | morje

Jiménez, Núria; Jiménez, Empar: **Skrbimo za naš planet. Energija klik!**

Prev. Darinka Koderman Patačko. Ilustr. Rosa Maria Curto. Ljubljana: DZS, 2011, 35 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], navodila za ustvarjanje, slikanica poučna, spremno besedilo, velike tiskane črke | energija, varčevanje

Jiménez, Núria; Jiménez, Empar: ***Skrbimo za naš planet: 3 naslovi: Odpadki feji!, Voda pljusk!, Zrak švíst!*** Prev. Darinka Koderman Patačko.

Ilustr. Rosa Maria Curto. Ljubljana: DZS, 2011, 35 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], navodila za ustvarjanje, slikanica poučna, spremno besedilo, velike tiskane črke | odpadki, recikliranje

Mckay, Kim; Bonnin, Jenny: ***Postani ekofaca!: 100 stvari, ki jih lahko narediš, da rešiš planet.***

Prev. Primož Trobevšek. Ilustr. Marian Kyte. Spr. beseda David de Rothschild, Samuel Žbogar.

Ljubljana: Rokus Klett, 2010, 143 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, spremna beseda, spremno besedilo

| ekologija, okolje, varstvo okolja

Zavedanje o ekologiji je danes na prelomnici, na kateri postaja ekološki aktivizem tržno mikaven, zato sta tudi v tovrstnih knjigah objektivnost in uporabnost pogosto ogroženi. Avstralski avtorici v pričujoči knjigi, ki sta jo prvič izdali v Avstraliji (2008), pozneje pa je predvsem s pomočjo Društva National Geographic izšla v mnogo deželah po svetu, pasti aktivizma uspešno obideta. Pogum in prednost tega dela sta v »pogledu okoli sebe«, sledenju našemu ravnanju v vsakdanjih stvareh od trenutka, ko vstanemo, do trenutka, ko spet zaspimo. Poleg standardnih tem o varčevanju z energijo, recikliranju in onesnaževanju se knjiga loteva tudi vsebin, kot so higiena, zabava, hobiji, druženje, reklame, zvezdniki ter odnos do dnevnih poročil, politike, lastnega zdravja in osebnega počutja. V vsakem poglavju najdemo predlog, kaj lahko naredimo za izboljšanje določenega problema in kako se pri tem tudi zabavamo. Na koncu sta knjigi dodana obsežen seznam spletnih naslovov (tudi slovenskih), urejenih po abecedi ekoloških tem, ter slovarček ekoloških pojmov. Slovenski prevod je domačim razmeram prilagodil mag. Robert Špendl. Knjiga je natisnjena na ekološkem papirju s potrdilom FSC. (VZ)

Walsh, Melanie: ***10 stvari, ki jih lahko naredim za lepši svet.***

Prev. Luka Novak. Ljubljana: Vale-Novak, 2008, 28 str.

| 5 | B- stopnja | slikanica izrezanka, tipografija različna, zavihki | ekologija

Zelo izvirno narejena avtorska slikanica, ki ubeseduje problematiko ekologije na preprost, prepričljiv in razumljiv način, ki so ga sposobni dojeti tudi zelo majhni otroci, je odlična poučna knjiga. S konceptom učinkovitih in izstopajočih ilustracij ter teksta, v katerem ni nobenih odvečnih besed, ampak samo jasni in prepričljivi argumenti, ki potrjujejo 10 priporočil, takoj vzbudi bralčevo pozornost. Avtorica v njej postopoma našteva ravnanja, ki so čisto preprosta in jih je treba osvojiti že v otroštvu, tako da nam postanejo samoumevna, kot je npr. vsakodnevno umivanje zob, rok ..., ugašanje luči, ko odhajamo iz sobe, zapiranje vodovodne pipe v kopalnici, ločevanje odpadkov, da čim več hodimo peš in se ne po nepotrebnem vozimo z avtomobilom ... Sklicevanje na ekološko zavest posameznika oz. njeno razvijanje je glavna motivacija za nastanek slikanice, v kateri ni ničesar premalo in ničesar preveč. Priporočamo jo tudi staršem in vzgojiteljem, da z njeno pomočjo ekološko vzgajajo otroke, bodočnost našega modrega planeta Zemlje. (DLV)

Matematika

Akiyama, Jin; Ruiz, Mari Jo P.: ***Dogodivščine v deželi matematičnih čudes.***

Prev. Darja Antolin. Ilustr. Frances C. Alcaraz. Ljubljana: DMFA, 2010. (Presekova knjižnica; 42), 237 str.

| 5 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], priročnik | matematika

Poučna knjiga poskuša vzbuditi zanimanje za zabavno matematiko, saj »šolska« med mladimi ni najbolj priljubljen predmet. Zgodba o treh šolarjih, ki se odpravijo v Deželo matematičnih čudes, v muzej interaktivnih matematičnih modelov v Hokkaidu na Japonskem, razkriva, da se v matematiki lahko skriva marsikaj zabavnega in zanimivega in da nam ta »abstraktna« veda lahko pomaga tudi v vsakdanjem in praktičnem življenju. Avtorja nam postrežeta z opisi različnih interaktivnih matematičnih modelov (sestavljanka iz tetraedrov, eno- in dvofunkcijska telesa, obrnljiva telesa, stožnice, kul krivulje, matematika v glasbi ...), ki jih fantje preizkušajo v praksi in spoznavajo v živo, v knjigi pa so natančno opisani tudi v matematičnem jeziku (z izračuni, geometrijskimi ponazoritvami, vzorci ipd.). Knjigi je skrbno dodan tudi seznam virov, zanimiva tema pa bi si zaslužila le nekoliko skrbnejše oblikovanje in ilustriranje. (IM)

Vorderman, Carol: **Matematika: po korakih do odličnega znanja.**

Prev. Hema Vasle, Irena Sečnik. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014, 264 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, priročnik | matematika

V produkciji znanstvenih in strokovnih knjig za mladino v slovenščini je malo takih, ki uspešno združujejo kvaliteto poljudne knjige s kvaliteto, ki jo zahteva šolski sistem. Pričujoča knjiga se ponaša z obema predvsem zaradi skrbno izbrane ekipe, ki je v produkciji britanske založbe DK pripravila izvirnik, ter strokovne ekipe, ki je pripravila slovenski prevod. Prvopodpisana avtorica, znana voditeljica izobraževalnih oddaj BBC, ITV in Channel 4, ustanoviteljica spletne matematične šole, namenjene staršem in učencem, je k projektu pritegnila še tri strokovnjake različnih matematičnih vej in pomembne aktiviste za popularizacijo matematike v britanski družbi. Gre za sistematičen pregled pojmov in postopkov geometrije, trigonometrije, algebre, statistike in verjetnosti in je zato odličen pomočnik šolarjem in dijakom pri reševanju nalog. Hkrati je z nazornimi grafičnimi prikazi, primeri iz vsakdanjega življenja ter širino, ki presega program naše srednje šole, dobrodošel priročnik za vse ljubitelje matematike. Prevod je pregledala strokovna komisija za slovenske osnovne in srednje šole. Knjiga je vsekakor pohvalno soočenje tujega znanja z našim, ki edino lahko dokaže, da se da suvereno vladati tudi v slovenščini (po Gaussu: Matematika je kraljica znanosti). (VZ)

Astronomija

Dyer, Alan: **Vesolje.** Prev. Katja Berden. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO], fotografije | astronomija, vesolje

Knjige konceptualno nadaljujejo tradicijo »klasičnih« mladinskih enciklopedij, v posameznih delih pa predstavljajo med mladimi bralci že preizkušeno priljubljene tematike. A Pustolovca kvaliteta predstavitve nedvomno ločuje od poplave tovrstnih zbirk. Vse knjige so na dele razdeljene »pregledno« in »natančno« ter tako prinašajo smiselni preplet preglednega in poglobljenega znanja. Vsak del sklepa slovarček »strokovnih« izrazov, ki so smiselno izbrani in jasno razloženi. Največja prednost zbirke je poudarek na razumevanju, ki nadomešča zgolj faktografijo – v posameznih izdajah je npr. razloženo, zakaj so se posamezni deli dinosavrov ohranili vse do danes, zakaj je za ravnovesje v naravi pomembno razmerje med plenilci in rastlinojedci, kaj je povzročilo zaton viteške kulture in zakaj je do tega prišlo itn. Bogato slikovno gradivo naredi zbirko privlačno, a hkrati ni samo sebi namen, saj je primerno povezano z besedilom, je jasno in nazorno. Dobrodošle so predvsem razumljive in barvite sheme, kakršna je npr. časovni trak razvoja dinosavrov. Kot v vseh sorodnih zbirkah kakovost posameznih del niha: od nekoliko manj konceptualno dorečenih Plenilcev, ki si privoščijo tudi nekaj manjših napak, pa do izredno domišljene strukture predstavitve dinosavrov. (TB)

Dyer, Alan: Zvezda: **od rojstva do črne luknje.**

Prev. Urška Pajer. Tržič: Učila International, 2011. (Brezmejnost znanja), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], prepognjeni listi | astronomija, vesolje, zvezde

Erne, Andrea: **Odkrivamo vesolje.**

Prev. Petra Anžlovar. Ilustr. Peter Nieländer. Tržič: Učila International, 2013. (Kaj? Kako? Zakaj?), 18 str.

| 5 | 1. stopnja | [ODLIČNO], slikanica kartonka, zavihki | astronomika, astronomija, vesolje

Založba Učila International je v letu 2013 pričela izdajati prevode knjig iz odlične nemške zbirke Wieso? Weshalb? Warum? (v prevodu Kaj? Kako? Zakaj?). Zbirka je sicer razdeljena na tri dele, glede na starost otrok (2–4, 4–7, in 8–12 let), ki so jim knjige namenjene, prevodi pa izhajajo iz dela zbirke, namenjene otrokom starim od 4–7 let. Tako izbrani naslovi, kot samo besedilo, ilustracije in ostali prijemi za podajanje informacij (na primer zavihki in vrteča se kolesa) so preudarno podrejeni interesom in zmožnostim starostne skupine, ki ji je knjiga namenjena. Informacije so dobro izbrane: so točne, razumljive in zanimive, povzemajo tako nujno splošno znanje o izbrani temi kot posamezne zanimivosti, ki k branju pritegnejo otroke. Otroci tako spoznajo planete v našem osončju in izvedo, kakšne so posledice kroženja Zemlje okoli Sonca, hkrati pa spoznajo tudi življenje astronautov na vesoljskih postajah, od njihovega raziskovalnega dela do osebne higiene. Izvedo, zakaj sploh moramo k zdravniku, kakšen je namen preventivnih pregledov in kaj lahko od njih pričakujejo. Izvedo, po kakšnih načelih delujejo naprave, ki jih vsakodnevno uporabljamo, pa tudi, kateri materiali dobro in kateri slabo prevajajo električni tok in na kaj moramo biti pozorni, ko upravljamo z napravami, ki jih poganja elektrika. Izvedo tudi, od kod raziskovalcem znanje o davno izumrlih dinosavrih, kako delujejo različna čutila plenilcev, prilagojena okolju in plenu, in različni načini obrambe, ki jih uporabljajo potencialni pleni. Ilustracije so nazorne, a hkrati estetske, zavihki pa so domiselno postavljeni in ponekod predstavljajo informacije, ki bi jih drugače mnogo težje razložili. (TB)

Fiammingo, Raphaël: **Einsteinova življenja: popotovanje skozi čas in zgodovino fizike.**

Prev. Alojz Kodre. Ilustr. Raphaël Fiammingo. Ljubljana: DMFA, 2010. (Presekova knjižnica; 43), 38 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], strip | Einstein, Albert, fizik (1879-1955), fizika, zgodovina

Fiammingo, Raphaël: **Galilejeva življenja: popotovanje skozi čas in astronomijo.**

Prev. Alojz Kodre. Ilustr. Raphaël Fiammingo. Ljubljana: DMFA, 2010. (Presekova knjižnica; 44), 38 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], strip | astronomija, Galileo Galilei (1564-1642), zgodovina

Francoska serija stripov o znanosti je končno spregovorila tudi v slovenščini. V zbirki Presekova knjižnica sta izšla prva dva zvezka Fiammijevih popotovanj skozi zgodovino znanosti: Einsteinova in Galilejeva življenja. Fiami si je na vprašanje, kdo sploh je ta, vsem »znani« Galileo?, odgovoril z noro zabavnim zasledovanjem idej, ki so, rojene v tisočletjih in stoletjih pred našim štetjem, končno pristale v glavi kakega Einsteina ali Galileja in od tod naprej v naša podstrešja, ki dostikrat niso nič bolj prezračena kot tista tisočletja nazaj. S svojim svetovljanskim humorjem in človekoljubjem Fiami razume Einsteina (in druge znanstvenike) kot otroka mnogih kultur, tako časovnih kot zemljepisnih in nazorskih. Pokaže tudi, kako veliko so si podarile druga drugi kulture, ki so danes videti nezdružljive, in kako usodno je medsebojno spoštovanje velikih verstev in kultur vplivalo na razvoj znanosti, ki jo poznamo danes. (VZ)

Hawking, Lucy; Hawking, S. W.: **Jure in prapok.**

Prev. Andrea Švab, Samo Kuščer. Ilustr. Garry Parsons. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pisanice), 287 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, knjiga je del nanizanke, spremno besedilo
| astronomija, pustolovščine, skrivnosti, vesolje, znanost

Köthe, Rainer: **Astronomija: preproste razlage: planeti, zvezde, galaksije.**

Prev. Ludvik Jevšenak. Ilustr. Gunther Schulz. Spr. besedilo Rok Vidmar. Spr. besedilo Ludvik Jevšenak. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010, 89 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, spremno besedilo | astronomija, vesolje

Knjiga postopoma in z različnih zornih kotov razlaga področje astronomije. V njej se z razumljivo razlago, katere težavnost in daljnosežnost se postopoma zvišujeta, prepletajo faktografija, bogato slikovno gradivo in praktični napotki. V prvem delu je s krajšimi teksti, vezanimi na slike, ter s številkami in zanimivostmi v okvirčkih predstavljeno naše osončje. Na žalost so nekatere izmed informativnih sličic zaradi sledenja osnovni, zelo polni, a pregledni postavitvi zelo majhne, tako da mora imeti bralec na kritičnih mestih zelo »ostro oko«. V nadaljevanju avtor pojasnjuje osnovne pojme in procese ter predstavi osnovne lastnosti zvezd in vesolja, pri čemer se dotakne tudi bolj zahtevnih tem, kakršni sta dogodkovni horizont črnih lukenj in ukrivljanje prostora-časa. Razlage so smiselno poenostavljene in točne, hkrati pa je mogoče zaradi razbitega teksta določene podatke, ki so za mladega bralca morda še pretežki, izpustiti in jih naknadno dodajati ob naslednjih branjih. Posebno težo dajeta knjigi predvsem naslednji poglavji: najprej predstavitev različnih načinov raziskovanja vesolja, ki ob koncu postreže tudi z izjemno dobrodošlo ločitvijo znanosti in kvazi-znanosti; nato pa poglavje z napotki za samostojno opazovanje. Po letnih časih so namreč zvezdne karte prikazane skupaj s praktičnimi in razumljivi nasveti za opazovanje. Izvirno izdajo smiselno dopolnjuje slovenski dodatek s stvarnimi informacijami o možnih (z)druženjih in aktivnostih ljubiteljskih astronomov v Sloveniji. Zelo dobrodošla knjiga z odličnim konceptom, ki pa jo kazijo manjši prevajalski spodrsiljaji – od slovničnih napak, sicer redkih, pa do neprevedenega izraza na zvezdni karti. (TB)

Reeves, Hubert: **Vesolje, kakor ga razlagam svojim vnukom.**

Prev. Ludvik Jevšenak. Kranj: Narava, 2014, 111 str.

| 5 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, spremna beseda | astronomija, vesolje

Kanadski astrofizik, profesor, svetovalec ameriške agencije NASA in vodja Mednarodnega centra za znanstveno raziskovanje CNRS v Parizu, je s svojimi številnimi publikacijami in TV-oddajami velik popularizator znanosti. Tudi pričujoča zbirka pogovorov med njim in 14-letno vnukinjo je poizkus, kako zapletene znanstvene uganke o vesolju predstaviti mladini. Vendar so ti pogovori le retorična forma, saj so nekatera vprašanja, ki jih zastavlja vnukinja, v resnici vodila astrofizika samega, da varno spelje tok razlag v urejeno celoto. Vnukinja je tako zgolj simbol za osebni odnos, ki ga znanstvenik vzpostavlja z nami, ter našimi laičnimi predstavami o Zemlji in življenju vesolja. Ko nazorno odgovarja na vprašanja mladih, hkrati slikovito opozarja na razliko med znanstvenimi pristopi in osebnimi prepričanji. Zato je knjiga lahko odlično izhodišče za pogovore v šoli, tako pri naravoslovnih kot pri humanističnih predmetih. (VZ)

Kemija

Dingle, Adrian: **Kako iz 92 sestavin ustvariti vesolje.**

Prev. Ljubica Karim Rodošek. Ilustr. Arvind Shah. Ljubljana: Alica, 2011, 93 str.

| 5 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije | kemija

Fiammingo, Raphaël: **Življenja Marie Curie: žena v zgodovini kemije.**

Prev. Alojz Kodre. Ilustr. Raphaël Fiammingo. Ljubljana: DMFA, 2011. (Presekova knjižnica; 45), 40 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, strip

| Marie Curie-Skłodowska (1867-1934), pravičnost, zgodovina, znanost, ženske

Društvo matematikov, fizikov in astronomov je izdalo tretji zvezek švicarskega striparja in avtorja duhovitih popotovanj skozi zgodovino znanosti. Tokrat je zvezek posvečen poljsko-francoski znanstvenici Mariji Skłodowski-Curie, izšel pa je (tudi v slovenščini) natanko 100 let po tem, ko je Marie Curie prejela svojo drugo Nobelovo nagrado, tokrat za kemijo. Zgodba je razdeljena na šest zabavnih epizod, ki predstavljajo šest mejnikov v zgodovini kemije, od epizode do epizode, ki mimogrede razkrivajo še zgodovino družbenega položaja žensk in še posebej pravice žensk do izobrazbe, pa kot rdeča nit "raste" Marie Curie: najprej kot drobna Aristotelova sužnja, potem zbegana pubertetnica pri Paracelsusu, guvernantka pri Lavaoisieru, Mendelejeva študentka, nazadnje kot ona sama v letu, ko je vdova z dvema Nobelovima nagradama in dvema lačnima hčerkama, in ... znanstvenica danes, ki jo lahko srečamo sami. (VZ)

Kornhauser, Aleksandra: 3 naslovi: ***Odprti oči in napni možgane, Oglje ni samo za čevapčiče, Voda - čudežna tekočina.***

Ilustr. Jože Trobec. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. (Pamet je boljša kot žamet: poskusi za zabavo in bistro glavo), 30 str.

| 5 | 1. stopnja | nova izdaja, nova likovna obdelava | kemija, poizkusi

Zbirka je nova izdaja treh od šestih poučnih slikanic za otroke, starše, vzgojitelje in učitelje, ki so prvič izšle v letih 1987 in 1988 in prinašajo novo likovno podobo, oblikovanje in večji, zagotovo pa tudi uporabnejši in potrebam vsebine primernejši format. Slikanice prinašajo opise preprostih, za otroke od sedmih do enajstih let primernih naravoslovnih poskusov, ki so nekakšen uvod v najzgodnejše učenje naravoslovja, saj vzpodbujajo radovednost, opazovanje, logično sklepanje in učenje iz neposredne izkušnje. Predstavljene teme, ki obravnavajo različna poglavja iz kemije, poskušajo s pomočjo poskusov olajšati razumevanje različnih pojavov in sprememb v naravi. Na začetku poglavij so predstavljene s kratkim opisom, ki jim sledi razlaga za varno izvedbo poskusa, na koncu pa so jim dodane še različne vzpodbude k samostojnemu razmisleku za "bistre glave", ki preverjajo razumevanje že osvojenega. (IM)

Saan, Anita van: **101 poskus z vodo.**

Prev. Andrej Tomše. Ilustr. Charlotte A. Wagner. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2009, 136 str.

| 5 | 2. stopnja | priročnik | poizkusi, voda

Na podlagi skrbno izbranih poizkusov z vodo avtorica bralca postopoma uvaja v svet fizike, kemije in biologije. Poizkusi so nazorno razloženi, kar dodatno poudarjajo živahne in zgovorne ilustracije ter zračna in pregledna ureditev teksta. Od preprostih, a še vedno atraktivnih poizkusov bralec počasi prehaja k zapletenejšim, a še vedno izvedljivim. Sami poizkusi tako ne ostanejo "sami sebi namen", temveč lahkotno, predvsem pa v slogu "žive", aktivne znanosti tvorijo kompleksno mrežo znanja, povezanega z eno izmed najpomembnejših molekul. Knjiga, namenjena predvsem starejšim osnovnošolcem, ob večjem angažmaju staršev ali mentorjev pa tudi tistim iz nižjih razredov, je tako primerna za samostojne akcije že navdušenih "mladih znanstvenikov" in hkrati kot podlaga za razpiranje sveta znanosti s strani starejših navdušencev. (TB)

Winston, Robert: **Elementarno!: naj kemija spet poka.**

Prev. Seta Oblak. Murska Sobota: Pomurska založba, 2008, 96 str.

| 5 | 2. Stopnja | kemija

Priljubljeni angleški avtor znanstvenih TV oddaj o človeškem telesu, zdravnik in eden vodilnih svetovnih strokovnjakov na področju oploditve, je avtor odlične knjige o kemiji. V njej nam razkriva gradnike našega sveta in neverjetne lastnosti, ki ji ti elementi imajo. Knjiga je hkrati vznemirljivo popotovanje od alkimije do sodobnih znanstvenih laboratorijev, od prapoka in vesoljskega prahu do

pomembnih procesov v našem telesu. Hkrati pa je s svojo skrbno organiziranostjo besedila in ilustracije ter s profesionalnim oblikovanjem odličen učni pripomoček vsem, ki se učijo kemije. In ker je knjigo prevedla Seta Oblak, strokovnjakinja s področja naravoslovnih ved, je toliko manj skrbi, da se v njej pasejo popularna mašila brez vrednosti, ki pogosto polnijo premnoge razkošne poljudnoznanstvene izdaje. (VZ)

Geologija, vremenoslovje

Bavec, Miloš: ***Zgodbe iz podzemlja: geologija za vse otroke.***

Ilustr. Tina Žen. Ljubljana: Študentska založba, Geološki zavod Slovenije, 2013. (Čuvaji planeta), 58 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO] | geologija

Delo priznanega slovenskega geologa je ena izmed svetlih izjem, ki dokazuje, da je mogoče vsako znanost na zanimiv način približati tudi mladim bralcem. Knjiga, v kateri avtor nenehno nagovarja svojo publiko, je zasnovana izrazito komunikativno in pripovedno, odlikuje pa jo dejstvo, da je strokovni natančnosti in znanstveni ažurnosti navkljub zelo berljiva. Zasluge za to ima poleg vsebine, ki otroke nasploh vznemirja, saj jih spodbuja k razmišljanju in domišljijam potepom v preteklost, ki je tako zelo oddaljena, da je že skoraj pravljica, zagotovo avtorjev duhoviti slog pisanja. Tudi najbolj zapletene razlage geoloških pojavov namreč podaja lahkotno, privlačno, razumljivo in predvsem z obilico humorja. Kot da bi pripovedoval zgodbe, se po uvodnem delu, v katerem opiše nastanek vesolja in planetov ter geološki poklic, loti posameznih osnovnih vej izredno pestre geološke vede: mineralogije (o mineralih) in petrologije (o kamninah), paleontologije (o fosilih), vulkanologije (o vulkanih) in tektonike (o premikih zemeljskih plošč), seizmologije (o potresih), klimatologije (o podnebnih spremembah), dotakne pa se celo z geologijo povezanih znanosti o človeku, antropologije in arheologije. Knjigo sklene z realističnim pogledom na prihodnost našega planeta, nazadnje pa mlado generacijo povabi k odgovornemu ravnanju in sodelovanju pri zanimivem in tehtnem raziskovanju, ki ga opravljajo geologi. Zgodbe iz podzemlja so izrazito pomembno delo, saj v slovenskem prostoru knjige, ki bi geologijo celovito, sistematično in načrtno predstavljala prav otrokom, doslej še nismo imeli. Bavčev prispevek k popularizaciji geologije je zato izjemen, škoda je le, da likovna in oblikovna plat knjige po kvaliteti ne dosega besedilne ravni. Vsekakor obvezno branje za vse otroke, pa tudi odrasli naj se jim pridružio. (ZSV)

Ganeri, Anita: ***Ošabni oceani: grozna geografija.***

Prev. Andrej Pleterski. Ilustr. Mike Phillips. Ljubljana: Alta media, 2013. (Grozne knjige), 160 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor | morje, naravoslovje, oceanografija, zemljepis

Kot nekakšna protiutež grôzi, ki jo mnogim sodobnim otrokom predstavljata šola in šolske knjige, so začele izhajati "grozne" zbirke; letos so se slovenskim prevodom Groznih leksikonov Francesce Simon (ki so v Angliji začeli izhajati leta 2011) pridružili še prevodi iz zbirke Grozne knjige. Štirje prevedeni naslovi so le drobec obsežnega projekta, ki ga je pred 20 leti začela britanska založba Scholastic s knjigo Enkratni Egipčani. Danes ta projekt s knjižnimi in neknjižnimi izdajami pokriva vsa področja znanosti, v njem pa sodelujejo različni strokovnjaki in ilustratorji. Osnovni koncept zbirke je "grozno" množico dejstev, ki tvorijo podobe posameznih ved, na humoren način reorganizirati v pustolovščino raziskovanja in radovednosti, za kar še posebej poskrbi stripovska ilustracija. Po pravilu humor pri tem ne pomeni banaliziranja znanstvenih ali zgodovinskih dejstev, ampak zdravo spodbujanje, da lahko o vsaki stvari na tem svetu pomislimo tudi na drugačen način. Mnoga poglavja v posameznih knjigah so aktualizirana z dogodki, ki naj bi jih otroci poznali. Knjigam je na koncu dodano sicer "grozno", pa vendar povsem stvarno kazalo pojmov in imen. Odlomki znanja prvih štirih prevodov pripadajo geografiji, zoologiji, anatomiji in zgodovini. (VZ)

Ganeri, Anita: **Zemlja v 30 sekundah.**

Prev. Niki Neubauer. Ilustr. Melyvin Evans, Marta Munoz. Ljubljana: Družina, 2014, 90 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO] | ekologija, geologija, naravoslovje, vreme, Zemlja

Zbirka prinaša izbrano znanje s področja znanosti in znanstvenih teorij ter Zemlje. Čeprav zelo zgoščene, so posamezne teme predstavljene točno in smiselno. Vsaka tema je predstavljena na dveh straneh, pri čemer eno od strani zajema opis, drugo pa shematska razlaga. Del opisa je tudi enosekundni povzetek, ki izpostavi najpomembnejše, a glede na zgoščenost težko deluje sam. Nekatere opise dopolnjujejo še domišljene in zabavne triminutne naloge. Posamezni tridesetsekundni okviri so združeni v poglavja, ki jih spremljajo slovarčki in uvodniki, ki umestijo predstavljeno znanje (na primer opisi posameznih obdobj v razvoju znanosti, iz katerih izhajajo predstavljene znanstvene teorije). Zbirka je zelo dobro oblikovana, tekst spremljajo številne ilustracije in shematski prikazi, brez katerih posameznih tem ne bi bilo mogoče nazorno razložiti v 30 sekundah. Zelo zgoščen, zabaven in domišljen prikaz, ki mladim bralcem sicer ne bo prinesel izčrpnega poznavanja tem, podal pa bo nekaj splošnega znanja in občutek o naravi tematike (na primer o delovanju in pomenu znanosti) ter jih morda navdušil za nadaljnje spoznavanje teme. To omogoča tudi nabor leposlovja, stvarne literature, videoposnetkov, spletnih strani in aplikacij na koncu knjige, ki je prilagojen slovenskemu bralcu, saj poleg del v angleščini vsebuje tudi nekaj zelo dobrih izvirnih slovenskih in prevedenih del. (TB)

Kajfež Bogataj, Lučka: **Planet Voda.**

Ilustr. Izar T. Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014. (Najst), 301 str.

| 5 | 4. stopnja | [ODLIČNO] , o avtorjih

| družba (skupnost), ekologija, Slovenija, varstvo okolja, voda, vreme

Kot pove avtorica v uvodu, je to "knjiga o vodi". "Knjiga govori o nas, ljudeh, ki smo rojeni iz vode in brez nje ne moremo živeti, a imamo do nje vse manj spoštljiv odnos /.../ Predvsem pa knjiga govori o vodi, o tej čudovito preprosti, najbolj uporabni in uporabljani snovi na svetu /.../ čeprav jo poznamo, o njej mnogo premalo vemo. Tudi zato jo morda premalo cenimo. V 21. stoletju je to velika strateška napaka in z mislijo, da moramo svoj odnos do vode čimprej spremeniti, je napisana ta knjiga." Delo prinaša zbrano, zelo obsežno znanje o vodi: o fiziki in kemiji vode, vodnem bogastvu Slovenije, pridobivanju pitne vode in absurdnem potrošniškem hitu ustekleničene vode, pomenu vode za našo družbo, o vodi v religiji, kulturi in športu. Čeprav je knjiga namenjena mladim bralcem, bodo tudi najbolj načitani odrasli bralci skoraj zagotovo naleteli na kakšen vidik vode, ki ga še niso poznali. Vse, kar bi monografiji o vodi lahko očitali pa je, da je informacij pravzaprav preveč in da pod njihovo težo besedilo, ki ga le redko prekinejo sicer zabavni Lunačkovi stripi, težko zadiha. Je pa izčrpno delo s premišljenim kritičnim podtonom v dobi, ko ljudje v okolju puščamo izjemno velik odtis, gotovo dobrodošla. (TB)

Kajfež Bogataj, Lučka: **Vroči novi svet.**

Ilustr. Izar T. Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2012, 211 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO] , o avtorjih, priročnik

| ekologija, energija, klimatske spremembe, politika, voda, vreme

Naša najbolj znana slovenska klimatologinja in pionirka pri raziskovanju vpliva podnebnih sprememb na naše življenje Lučka Kajfež Bogataj se je odločila s poljudnoznanstvenim delom Vroči novi svet, svoje znanje prenesti tudi na mlade (in malo starejše) bralce, saj se to, kakšen svet bomo zapustili mlajšim generacijam, v prvi vrsti tiče prav njih. Del skuša skozi šestnajst poglavij in osem resnejših podnebnih problemov, pojasniti, zakaj in kako vreme in podnebje vplivata na naše življenje, kako na to vpliva človek, kako podnebne spremembe vplivajo na vodne vire, kako podnebne spremembe

ublažiti oz. se jim prilagoditi ... Delo je napisano v razumljivem jeziku in se izogiba visokim in težko razumljivim znanstvenim izrazom, na koncu vsakega poglavja pa so navedeni tudi pomembni poudarki obravnavane teme, ki še bolj aktualizirajo predstavljeni problem. Knjiga je opremljena s šaljivimi in sporočilnimi ilustracijami Izarja Lunačka, ki enkratno dopolnjujejo delo in ga še bolj približajo mlademu bralcu. Pomembno in aktualno delo, ki nam sporoča, da nam na področju podnebnih sprememb kaže bolj slabo, če se ne bomo kmalu začeli zavedati lastne odgovornosti do okolja in si ustvarili spoštovanja do narave in drugih življenjskih oblik. (PP)

Marković, Slavica; Begović, Dejan: **Vreme**.

Prev. Jelka Pogačnik. Ilustr. Dobrosav Bob Živković. Ljubljana: Rokus Klett, 2007. (Odkrivanke: prvi pojmi), 24 str.

| 5 | B- stopnja | slikanica poučna, velike tiskane črke, zavihki | vreme

Zabavne, lepo oblikovane in dobro ilustrirane knjižice z zavihki so namenjene otrokom v zgodnji dobi odraščanja, saj so domišljene, enostavno izpeljane in učinkovite slikanice s poučno vsebino. Z njimi se bodo najmlajši hitro naučili osnovnih dejstev o vremenu, oblikah, številih in nasprotjih. Pod zavihki se ilustracija, ki natančneje razloži ali opiše pojavnost iz narave, razširi, otrok pa odkrije povezavo med čutno izkušnjo, ki jo pozna, in njenim vzrokom: na primer, kaj pomeni toplo kot sonce ali hladno kot sneg ipd. Preproste in učinkovite likovne upodobitve otroku omogočajo učenje novih pojmov in razumevanje vsakdanjih pojavov v naravi, ki jih skuša s pomočjo odrasle osebe in ob razumljivih ilustracijah razložiti, opazovati in jih opisati. (IM)

Mogil, H. Michael; Levine, Barbara G.: **Nevarno vreme**.

Prev. Lučka Kajfež Bogataj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | vreme

Rubin, Ken: **Ognjeniki in potresi**.

Prev. Maja Šukarov. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije | potresi, vulkani

(Za anotacijo glej: Vogt, Richard Carl: Deževni gozd.)

Urban, Karl: **Naša Zemlja: modri planet**.

Prev. Milan Žlof. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015. (Kaj in kako), 48 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, priročnik | geologija, planeti, Zemlja

Wernsing Bottmeyer, Barbara: 5 naslovov: **Vreme , Zemja, Mladički, Pri zdravniku, Pirati** .

Prev. Neža Božič. Ilustr. Melanie Brockamp. Tržič: Učila International, 2009. (Odkrivam svet!), 18 str.

| 5 | 1. stopnja | slikanica kartonka, slikanica poučna, slikanica zgibanka, zavihki | vreme

Zbirka poučnih tem za najmlajše bralce (od tretjega leta do prvih razredov osnovne šole) prinaša kompleksne obravnave izbranih naslovnih tem (Vreme, Zemlja, Mladički, Pri zdravniku, Pirati). Kljub preprosti razlagi avtorica (slednja je navedena samo na delih Vreme in Pri zdravniku) ostaja točna in natančna, tako da knjige bralcem ne približajo le izbranih tem, temveč tudi sam "znanstveni" pristop k njihovi obdelavi. Opisi so nazorni in smiselno podkrepljeni z zavihki in ilustracijami, pri katerih pa nazorna plat prevlada nad estetsko. Skozi nadaljevanja so prisotna opaznejša kakovostna nihanja. Tako v delu Pirati umanjata prav objektivnost in strokovnost kot dve izmed najpomembnejših prednosti ostalih del, zaradi česar knjiga za razliko od ostalih ne izstopa iz poplave povprečnih poučnih del. (TB)

Paleontologija (dinozavri, fosili)

Bezek, Danijel: **Mamut v naših krajih.**

Ilustr. Jakob Klemenčič. Ljubljana: Viharnik, 2015, 40 str.

| 5 | 4. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, spremno besedilo

| arheologija, fosili, Kamnik, mamuti, paleontologija, paleozoologija, prazgodovina, Slovenija, živali v naravi

Long, John A.: **Dinozavri.**

Prev. Katja Berden. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010, 2011. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO] | dinozavri, paleontologija, prazgodovina

(Za anotacijo glej: Dyer, Alan: Vesolje.)

Matthews, Rupert O.: **Velika knjiga o dinozavrih: postani paleontolog.**

Prev. Jelka Pogačnik. Murska Sobota: Pomurska založba, 2009, 120 str.

| 5 | 3. stopnja | fotografije, slovar slikovni | dinozavri

V sijajni knjigi o dinozavrih je v poglavjih o načinu življenja, prehranjevanja in boju za preživetje predstavljenih kar 68 različnih vrst dinozavrov. Risbe, ki poskušajo kar se da natančno posnemati znanstvena dognanja, so dopolnjene s fotografijami okostij in fosilov. Izkopanine so označene s kartotečnim lističem z latinskim imenom, nahajališčem in starostjo. Dodan je še zemljevid sveta z označbo nahajališča. Vsak dinozaver ima tudi primerjalno risbo velikosti s človekom. Na zadnjih straneh so dinozavri razvrščeni po času obstoja (trias, jura, kreda), ob manjših risbah so njihova latinska imena ter druge bistvene značilnosti – velikost, teža ter vrsta hrane. Škoda je le, da na ta seznam niso dodali še strani knjige z glavnim dinozavrovim opisom. Točne navedbe strani so sicer v stvarnem kazalu, ki sledi krajšemu slovarju manj znanih besed. Omeniti je treba še dve pomanjkljivosti – nekateri dinozavri so poimenovani le z latinskimi imeni, pa ni nikjer razloženo, čemu ni slovenske različice, moti pa tudi to, da se poleg imen posamičnih vrst občasno pojavijo tudi imena družin dinozavrov, a brez sistematike in brez obrazložitve. Zelo nazorna, poučna in tudi na oko prijetna knjiga, ki v kratkih besedilih dopušča vzporedni obstoj različnih paleontoloških razlag, s tem nekoliko izgubi vrednost, a manj pozorni bralci pomanjkljivosti ne bodo niti opazili. (KS)

Mennen, Patricia: **Vse o dinozavrih.**

Prev. Petra Anžlovar. Ilustr. Hans G. Schellenberger. Tržič: Učila International, 2013. (Kaj? Kako? Zakaj?), 18 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica kartonka, zavihki | dinozavri

(Za anotacijo glej Erne, Andrea: Odkrivamo vesolje; ASTRONOMIJA)

Biologija

Layton, Neal: **Najkrajša zgodovina vsega: zgodba od velikega poka do danes v dvanajstih gibljivih slikah.**

Prev. Andrej Ilc. Ilustr. Neal Layton. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006, 24 str.

| 5 | 1. stopnja | slikanica gibljivka, slikanica poučna, tipografija različna | evolucija, vesolje

Poučna avtorska slikanica večjega formata želi mladim na podlagi uradne znanstvene teorije približati zgodovino oziroma nastanek in razvoj modrega planeta in njegovih prebivalcev od velikega poka do današnjih dni. Knjigo tvorijo tako imenovane gibljive slike, zaradi katerih Laytonova slikanica postane

interaktivna. Strani se namreč pred bralcem razpirajo in postanejo tridimenzionalne, like lahko po podlagi premikamo in simuliramo, na primer njihovo letenje ali tek, posamezne informacije je potrebno poiskati za pregibnimi okenci itd. Omenjene lastnosti seveda terjajo zahtevnejše tehnične rešitve, ki so realizirane posrečeno, a žal večkrat brez posluha za neprevidne otroške roke. Laytonova ilustracija je hudomušna in nepretenciozna, saj oponaša nekoliko okorno otroško risbo. Teksta je malo, vendar avtor kljub temu vanj stisne nekaj milijard let in povzame bistvene postaje evolucije, kar priča o njegovi skoraj neverjetni sposobnosti za poenostavljanje. V slednjem seveda lahko prepoznamo tudi lahkoten, hudomušen pristop k veliki temi, ki jo – prav takšen – dela razumljivo tudi za najmlajše. Nasploh je Najkrajša zgodovina vsega izjemno privlačna, nekoliko 'montypithonovsko' navdihnjena knjiga, ki se izkaže tako po idejni, kot tudi po vsebinski in oblikovni plati.

Tome, Staša: **Potovanje skozi čas.**

Ilustr. Vladimir Leben, Igor Šinkovec. Ljubljana: Prirodoslovni muzej Slovenije, 2014, 24 str. Dodatek: igralne karte z vprašanji

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], slikanica leporello, slikanica poučna
| evolucija, fosili, geologija, paleontologija, paleozoologija

Izvirno delo znanstvenice z dolgoletnimi muzejskimi pedagoškimi izkušnjami je zasnovano kot "interaktivna publikacija" v obliki več kot 3 metre in pol dolge zloženke. Ta časovni trak zgodovine Zemlje je namenjen otrokom od 3. leta starosti dalje. Na slikovit, stripovsko zasnovan način, nazorno in znanstveno neoporečno prikaže razvoj življenja na Zemlji od prvih preprostih, enoceličnih živih bitij pa vse do pojava človeka. Časovni trak se izteče z vprašanjem o prihodnosti obstoja vrste "homo sapiens", ki bo nujno morala opustiti svoje škodljivo plenjenje našega planeta. Na potovanje skozi čas nas s pomočjo časovnega stroja vodi "bistra glavca", profesor doktor Florjan Umek, ki ga mladi obiskovalci Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani poznajo kot maskoto priljubljenih poučnih računalniških igrice. Za strokovno in jezikovno neoporečnosti knjige jamčijo pregledi recenzentov mag. Matije Križnarja, dr. Matevža Novaka in Henrika Cigliča. Strokovnjaka dr. Goran Schmidt in Matej Hriberšek pa sta pomagala pri oblikovanju predlogov za slovenska imena izumrlih organizmov, kar je izjemno pohvalno dejanje. H knjigi so priložene tudi igralne karte, s katerimi lahko igralci preizkusijo svoje na novo pridobljeno znanje, družine pa se ob igri lahko družijo in kakovostno preživljajo svoj prosti čas. (DLV)

Rastlinstvo

Burnie, David: **Drevo: od drobnega semena do mogočnega gozda.**

Prev. Irena Modrijan. Tržič: Učila International, 2011. (Brezmejnost znanja), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], prepognjeni listi | drevesa, gozdovi, rastline

Maček, Irena: **Mikokaj ali mala knjiga o mikorizi:** ... o glivnih superavtocestah in drugih skrivnostih podzemnega sveta.

Ilustr. Mojca Sekulič Fo. Ljubljana: Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo, 2013, 23 str.

| 5 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih | biologija, rastline, sožitje

Drobna knjižica o mikorizi, simbiozi med rastlinami in mikoriznimi glivami, je izšla v okviru mednarodnega projekta SL-AMF, z namenom širjenja znanja o mikorizi. V njej raziskovalka in predavateljica doc. dr. Irena Maček razloži glavne značilnosti in pomen simbioze, ki nas vseskozi obdaja, a o njej, ne le otroci, temveč tudi odrasli, vemo bore malo. Avtoričin način pripovedovanja z otroškimi vprašanji in strokovnimi odgovori nanje nekoliko razbije precej kompleksno tematiko in naredi tekst bolj privlačen in obvladljiv, pomemben del komunikacije z otroki pa opravijo predvsem estetske, a hkrati tudi zgovorne ilustracije. Oblikovanje celotne knjige je zelo dodelano in doprinese k

njeni estetski in komunikacijski vrednosti. Na žalost pa knjižica nosi nekoliko premočan pečat akademskosti, avtorica pogosto uporablja kompleksne izraze, ki bi jih bilo mogoče nadomestiti s preprostejšimi, tudi prenekatero tujke ali strokovne izraze bi bilo mogoče izpustiti. S tem bi se tudi razmerje med (faktografskim) podajanjem informacij in razlago obrnilo v prid slednji, kar bi mlade bralce bolj pritegnilo k branju. Čeprav se zdi, da knjiga s formo otroških vprašanj in s prikupnimi ilustracijami nagovarja predvsem mlajše bralce, je zaradi težavnosti jezika primerna predvsem za starejše bralce, ki so takšnega izrazja že vajeni iz šol (na primer za srednješolce) ali pa za skupinsko branje s starši, ki jim to področje ni povsem tuje. Zaradi inovativnosti, zanimivosti tematike, posrečenih prijemov pri razlagi in izredno dobrega oblikovanja pa bi bilo kljub nekaterim pomanjkljivostim zelo dobro, da bi knjiga našla pot k čim več (mladim) uporabnikom in vsaj delno zapolnila manko na področju tovrstne poučne literature. (TB)

Živalstvo

Arnold, Nick: ***Gnusna golazen: grozna znanost.***

Prev. Andrej Pleterski. Ilustr. Tony De Saulles. Ljubljana: Alta media, 2013. (Grozne knjige), 141 str.
| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih | živali v naravi, žuželke

(Za anotacijo glej Ganeri, Anita: Ošabni oceani: grozna geografija; GEOLOGIJA, VREMENOSLOVJE)

Bajd, Barbara: 8 zvezkov: preprost določevalni ključ: ***Moje prve alpske rastline, Moje prve pozimi zelene rastline, Moji prvi listavci, Moji prvi kopenski polži, Moji prvi metulji, Moji prvi morski polži in školjke, Moji prvi morski raki, Moje prve morske ribe.***

Ljubljana: Hart, Harting, 2014, 53 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, priročniki | morje, ribe, živali v naravi

V seriji malih naravoslovnih vodičev profesorice dr. Barbare Bajd, je od leta 2005 izšlo že osem zvezkov. To so preprosti določevalni ključ, ki zajemajo le nekaj deset najbolj znanih predstavnikov našega živalskega in rastlinskega sveta. Čeprav po obsegu skromni, so povsem zadostni, da mladega radovedneža po principu "je ..., če ni ..." pripeljejo do končne identifikacije bitja in ga hkrati navajajo na logiko, ki vlada v svetu sistematike. Kvaliteta teh ključev je predvsem v izbiri vsebin in znanstveni natančnosti, korektno poenostavljeni za rabo otrok. Določevalni ključ z naslovom MORSKE RIBE vsebuje 45 od nekaj več kot 200 vrst morskih rib, kolikor jih živi v Tržaškem zalivu. Izbrane ribe kažejo na pestrost in raznolikost življenja v našem morju od malega morskega konjička do velikega osliča. (VZ)

Cox, Martyn: ***Moj naravni vrt.***

Prev. Jelka Pogačnik. Fotogr. Will Heap. Fotogr. Caroline Hughes. Murska Sobota: Pomurska založba, 2010, 80 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik | vrtovi, živali v naravi

Je ena prvih tovrstnih poučnih knjig, namenjenih otrokom, ki se osredotoča na vrtnarjenje na naravnem vrtu, kar je trend zadnjih let. Otroci lahko tako svoj kotiček vrta čisto sami ali s sodelovanjem odraslih spremenijo v naravni vrt. Pri tem so jim v pomoč najrazličnejši nasveti, postopki in predlogi, kako lahko na svoj vrt privabijo najrazličnejše živali: ptice, žuželke, dvoživke, sesalce, ki pripomorejo, da se vzpostavi naravno ravnovesje brez uporabe škodljivih insekticidov in pesticidov. Otroci, ki nimajo vrta, lahko v omejenem obsegu poskušajo vrtnariti tudi v loncih oziroma koritih za rože. Tekst je pregleden, otrokom pa so v pomoč tudi nazorne ilustracije, ki še dodatno spodbujajo raziskovanje in opazovanje v naravi. Pomembno je tudi, da je prevod opravila slovenska strokovnjakinja, naravoslovka Jelka Pogačnik. Knjigo dopolnjuje celo nekaj koristnih spletnih

naslovov, na katerih lahko otroci najdejo odgovore na svoja vprašanja, in seznam ustanov, ki jih je mogoče v Sloveniji obiskati, od Botaničnega vrta v Ljubljani in Mariboru, ljubljanskega Prirodoslovnega muzeja, Živalskega vrta, do Društva za preučevanje in varstvo netopirjev ter Društva za preučevanje dvoživk in plazilcev. (DLV)

Čotar, Danijel: **Ptičje kvatre.**

Ilustr. Matej Susič. Spr. beseda Jurij Paljk. Gorica, Celje: Goriška Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, 2015, 171 str.
| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], poučno leposlovje, spremna beseda | ptice, živali v naravi

Esenko, Ivan: Več naslovov: **Kako živijo ... kačji pastirji, Kako živijo ... živali, ki ne poznajo šale, Kako živijo čebele, Kako živijo dvoživke, Kako živijo glodavci, Kako živijo gosenice, Kako živijo hrošči, Kako živijo metulji, Kako živijo netopirji, Kako živijo pajki, Kako živijo plazilci, Kako živijo polonice, Kako živijo polži, Kako živijo ptice na krmišču, Kako živijo ptice v gnezdilnicah, Kako živijo sove, Kako živijo zveri, Kako živijo žužkojedi.**

Fotogr. Ivan Esenko. Ljubljana: Okaši, 2014-2015. (Kako živijo), 11 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije
| ekologija, kačji pastirji, živali v naravi, žuželke | izšle tudi kot e-knjige.

Drobne knjižice prinašajo dobro izbrane informacije o posameznih živalih. Ob velikih, nazornih fotografijah avtor predstavi posamezne živalske vrste iz naših krajev (v knjižici o dvoživkah na primer navadnega pupka, hribskega urha, zeleno rego, navadno krastačo, barjansko žabo in zeleno žabo), njihove navade (od načina prehranjevanja pa do načina razmnoževanja), njihov življenjski prostor, njihov pomen v ekosistemu in, kako postopati, če jih srečamo v naravi (dvoživke lahko primemo samo v mokre roke). Prav zaradi avtorjevega smiselnega navezovanja na specifični slovenski prostor, je očitna prednost te izvirne slovenske zbirke pred prevladujočimi prevedenimi poučnimi knjigami o naravi. Esenko je sicer avtor več poučnih knjig, ki so izšle v slovenskem prostoru v zadnjih letih, a pričujoča zbirka, kjer so ilustracije nadomeščene z avtorjevimi fotografijami, je mnogo bolj estetska in pregledna od preteklih. (TB)

Gravier Badreddine, Delphine: **Življenje živali.**

Prev. Maja Bajželj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015. (Moja prva enciklopedija), 67 str.
| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO] | živali v naravi

Hatkoff, Isabella; Hatkoff, Craig; Kahumbu, Paula: **Owen & Mzee: resnična zgodba o nenavadnem prijateljstvu.**

Prev. Amanda Mlakar. Fotogr. Peter Greste. Ljubljana: Lepa beseda, 2007, 36 str.
| 5 | 1. stopnja | fotografije, slikanica poučna
| Afrika, mladiči, povodni konji, prijateljstvo, želve, živali v naravi

Poučnoleposlovna slikanica, opremljena z izjemnimi fotografijami, predstavlja obsežen projekt reševanja mladiča nilskega konja po cunamiju, ki je divjal 26. decembra 2004 na afriški obali. Mladič Owen je potreboval mater in 130 let stara želva Mzee, ki je po naravi sicer samotarka, je prevzela skrb zanj; zdaj oba živita v Haller Parku v bližini Mombase. Zgodba o nenavadnem sožitju je ganljiva in očarljiva, obenem pa sporočilo, kako si narava pomaga tudi sama. Učinkovito predstavi prizadevanja ekologov in naravovarstvenikov v obremenjenih okoljih, pa tudi to, kako s skupnimi močmi lahko nastane tako izjemna slikanica. Na kraju so kratke informacije o Keniji, povodnem konju in želvi aldabra ter ustvarjalcih slikanice. Zvemo tudi to, da je center za preučevanje otrok newyorške univerze za vzgojitelje pripravil navodila za pogovor ob njej. Slikanica – posvečena je 250 uslužbencem Lafarge Group, ki so umrli ali so še vedno pogrešani po cunamiju – je dober primer,

kako (mladim) bralcem približati določen problem z zgodbo in informacijami ter jih tako čustveno vznemiriti, jim vzbuditi zanimanje ter jih opogumljati v prepričanju, da je kljub vsemu možno in vredno ukrepati za sožitje. (TJ)

Hédelin, Pascale: **Velika knjiga o živalskih mladičih.**

Prev. Metka Kralj. Ilustr. Stéphanie Herrbach. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010, 38 str.

| 5 | 1. stopnja | [ODLIČNO], okenca, slikanica gibljivka, zavihki | mladiči, odraščanje, živali v naravi

Knjiga o živalih tako z obliko kot z vsebino nadaljuje knjigo *Moje zanimivo telo*, v slovenščino prvič prevedeno leta 2007. Ponuja interaktivno, razumljivo in preprosto, a točno primerjalno analizo psiho-fizičnega razvoja živali (od zaploditve, prek rojstva in odraščanja do prihoda nove generacije), predvsem na podlagi primerjave s človekom. Predstavlja različne oblike skrbi za mladiče (od želv, ki so same od valitve jajc naprej, do delfinov, ki si pri skrbi za mladiče pomagajo), obnašanja v skupinah, učenja preživetja v okolju itn. Primerjava različnih sistemov s sorodnimi funkcijami pri različnih živalih – kako npr. svet vidimo mi, kako pa orel, bik ali čebela – omogoča lažje razumevanje, hkrati pa je dobra podlaga za vsakodnevno urjenje spretnosti opazovanja, primerjanja in razumevanja pojavov in procesov v naravi. Tako kot predhodnica je tudi Velika knjiga o živalskih mladičkih zaradi dodelanega pristopa primerna že za najmlajše bralce (množica gibljivih sličic, ki nagovarjajo vse čute in estetskost, zagotavlja privlačnost, razbit tekst pa omogoča postopno branje), hkrati pa ponuja vsestransko bazo znanja, ki dosega raven večine enciklopedij za starejše otroke. (TB)

Holing, Dwight: **Neverjetna potovanja: živali so pustolovski popotniki.**

Prev. Minka Ožek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 126 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], priročnik | selitve, živali v naravi

Živalske selitve so zaradi iskanja hrane, ugodnejših klimatskih razmer ali varnejših krajev za kotitev mladičev ena najtežjih in stresnih preizkušenj v življenju živali. Od njih je odvisno preživetje vrste. Zdi se, da o selitvah živali vemo že skoraj vse, pa temu ni tako. Šele zadnja leta, ko je šel razvoj elektronike in mehanike v miniaturizacijo, so se biologom in naravovarstvenikom odprle poti do novih ugotovitev. Oddajnik se danes lahko namesti celo na tako majhne živali, kot so kačji pastirji. Raziskovalci so s pomočjo najmodernejše tehnologije prišli do spoznanja, da živali pri iskanju poti (ki je včasih dolga tudi več deset tisoč kilometrov) uporabljajo različne metode, od katerih ostaja najskrivnostnejša zaznavanje Zemljinega magnetnega polja. Ob tem pa je osupljivo, da vedno nezgrešljivo najdejo svoj cilj. Neverjetna potovanja so namenjena mlajšim ljubiteljem narave in živalskega sveta. Knjigo odlikujejo jasne in natančne informacije, preglednost in vrhunska fotografija. Za vse, ki se še znajo čuditi pestrosti in skrivnostnosti življenja na našem planetu. (TO)

Hutchinson, Mark: **Plazilci.**

Prev. Andreja Cesar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije | plazilci, živali v naravi

(Za anotacijo glej Vogt, Richard Carl: *Deževni gozd.*)

Jennings, Terry: 4 naslovi: **Male živali, Ptice, Rastline, Sesalci.**

Prev. Marjanca Kos. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010. (Mladi raziskovalec), 32 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije | nevretenčarji, živali v naravi

Vse štiri knjige v zbirki *Mladi raziskovalec* imajo enako ureditev: uvodno predstavitev naslovnega pojma, značilnosti in posebnosti skupine ter kratka navodila za opazovanje in priporočila, kako se vesti ob srečanju s predstavniki opisane skupine. Poglavja, ki sledijo uvodu, so dvostranske

predstavitev posameznih podskupin z opisi in fotografijami najznačilnejših predstavnikov. Izbor je prilagojen okolju, ki ga lahko prepoznajo in preverjajo tudi naši otroci. Zadnje poglavje obravnava pojem ogroženosti in na kratko opiše poglavitne vidike problema, povezanega z vsako izmed naslovnih skupin, ter nakaže, kako lahko sodelujemo pri reševanju nastalih težav. Nekatere besede, ki so v knjigah natisnjene odebeljeno, so razložene v dodanem slovarju. Na koncu vsakega dela so poleg stvarnega kazala dodani tudi napotki za starše in učitelje. Brez pomena ni niti dejstvo, da so vse fotografije v knjigah avtorizirane. (VZ)

Johnson, Jinny: **Živalski atlas.**

Prev. Tina Stanek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 128 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], priročnik | živali v naravi

Atlas, ki ga odlikuje dosledna in jasno razvidna sistematika, je nastal pod zaščitno znamko Animal Planet produkcije Discovery Communications. Ima tri vsebinske enote. V uvodnem, splošnem pregledu sta predstavljena razvrščanje in obseg živalskega kraljestva, zgodovina evolucije in prilagajanj, načini preživetja, današnje stanje živali na planetu, problemi stika s človekom in ogroženost živali. Drugi, zoogeografski del, predstavlja kontinente in njihove ekosisteme. Vsaka uvodna geološka karta kontinenta je opremljena z risbami najznačilnejših živali s podnapisom imena in navedbo strani, na kateri je ta žival opisana. Ob strani so male fotografije naravnih prostorov posameznega kontinenta z navedbo strani, na katerih so opisani. Sledijo strani z opisi teh naravnih prostorov in živali ter s pomanjšanim zemljevidom kontinenta, na katerem je označeno, kje se opisani naravni prostori nahajajo. Fotografije in risbe so nazorne in kvalitetne, s poudarkom na prepoznavnih značilnostih. Zadnji del Atlasa vsebuje pojmovnik (2 strani) z razlagami nekaterih strokovnih izrazov iz naravoslovja ter predmetno kazalo (4 strani). Čeprav morda komu manjka še kakšna "najznačilnejša" žival (npr. Slovenci bi v Evropo uvrstili še rjavega medveda, smo pa zagotovo zadovoljni z uvrstitvijo čebele!) in bi bila za bolj strokovno uporabo dobrodošla dodana latinska imena v predmetnem kazalu, je Atlas po svoji vsebinski in oblikovni urejenosti vzor tovrstnim poučnim knjigam. (VZ)

Kleinelütern Depping, Antje; Peia, Ingrid: **Kako žaba ulovi muho?:** odgovori na vprašanja otrok o živalih.

Prev. Ana Grmek. Ilustr. Petra Dorkenwald. Radovljica: Didakta, 2010, 126 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije | živali v naravi

Leksikon na pregleden in razumljiv način predstavi enainšestdeset živalskih vrst, nanizanih po abecednem vrstnem redu, kar je še posebej priročno za mlajše bralce. Koncept predstavitev je z besedilom na levi in s celostransko živalsko fotografijo na desni strani zastavljen celovito in pregledno. Preprostim vprašanjem (zbranih jih je več kot štiristo) sledijo ustrezni, razumljivi in mestoma zabavni odgovori (»Ali lahko povodne konje jahamo?«, »So zlate ribice dragocene?« itd.), ki so primerno dolgi in prilagojeni otrokom, saj podajajo osnovno znanje o posamezni živalski vrsti. Posamezne predstavitve popestrijo tudi okvirčki z zanimivimi dodatnimi informacijami (»Ali veš, ...«). Besedilo je zračno in dobro organizirano, pogrešamo le nekoliko več dinamičnosti in svežine pri samem oblikovanju, ki je dokaj klasično in togo. Knjiga je primerna za družinsko branje, brez večjih težav pa jo lahko otroci berejo tudi samostojno. (KP)

Möller, Anne: 3 naslovi: **Čukova družina, Gnezda gradimo, votline dolbemo: kako žuželke skrbijo za svoje otroke? Po zemlji in po zraku: kako potujejo rastline?**

Prev. Janez Juvan. Ilustr. Anne Möller. Olševik: Narava, 2008, 25 str.

| 5 | 1. stopnja | slikanica poučna | sove

Anne Möller ni poklicna biologinja, kakor bi upravičeno pomislili ob prebiranju njenih slikanic. Je mlada nemška slikarka, diplomirana grafičarka in v eni od slikanic pove, da ji je opazovanje prizorov iz narave za študij grafike razkrilo veliko simpatijo do narave in njenih procesov. S preprostim in stvarnim besedilom potrpežljivo in otroku razumljivo niza podrobnost iz neizmerno bogatega sveta narave, v ilustraciji pa njena naravoslovna natančnost žari v umetniško izpovednih barvnih izpeljavah. Slikanice o potovanju semen, o izumih narave, s katerimi ohranja življenje, o ujeti, ki si upa živeti v bližini človeka, ter o gnezdenju žuželk in njihovi skrbi za zarod, so vrhunske tako iz naravoslovno pedagoškega kot estetskega vidika. (VZ)

Praprotnik Zupančič, Lilijana: **Žuželčji zakaji**.

Ilustr. Lilijana Praprotnik Zupančič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Žlabudron), 46 str.

| 5 | 1. stopnja | [ODLIČNO], humor, slikanica poučna, tipografija različna

| živali v naravi, žuželke

Žuželčji zakaji je spet še ena slikanica, kjer Lila Prap z že preizkušenim in priljubljenim aparatom enakovredno kakovostno piše besedila, ilustrira in oblikuje slikanico kot celoto. Toda tudi tokrat v vrsti "zakajev" ne prinaša le novih znanj, ampak tudi nove domislice: ena od njih je že to, da se avtorica prvič loti obravnavanja živali, ki so v resnici veliko manjše kot na ilustracijah v knjigi. Žuželke predstavljajo in komentirajo knjižne uši. "Priročni živalski vrt z žuželkami", kot slikanico le-te imenujejo, prinaša vprašanja in poučne informacije, katerih verodostojnost zagotavlja sodelavec iz Prirodoslovnega muzeja. O vseh žuželkah so dodane iskrive domislice in nazadnje seveda tudi o knjižnih ušeh, ki med drugim modrujejo tudi o tem, kaj vse knjige prinašajo, kako hranljive so, toda pričujoča je tudi tako zanimiva, da bi jo bilo škoda pojesti. Na kraju slikanice je "drevo" oz. preglednica vseh 14 predstavljenih žuželk. Lila Prap je ena najbolj priljubljenih sodobnih slovenskih ilustrator, ki je uveljavljena tudi v mednarodnem prostoru, z japonskimi risankami pa se "vrača" v domači prostor. Umetnica je bila uvrščena na IBBY častno listo, bila pa je tudi večkrat med kandidati za nagrado ALMA in Andersenovo nagrado. (TJ)

Rheenen, Barbara van: **Kiti**.

Prev. Urška Kaloper. Ilustr. Barbara van Rheenen. Murska Sobota: Pomurska založba, 2011.

(Zvedavček), 22 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], navodila za ustvarjanje, prepognjeni listi, slikanica poučna, zavihki

| kiti, živali v naravi

Seidensticker, John; Lumpkin, Susan: **Plenilci**.

Prev. Tina Stanek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. (Pustolovec), 61 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO] | plenilci, živali v naravi

(Za anotacijo glej Dyer, Alan: Vesolje; ASTRONOMIJA)

Simon, Francesca: **Grozni Gašper**. Več naslovov: **Dinozavri, Gomazeča golazen, Hrana, Telo, Svetovni rekordi, Šport, Živali**.

Prev. Ida Sternad. Ilustr. Tony Ross. Tržič: Učila International, 2013. (Grozni leksikon), 94 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih | živali v naravi, žuželke

S satiričnimi zgodbicami Groznega Gašperja se v slovenščini srečujemo vse od leta 2004 v odličnih prevodih Polonce Kovač, od leta 2012 pa so se tem leposlovnim vragolijam pridružile še poučne različice z zbirko Grozni leksikon v prav tako odličnem prevodu Ide Strnad. Pisateljica in ilustrator sta tudi v teh knjigah ohranila osnovni namen nagovarjanja mladega bralca: ni nujno, da je vse tako, kot se zdi, in ni nujno, da je vse tako resno, kot želi biti, je pa vredno stvari spoznavati in o njih premisliti.

Teme posameznih zvezkov so zaokrožene v prepoznavne standardne skupine znanj (doslej prevedeni zvezki so iz območja paleontologije, športa, anatomije, zoologije in hranoslovja), vsebina znotraj zvezkov pa je organizirana v mini poglavja od osnovne predstavitve do skrajnih posebnosti. Prav ta mini poglavja pa že z naslovi ponujajo poleg stvarnih podatkov kopico duhovitih asociacij in domislic, z njimi pa velikokrat tudi premislek o našem stereotipnem poznavanju stvari. In še, kar ni zanemarljivo, otroci se ob branju veliko naučijo, ne da bi to sploh opazili. (VZ)

Tait, Noel: **Žuželke in pajki.**

Prev. Andreja Cesar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | pajki, živali v naravi, žuželke

(Za anotacijo glej Vogt, Richard Carl: Deževni gozd; NARAVOSLOVJE)

Weinhold, Angela: **Nevarne živali.**

Prev. Petra Anžlovar. Tržič: Učila International, 2013. (Kaj? Kako? Zakaj?), 18 str.

| 5 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica kartonka, zavihki | narava, živali v naravi

(Za anotacijo glej: Erne, Andrea: Odkrivamo vesolje; ASTRONOMIJA)

Medicina

Arnold, Nick: **Kri, kosti in druge telesne reči: grozna znanost.**

Prev. Ana Beguš. Ilustr. Tony De Saulles. Ljubljana: Alta media, 2013. (Grozne knjige), 171 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih | anatomija, človeško telo

(Za anotacijo glej Ganeri, Anita: Ošabni oceani: grozna geografija; GEOLOGIJA, VREMENOSLOVJE)

Baptiste, Baron: **Moj očka je presta: joga za starše in otroke.**

Prev. Simona Polše Zupan. Ilustr. Sophie Fatus. Kranj: Damodar, 2007, 52 str.

| 6 | 1. Stopnja | človeško telo, poklici, telovadba, zdravje

Privlačno oblikovana poučna slikanica mladim in njihovim staršem ne ponuja zgolj vpogleda v jogijsko vadbo, pač pa ponuja jogo kot način življenja. Jogi svetovnega slovesa in francoska likovnica skozi preprosto zgodbo in ilustracije, ki bi jim na prvi pogled lahko pridali oznako estetika infantilnega, predstavita devet jogijskih položajev (drevo, psa, trikotnik, letalo, most, plug, ribo, leva in presto). Slednji so po korakih pojasnjeni v sliki in besedi in pospremljeni s pojasnili o blagodejnih vplivih, ki naj bi jih imeli na naše vsakodnevno življenje. Knjiga, ki jo sklenejo nasveti za mlade jogije, v naš prostor v kontekstu ciljne publike zagotovo prinaša nekaj novega, kar bodo znali iznajdljivi starši, ne glede na to, ali so vzhodnjaški filozofiji naklonjeni ali ne, bržkone izkoristiti za kvalitetno druženje z otrokom. (gk)

Boulard, Denis: **Odiseja življenja: pripoved za otroke in bodoče starše.**

Prev. Ana Marija Toman. Fotogr. Mac Guff Ligne. Radovljica: Didakta, 2010, 64 str. Dodatek:

nosečniški koledarček

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije | nosečnost, rojstvo

Vznemirljiva pripoved za otroke in bodoče starše, kakor je podnaslovljena, je priredba francoskega TV filma Nilsa Tavernierja in je v večini knjižnic postavljena v skupino knjig o medicini oz. zdravju, čeprav je po svoji snovi povsem naravoslovna. Navdušujoče besedilo opisuje devet mesecev dolgo in

razburljivo pot, po kateri pridemo na svet, nič manj razburljive in povedne pa niso fotografije, ki spremljajo najprej pot spermija do srečanja z jajčecem in potem rast male osebe do trenutka, ko prikuka med nas. Besedilo ves čas spremljajo slovarčki manj znanih ali pomembnih pojmov. Če bi bili na koncu ti pojmi zbrani v abecedno kazalo, bi knjiga pridobila še dodatno enciklopedično vrednost. Je izvrstno izhodišče za družinski pogovor ali priložnostni pogovor v vrtcu ali razredu, ali pa kot priprava na bodoče starševstvo. H knjigi je priložen priročen vrtljiv nosečniški koledarček. (VZ)

Calabresi, Linda: **Človeško telo.**

Prev. Barbara Krevel. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 2013. (Pustolovec), 64 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | anatomija, človeško telo

Claybourne, Anna: **Človeško telo v 30 sekundah.**

Prev. Niki Neubauer. Ilustr. Wesley Robins. Ljubljana: Družina, 2015, 90 str.

| 6 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO] | anatomija, človeško telo

Clochard, Séverine: **Hura za punce!: vodnik skozi prednajtistiški čas.**

Prev. Metka Kralj. Ilustr. Cécile Hudrisier, Anne Guillard. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 2015, 229 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, ponatis, priročnik

| dekleta, mladostniki, puberteta, samopodoba

Deak, JoAnn; Deak, Terrence: **Priročnik za upravljanje odraščajočih možganov.**

Prev. Simonca Cesar. Ilustr. Freya Harrison. Izola: Grlica, 2015, 70 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih | človeško telo, možgani

Deak, JoAnn: **Tvoji čudežni raztegljivi možgani: uporablaj in oblikuj jih.**

Prev. Simonca Cesar. Ilustr. Sarah Ackerley. Izola: Grlica, 2014, 31 str.

| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih | možgani

Ameriška doktorica znanosti, svetovna predavateljica vzgoje in psihologije, se že več kot 20 let posveča otrokom in njihovim staršem, v svojih knjigah pa lastnostim otroških in mladostniških možganov, enakopravnosti spolov ter samopodobi deklic. V pričujoči slikanici skupaj z ameriško ilustratorko na preprost in plastičen način otrokom razlaga vlogo, sposobnost in zmogljivost možganov, ter jih z različnimi prispodobami iz vsakdanjega življenja spodbuja k rasti tega pomembnega organa. Prevod, ki ima recenzijo slovenskega dr. medicine, je dobrodošla oblika širjenja obzorja otrok in njihovih staršev. A navdušenje, ki veje iz slikanice, bi si kak ambiciozen starš lahko razlagal kot nujo, da iz otroka naredi "prvaka možganskih bodybuilderjev", zato bi bilo v spremni besedi dobrodošlo opozorilo, ki ga je sicer kot prispodobo za občutljivost vzgoje, izrekla avtorica na enem od predavanj staršem: "Nikoli ne prijemaj mokrega metulja!" (VZ)

Hédelin, Pascale: **Moje zanimivo telo.**

Prev. Metka Kralj. Ilustr. Robert Barborini. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2009, 2013, 38 str.

| 6 | B- stopnja | [ODLIČNO], ponatis, slikanica gibljivka, slikanica poučna

| anatomija, človeško telo, fiziologija

Interaktivna knjiga, ki na podlagi domiselnih prijemov (od dojenčka, ki plava v vrečici z vodo pa do potovanja brokolija v različnih oblikah skozi prebavni sistem) najmlajše bralce postopoma seznanja z njihovim telesom. Razlage so razumljive in natančne ter temelječe na posrečenih interaktivnih ilustracijah. Posamezni deli ali lastnosti telesa so predstavljeni na podlagi otroških teles in vsakodnevnih situacij iz otrokovega življenja, kar naredi besedilo lažje razumljivo, otrok pa

pridobljeno znanje lažje vgrajujejo v svoj vsakdanjik. Zaradi dodelanega pristopa je knjiga zanimiva in primerna že za najmlajše bralce (okoli tretjega leta starosti), hkrati pa ponuja kompleksno bazo znanja na nivoju večine enciklopedij za starejše otroke. Knjiga tako ne ponuja le napetega potovanja v svet znanja in zabave ob premikanju sličic, temveč tudi pomembno izhodišče za prvo samoanalizo, ki preprečuje nepotrebno tabuiziranje posameznih delov telesa. (TB)

Herrmann, Heike: **Telo.**

Prev. Branka Fišer. Ilustr. Irmtraut Teltau. Tržič: Učila International, 2013. (Mali radovednež), 26 str.
| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica kartonka, zavihki | anatomija, človeško telo

(Za anotacijo glej Steinfeld, Lena: Zemlja; NARAVOSLOVJE)

Jem zdravo, živim zdravo!: Škrobkov priročnik zdrave prehrane: za starše, babice, dedke, otroke.

Ilustr. Chiara Jasna Sepin. Spr. besedilo Marina Trevisan. Spr. besedilo Mojca Cepuš. Trst: ZTT = EST, 2012, 2013, 57 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], ponatis, priročnik, recepti, spremno besedilo
| hrana, prehrana, zdravje

Klemenc, Alenka: **Kako je biti jaz?: knjiga o fantu z Aspergerjevim sindromom.**

Ilustr. Urša Rožič. Spr. beseda Branka D. Jurišić, Katarina Kompan Erzar. Ljubljana: DZC Janeza Levca, 2012, 95 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, slikanica poučna, spremna beseda
| Aspergerjev sindrom, avtizem, vzgoja

Kovač, Polonca: **Zelišča male čarovnice.**

Ilustr. Ančka Gošnik Godec. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009, 2012. (Velike slikanice), 75 str.

| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], ponatis, slikanica poučna | čarovnice, zdravilne rastline

Zelišča nočne čarovnice Lenčke so tokrat zapakirana v večji format, nova izdaja pa je poleg temnejše intonacije ilustracij (ubitost barv je mnogim žal v škodo) doživela tudi nekaj manjših oblikovnih in drugih sprememb (izpuščen predgovor Borisa A. Novaka, na začetku je dodanih par vinjetnih ilustracij). Gre za krasen primer domačega poučnega leposlovja, v katerem se mladi bralec skozi simpatične, blago duhovite zgodbe, postavljene v pravljčni okvir skupaj s čarovničkinima radovednima mišjima sosedoma Lolekom in Loliko, pouči o štiriintridesetih uporabnih rastlinah. Latinskemu imenu sledi opis, temu podatek o tem, kateri deli rastline so uporabni, kdaj se jo nabira, pa tudi kako in za kaj se uporablja, čemur je pogosto dodanih še za ščepec druge vrste zanimivih informacij. Ilustratorica je ustvarila pristrčne junake, predvsem pa je rastline, ki so vselej pomemben del ilustracije, izrisala tako natančno, da jih bo bralec z lahkoto prepoznal tudi v naravi. Polonca Kovač in Ančka Gošnik Godec sta skratka našli odličen način, kako mladim na domisel, torej nevsiljiv, prijeten in celo zabaven način približati košček narave v obliki zdravilnih rastlin. (GK)

Llewellyn, Claire: 3 naslovi: **Doma, Ob vodi, Zunaj.**

Prev. Sabrina Žgajnar Meze. Ilustr. Mike Gordon. Ljubljana: Grlica, 2006. (Previdno!), 32 str.

| 6 | B- stopnja | dom, nesreče, nevarnosti, problemi najmlajših, varnost

Vzgojne slikanice predstavljajo številne nevarnosti v različnih okoljih in situacijah. Realno – toda ne zastrašujoče! – je prikazano, da se otroku lahko zaradi nepoučenosti in neprevidnosti zgodijo nesreče povsod, tako pri raziskovanju okolja kot pri igri. Ilustracija je nazorna, obenem pa duhovita, blizu predšolskemu otroku. Kratko besedilo prinaša le osnovna dejstva, najpomembnejša opozorila pa so v obliki stripa, izrečejo jih otroci (včasih svojim igračam) ali odrasli. Slikanice spodbujajo otroke in

njihove vzgojitelje, da bi se pogovarjali o možnih nezgodah in nesrečah, predvsem pa o tem, kako se jim izogniti, kako skrbeti za svojo varnost in varnost drugih, in kaj naj otroci storijo, če vendarle pride do njih. Na koncu vsake slikanice so napotki za starše in druge vzgojitelje in predlogi za aktivnosti po branju in pogovoru.

Rübel, Doris: **Pri zdravniku.**

Prev. Maruša Mugerli Lavrenčič. Ilustr. Doris Rübel. Tržič: Učila International, 2013. (Kaj? Kako? Zakaj?), 18 str.

| 6 | 1. stopnja | [ODLIČNO], slikanica kartonka, zavihki | zdravniki

(Za anotacijo glej Erne, Andrea: Odkrivamo veselje; ASTRONOMIJA)

Simon, Philippe; Bouet, Marie-Laure: **Podobe prehrane.**

Prev. Ana Marija Toman. Ilustr. Colette Hus-David, Isabelle Rognoni. Ljubljana: OKA, 2005. (Podobe), 125 str.

| 6 | 1. stopnja | hrana

Skrivnosti našega telesa: smešni in zaresni odgovori na večne otroške "zakaje".

Prev. Jelka Pogačnik. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 23 str.

| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], humor | človeško telo

Smith, Miranda: **Človeško telo: v gibanju in treh dimenzijah.**

Prev. Metka Kralj. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2012, 21 str. Dodatek: 3D plakat

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], priročnik | anatomija, človeško telo

Trostmann, Kerstin: **Najboljši očka na svetu.**

Prev. Andreja Mikuž. Ilustr. Rolf Jahn. Spr. beseda Wolfgang Faulbaum Decke, Birgit Goerres.

Maribor: Ozara Slovenija, 2012, 36 str.

| 6 | B- stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna, spremna beseda

| bolezni, duševne bolezni, očetje

Odvisnosti

Muck, Desa: **Blazno resno zadeti.**

Ilustr. Matej De Cecco. Spr. beseda Mateja Okanovič. Spr. besedilo Ida Mlakar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Blazno resno o ...), 378 str.

| 6 | 3. stopnja | [ODLIČNO], humor, nova izdaja, nova likovna obdelava, o avtorjih, ponatis, spremna beseda, spremno besedilo | mamila, mladostniki, odvisnosti

Knjiga je dopolnjena in posodobljena izdaja "Knjige o vsem, kar je dobro vedeti o zasvojenosti" iz nekdanje uspešne serije Blazno resno o ... (Mladinska knjiga, 1996, z ilustracijami Igorja Ribiča). Tudi na sceni odvisnosti se je v tem času precej spremenilo: še vedno je najbolj pogosta odvisnost od alkohola, nova pa je veliko večja uporaba kokaina, novi sta odvisnosti od računalniških igrar in interneta, po drugi strani se je pojavilo precej centrov za odvajanje odvisnosti. Knjiga seveda ni popolna informacija o zasvojenostih. Avtorica je opisala le večino zasvojenosti, ki bi odraščajoče mlade lahko ranile in jih odtujile od ljudi, ki jih imajo radi oz. si želijo njihove ljubezni. Poudarja, da zaradi odvisnosti trpijo tudi tisti, ki živijo z odvisnikom v ožjem in širšem okolju. Posebno ranljiva skupina so otroci zasvojenih staršev. Avtorica je zelo razumevajoča, toda mladim nedvoumno in odločno sporoča, kaj je prav in kaj ne. S svojo prepoznavno duhovitostjo in toplino pa mladim priporoča odvisnosti, ki osrečujejo, npr. ustvarjalnost, šport, prijateljstvo, ljubezen idr. Na kraju knjige

je nabor strokovne literature in leposlovja za nadaljnje branje o odvisnostih, ki ga je pripravila Ida Mlakar, ter strokovna spremna beseda Mateje Okanović iz Centra za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog na Psihiatrični kliniki v Ljubljani. Tudi črno-bele (razen na platnicah) ilustracije Mateja de Cecca so nove, sodobnejše, mestoma stripovske, ki besedilo odlično dopolnjujejo in poglobljajo. (TJ)

Spolna vzgoja

Duša, Irena; Lunaček, Izar T.: **Seksikon**.

Ilustr. Izar T. Lunaček. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2008, 2011. (Žepnice), 305 str.

| 6 | 3. stopnja | [ODLIČNO], humor, leksikon, nova izdaja, o avtorjih, ponatis | spolna vzgoja

Nasveti o spolnosti so po koščkih izhajali v obliki podlistka že v Pilu Plus, toda avtorica Irena Duša Draž in stripar Izar Lunaček sta prepričljiva do te mere, da njuno skupno delo tudi kot priročnik že doživlja ponatis. Priročnik na preprost in nazoren, pa tudi na iskren in zabaven način razlaga "vse o seksu", s fiziološkega, psihološkega in celo s sociološkega in medicinskega vidika, predvsem na način, kot zanima mlade. "Ona" piše, kako na ta svet gledajo in ga dojemajo dekleta, "on" pa, kako to počnejo fantje. Priročnik se dotakne vsega, od začetne privlačnosti in razlik med spoloma, primarnih in sekundarnih spolnih znakov ... do (ne)zaželene nosečnosti in drugih posledic spolne prakse, pa tudi spolnih zlorab in drugih odklonov. Teme so ponazorjene tudi z duhovitimi ilustracijami in stripi. Besedilo je tudi sicer oblikovano na mladim všečen način. Spolnost je prikazana kot življenjsko nujna in predvsem daleč od vsakršnih tabujev, prav zato priročnik ni dobrodošel le mladim, ampak tudi staršem in drugim vzgojiteljem. (TJ)

Meyer, Irene; Struck, Dagmar; Wille, Betti: 2 naslova: **Kdo tukaj trka?:** o noseči družini, babici in dojenčku, **Riba s čokolado:** poljudna zgodbica o nosečnosti, porodu, družini, prijateljstvu in seveda Lei.

Prev. Jasna Gumze. Ilustr. Jacky Gleich. Maribor: Babiška založba, 2013, 25 str.

| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], poučno leposlovje

| dom, nosečnost, rojstvo, spolna vzgoja, spolnost

Knjigi Riba s čokolado in Kdo tukaj trka? sta prvi poučni deli pri nas, ki na poljuden in prikupen način ter z bogatimi, slikovitimi in duhovitimi stvarnimi ilustracijami pripovedujeta o nosečnosti, porodu in poporodnem obdobju. Prva je namenjena šolskim otrokom, druga, ki je nastala kot poenostavljena različica prve, je prilagojena predšolskim. Temu primerno je vsebina prve predstavljena podrobneje, v drugi, v kateri je tudi jezik preprostejši, pa so določene zapletenejše teme, kot npr. spolno dozorevanje, menstruacija, ovulacija in spočetje, izpuščene. Glavna oseba v Ribi s čokolado (mimogrede, naslov nakazuje nenavadne kombinacije hrane, ki si jih pogosto zaželi nosečnice) je sedemletna Lea, ki pričakuje prihod novega družinskega člana, nad celotno situacijo pa bdi babica Paula, ki družino obiskuje na domu in spremlja nosečnost njene mame. Prav opisovanje takega načina vodenja nosečnosti pa je, čeprav je s strokovnega vidika predstavljeno korektno in hkrati otrokom razumljivo, mogoče razumeti kot pomanjkljivost te knjige, saj kot vsakdanjo prikazuje prakso, kakršne v slovenskem prostoru dejansko (še) ne poznamo. Podobno velja tudi za opis poroda, saj v knjigi ta poteka doma kar pred očmi glavne junakinje. Res je sicer, da avtorice (tudi same babice) poleg poroda na domu pod nadzorom babice omenijo tudi možnost rojevanja v porodnišnici, vendar je slednje prikazano manj pozitivno, kar je – posledično – z medicinskega vidika lahko problematično. Če prezremo, da obe knjigi navidezni objektivnosti navkljub vsaj do določene mere promovirata rojevanje na domu, pa sta zagotovo primerni za spoznavanje manjših in večjih otrok z enim najzanimivejših in najskrivnostnejših dogajanj: z nastajanjem in porajanjem novega življenja. (ZSV)

Muck, Desa: **Blazno resno o seksu.**

Ilustr. Matej De Cecco. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010, 2012, 2015. (Blazno resno o ...), 267 str.

| 6 | 3. stopnja | [ODLIČNO], humor, o avtorjih, ponatis | mladostniki, puberteta, spolnost

Posamezni naslovi uspešne zbirke Blazno resno o ... izpred več kot deset let (tedaj jo je ilustriral Igor Ribič) doživljajo ponovne izdaje. Avtorica Desa Muck je besedilo mestoma dopolnila in posodobila, ilustrator Matej de Cecco pa je prispeval črno-bele ilustracije (barvne so le na platnicah), ki so sodobnejše, mestoma stripovske, predvsem pa bolj v skladu s posodobitvami v tekstu, ki ga slike odlično dopolnjujejo in poglobljajo. Zbirka obravnava »večne« probleme odraščajoče mladine: primerno vedenje, spolnost, šola itn. Pisateljica je razumevajoča, na strani otrok, pa vendar jim nedvoumno in odločno sporoča, kaj je prav in kaj ne. S pozitivno naravnanim in humorim pristopom spretno krmari med vzgojnostjo in uporništvom, kar je še posebej privlačno in dobrodošlo. Vsaka knjiga je priročnik z neštetimi nasveti o določenem problemu, obenem pa se bere tudi kot privlačna zgodba, ki pa – prav zaradi vzgojnosti – nima večjega literarnega presežka. Na koncu večine knjig je nekaj koristnih naslovov, kamor se mladi v stiski (npr. pri spolnosti) lahko obrnejo, na hrbtni strani knjig pa so simpatična vabila k branju. (TJ)

Pautsch, Oliver: **Skrivni leksikon za fante:** akcijsko, berljivo, kočljivo, žgečkljivo ... od A do Ž (in v glavnem tudi čisto koristno).

Prev. Irena Madric. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 180 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], priročnik | fantje, higiena, puberteta, spolnost

Leksikon je zasnoval in napisal pisatelj Oliver Pautsch (z ženo sta skupaj napisala tudi različico za dekleta Skrivni leksikon za dekleta). Leksikon je zastavljen tako, da obsega in odgovori na večino vprašanj, ki zanimajo in mučijo sodobnega najstnika. Tako leksikon obravnava teme kot so spolnost, droge, odvisnost od računalnika ... ter vrsto drugih aktualnih gesel, ki se tičejo pubertetniškega mladeniča. Leksikon je urejen po abecedi in poleg gesel vsebuje tudi razne komentarje in duhovite ilustracije. Pod gesli najdemo tudi priporočila za knjige in filme ter naslove uporabnih spletnih strani, ki so povezani z obravnavano temo. Pri nekaterih geslih lahko opazimo spletno ikono, ki ponazarja dodatno vsebino, ki jo lahko najdemo na spletni strani: www.mladinska.com/skrivnileksikon. Če pa imate v lasti pametni telefon z aplikacijo za QR-kode, lahko do gesel dostopate tudi z njim (kode lahko opazimo na začetku posameznih črk v leksikonu) ter se na ta način prek spletnih strani, video strani in podobnega še bolj podrobno poglobite v posamezno temo. (PP)

Pautsch, Sandra; Pautsch, Oliver: **Skrivni leksikon za punce:** akcijsko, berljivo, kočljivo, žgečkljivo ... od A do Ž (in v glavnem tudi čisto koristno).

Prev. Irena Madric. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 239 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], priročnik | dekleta, higiena, puberteta, spolnost

Leksikon sta zasnoval in napisala zakonca Sandra in Oliver Pautsch; z njim sta želela odgovoriti na številna vprašanja o puberteti, spolnosti, odraščanju, družbi in o številnih ostalih zadregah (npr. anoreksija, celulit, kontracepcija, ...), ki dekleta zanimajo v tem občutljivem obdobju odraščanja. Leksikon je urejen po abecedi in poleg gesel vsebuje tudi razne komentarje in osebne zgodbe deklet, psihološke teste, duhovite nasvete in zabavne tabele. Pod gesli najdemo tudi priporočila za knjige in filme ter naslove uporabnih spletnih strani, ki so povezani z obravnavano temo. Pri nekaterih geslih lahko opazimo spletno ikono, ki ponazarja dodatno vsebino, ki jo lahko najdemo na spletni strani: www.mladinska.com/skrivnileksikon. Če pa imate v lasti pametni telefon z aplikacijo za QR-kode, lahko do gesel dostopate tudi z njim (kode lahko opazimo na začetku posameznih črk v leksikonu). Atraktivno in učinkovito delo, namenjeno interaktivnim in informacijsko podkovani mladini, ki ji

uporaba moderne tehnologije ni neznanka. Na voljo je tudi različica za fante Skrivni leksikon za fante. (PP)

Tehnika

Arnold, Nick: ***Sestavi mehanizme in odkrij, kako delujejo stroji.***

Prev. Tomaž Kosmač. Ilustr. Allan Sanders. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2012, 20 str.

Dodatek: 1 delovna plošča, 36 delov za sestavljanje modelov ter 12 parov vijakov in matic

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | stroji, tehnika

Vsi otroci se v šoli učijo o preprostih in vsakdanjih strojih, redko pa imajo priložnost, da stroje zgradijo sami. Ta pisana in interaktivna knjiga je namenjena prav temu. V knjigi je podrobno opisanih 12 strojev (skozi časovnico se lahko poučimo tudi o njihovi zgodovini), ki so jim dodana navodila za izdelavo ter komplet sestavnih delov, ki vsebuje 25 strojnih delov, 10 plastičnih matic in vijakov ter ploščo za sestavljanje. Navodila so preprosta in jasna, tako da lahko mladi inženirji model stroja zgradijo v nekaj minutah. Opisano je delovanje vsakdanjih strojev in mehanizmov, od preprostih vzvodov, zobnikov in škripcev do bolj zapletenih zobatih zapor ter odmičnega in ojničnega mehanizma. Knjiga je zasnovana tako, da spodbuja mlade radovedne ume, ki se učijo skozi ustvarjanje in igro, v dobro pa ji lahko štejemo tudi to, da vsebuje ravno pravih razmerje med informacijami in podatki ter interaktivnimi aktivnostmi. Knjiga, ki bo v vsakem otroku prebudila duh mladega izumitelja. (PP)

Baumann, Anne Sophie: ***Vozila in stroji malo drugače: zrak, zemlja, morje.***

Prev. Lenka Bukovac. Ilustr. Didier Balicevic. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2012, 25 str.

| 6 | 1. stopnja | [ODLIČNO] , slikanica gibljivka, slikanica kartonka, zavihki | stroji, vozila

V poplavi raznoraznih slikanic, kartonk, tipank in podobnega, je pričujoča velika interaktivna slikanica prava osvežitev. Namenjena je mladim nadobudnežem (predvsem fantom), ki jih navdušujejo avtomobili, stroji, bagri in vesoljska plovila. Podnaslov slikanice je Zrak, zemlja, morje, kar nakazuje, da bodo lahko v slikanici spoznavali vrste vozil in strojev, ki se gibajo po kopnem, zraku ali vodi ter njihovo delovanje. Tako nas avtorica seznani s stroji na gradbiščih, pristaniščih, letališčih ... Zanima jo, kaj se skriva na vrhu žerjava, v notranjosti letala, v vesoljskem plovilu ali sejalniku. Slikanica je opremljena z natančnimi ilustracijami ter raznoraznimi zavihki, izvlečnimi kartončki in kolesci, ki slikanico še dodatno poživijo in popestrijo. (PP)

Erne, Andrea: ***Vse o letalih.***

Prev. Maruša Mugerli Lavrenčič. Ilustr. Wolfgang Metzger. Tržič: Učila International, 2014. (Kaj? Kako? Zakaj?), 17 str.

| 6 | 1. stopnja | [ODLIČNO] , slikanica kartonka, zavihki | letala, promet, tehnika, vozila

(Za anotacijo glej Erne, Andrea: Odkrivamo vesolje; ASTRONOMIJA)

Farndon, John; Beattie, Rob: ***Kako deluje?: odprite knjigo in vstopite v fascinantno notranjost strojev, pripomočkov in naprav!***

Prev. Branka Fišer. Tržič: Učila International, 2015, 80 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO] , priročnik | stroji, tehnika

Hédelin, Pascale: ***Velika knjiga o vozilih.***

Prev. Agata Tomažič. Ilustr. Robert Barborini. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011, 38 str.

| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO] , slikanica gibljivka, slikanica postavljanja, zavihki | vozila

Potočnik, Herman: **Noordung. doc:** za domišljijско potovanje in domače branje.
Ilustr. Iztok Sitar, Simon Zajc. Spr. beseda Miha Mohor, Sandi Sitar. Ljubljana: Rokus Klett, 2009.
(Zlata bralka, zlati bralec), 140 str.
| 6 | 3. stopnja | fotografije, o avtorjih, poučno leposlovje, življenjepis
| Herman Potočnik Noordung (1892-1929), tehnika, vesolje

Darilna izdaja Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS tokrat izhaja iz izbranih poglavij Problema vožnje po vesolju, pionirskega in na več mestih vizionarskega dela slovenskega inženirja Hermana Potočnika Noordunga. Osnovni tekst je dopolnjen z vzporednim branjem dveh slovenskih znanstvenikov – Petrača, delujočega pri Nasi, in Bavdaža, delujočega pri Esi – z ilustracijami in spremnimi besedili. Zbirka doc. tako nadaljuje s konceptom estetske in kompleksne opreme besedila, nedvomno je treba pozdraviti tudi odločitev za poljudno-znanstveni tekst, ki vsaj delno zapolnjuje manko izvirno slovenske poljudno-znanstvene literature za mlade. Preseneti pa izbira osrednjega teksta: Noordungov tekst je zanimiv, a predvsem z zgodovinskega vidika, približanje znanosti pa bi bilo lažje in bolj atraktivno ob izbiri aktualne, žive znanosti, še posebej, če bi se odločili za katerega izmed raziskovalcev, ki se vzporedno ukvarja s tolmačenjem znanosti, s čimer bi se izognili posameznim zdrsom v pretirano tehničnost na eni ali anekdotičnost na drugi strani tokratnih komentatorjev. (TB)

Steele, Philip: **Vlaki: legendarna potovanja.**
Prev. Urška Kaloper, Srđan Milovanović. Ilustr. Sebastian Quigley, Nicholas Forder. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 30 str.
| 6 | 3. stopnja | [ODLIČNO], slikanica gibljivka, zavihki | vlaki, zgodovina

Vodilnega angleškega avtorja poučnih knjig za mladino slovenski bralci že dobro poznajo, saj je knjiga Vlaki že trinajsta, ki je prevedena v slovenščino (izšle pri založbah Učila International, Pomurska založba, Grlica in Mladinska knjiga). Ker je namenjena predvsem mladini, informacija temelji na ilustraciji, večinoma prirejeni fotografiji s komentarji. Čeprav knjiga nosi nadnaslov "legendarna potovanja", koncept knjige bralcu razgrne zgodovino prevoznega sredstva, ki je odločilno spremenilo svet ali je to spreminjanje vsaj bistveno pospešilo. Ker pri vlaku zgodovinski časovni trak in tehnološki razvoj tvorita enotno tirnico, med "vožnjo" spoznamo pionirje konstruktorje, tehnologijo gradnje prog, vrste pogonov, posebnosti in zmogljivosti vlakov, najpomembnejše prekelinske proge ter vloge, ki jih je vlak odigral pri spreminjanju svetovne družbe. Verjetno je to tudi edina knjiga, ki ima upravičeno izvlečne strani – iz ene strani se da potegniti še dve, da nastane kompozicija strani kot pri vlakih. K uporabnosti knjige prispevata predmetno kazalo in dober prevod, skrbnost izdaje pa potrjuje tudi seznam virov fotografij. (VZ)

Szőke, Csaba: **Ilustrirani atlas vozil.**
Prev. Maja Likar. Ilustr. Péter Kovács, Tamás Mart. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 64 str. Dodatek: 3D očala
| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | tehnika, vozila

Zelo natančna in nazorna knjiga za ljubitelje prevoznih sredstev, s prav tako natančnimi in nazornimi računalniškimi ilustracijami. Mladi bralci se bodo s pomočjo knjige seznanili s sestavo in delovanjem vseh glavnih oblik prevoznih sredstev, od (športnega) avtomobila preko tankerja in motornih sani do raketoplana in lunarnega modula. Ob koncu knjige najdemo še tridimenzionalne ilustracije, ki si jih je potrebno ogledati s priloženimi očali in ki še dodajo k atraktivnosti knjige in kompleksnosti podanih informacij. (TB)

Gojenje rastlin, vzreja živali

Algarra, Alejandro: ***Naša ribica.***

Prev. Sabina Tamše. Ilustr. Rosa Maria Curto. Ljubljana: DZS, 2014. (Skrbim za svojega ljubljénčka), 35 str.

| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna | hišni ljubljenci, nega, ribe

Zbirka knjižic o domačih živalih prinaša nabor uporabnih informacij, ki jih bodo mladi bralci potrebovali, ko se bodo odločali za domačega ljubljénčka ali pa, ko bodo že soočeni z domačim ljubljénčkom ugotavljali, kako skrbeti zanj. Pomembne informacije so vpete v zgodbo in pospremljene s prikupnimi ilustracijami, tako da so primerne za vse ljubitelje domačih živali, tudi tiste, ki se z njimi srečujejo le med platnicami knjig. Knjižice prinašajo pomembne informacije o odgovornem ravnanju z živalmi, od primerne dvigovanja in hranjenja, do dejstva, da živali, za katere ne moremo več skrbeti, ne smemo preprosto spustiti v naravo. Na žalost sicer dobro izbrane informacije na redkih mestih odstopajo od slovenske zakonodaje: medtem ko je mucek iz knjige Naš mucek, med vožnjo pravilno nameščen v transporter, kuža v knjigi Naš kuža, med vožnji sedi na zadnjem sedežu in moli glavo skozi okno, kar je zakonsko nedovoljeno in nevarno. (TB)

Dennis Bryan, Kim: ***Konji: živali, ki so spremenile svet.***

Prev. Nina Medved. Tržič: Učila International, 2011. (Brezmejnost znanja), 64 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], prepognjeni listi | konji, živali v naravi

Tri knjige o naravi iz zbirke Brezmejnost znanja se posvečajo vesolju, živalim in rastlinam. Zasnovane so kronološko razvojno. Prikazujejo razvoj od začetkov do končnega rezultata; rojstvo zvezde iz oblakov plina, njeno življenje v vesolju in njeno smrt; prve znane kopitarje, razvoj v prve konje ter udomačitev in današnje življenje teh živali; rast drevesa od drobcenega semena prek mlade rastline do velikega drevesa in mogočnega gozda. Ob tem pa vsaka knjiga tudi podrobneje opisuje ostale značilnosti zvezd, konj in dreves. S sliko in besedo na pregleden in sistematičen način prikazuje različne tipe zvezd (od barvitih pritlikavk, orjakinj in nadorjakinj, silovitih supernov, enojnih zvezd, dvojčic in trojčic ter zvezdnih kopic do razsežnih galaksij), različne pripadnike kopitarjev (od domačih in divjih oslov, zeber, posebnih konjev Przevalskega, neukročenih in domačih konjev do mul in mezgov) in raznotere vrste dreves (od golosemenk s semeni in brez cvetov do kritosemenk, kamor sodijo drevesa s semeni in cvetovi). Za konec zbirka ponuja pregled drugih zanimivosti, povezanih z osnovno tematiko posamezne knjige: poglavja o prvih astronomih, ozvezdijih, zvezdnih likih in zvezdnih kartah, zvezdni navigaciji ter napravah za opazovanje vesolja; zgodovinske preglede uporabe konj v raznih kulturah (za potovanja, vojne pohode, delo na polju, konjske dirke in tekmovanja), sezname slavnih konj in jahačev, prikaze različnih slogov jahanja ter kovaške obrti; predstavitev drevesa kot življenjskega okolja za različne živali in kot enega najdragocenejših živih bitij, ki ga je mogoče uporabiti na nešteto načinov, predvsem kot vir lesnega in sadnega bogastva (poglavja o sečnji, spravilu in uporabi lesa ter o sadovnjakih), posebna pozornost pa je posvečena tudi gozdovom sveta, njihovim prebivalcem in težavam, s katerimi se soočajo. Knjige se sklenejo z miti in legendami, nazadnje pa s pregledom dejstev o zvezdah, konjih in drevesih ter s preglednimi slovarčki manj znanih izrazov. (ZSV)

García Sabatés, Berta; Segarra, Mercé: ***Naš hrček.***

Prev. Sabina Tamše. Ilustr. Rosa Maria Curto. Ljubljana: DZS, 2014. (Skrbim za svojega ljubljénčka), 35 str.

| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna | hišni ljubljenci, hrčki, nega

Zbirka knjižic o domačih živalih prinaša nabor uporabnih informacij, ki jih bodo mladi bralci potrebovali, ko se bodo odločali za domačega ljubljénčka ali pa, ko bodo že soočeni z domačim

Ljubljenčkom ugotavljali, kako skrbeti zanj. Pomembne informacije so vpete v zgodbo in pospremljene s prikupnimi ilustracijami, tako da so primerne za vse ljubitelje domačih živali, tudi tiste, ki se z njimi srečujejo le med platnicami knjig. Knjižice prinašajo pomembne informacije o odgovornem ravnanju z živalmi, od primerne dvigovanja in hranjenja, do dejstva, da živali, za katere ne moremo več skrbeti, ne smemo preprosto spustiti v naravo. Na žalost sicer dobro izbrane informacije na redkih mestih odstopajo od slovenske zakonodaje: medtem ko je mucek iz knjige *Naš mucek*, med vožnjo pravilno nameščen v transporter, kuža v knjigi *Naš kuža*, med vožnji sedi na zadnjem sedežu in moli glavo skozi okno, kar je zakonsko nedovoljeno in nevarno. (TB)

Kessel, Carola von: ***Kmetija***.

Prev. Branka Fišer. Ilustr. Maja Wagner. Tržič: Učila International, 2013. (Mali radovednež), 26 str.
| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica kartonka, zavihki | kmetija, živali v naravi

(Za anotacijo glej: Steinfeld, Lena: *Zemlja*; NARAVOSLOVJE)

Ray, Hannah: Tam na kmetiji. 3 naslovi: ***Kokoši, Krave, Prašiči***.

Prev. Alenka Stanič. Ilustr. Chris Davidson. Murska Sobota: Pomurska založba, 2007, 24 str.
| 6 | 1. stopnja | didaktične vzpodbude, fotografije
| kmetija, kokoši, ročne spretnosti, živali v naravi

Vsaka od treh knjig predstavi po eno domačo žival na kmetiji: kokoši, krave, prašiče. Predstavitev je celovita, zaokrožena, primerna otrokom v predšolskem in zgodnjem bralnem obdobju: anatomija živali, življenjski krog, njene značilnosti, njihova koristnost za človeka, z njo povezani običaji na raznih koncih sveta. V vsaki knjigi je slovarček novih izrazov in spodbudna ideja za otrokovo ročno ustvarjalnost ali zabavni poskus. Na kraju so še Zamisli za učitelje in starše, ki prinašajo vrsto predlogov, kako naj bi z otroki nadgradili znanje o obravnavani živali; le-te so primerne tako za družino kot za vrtec in celo za medpredmetne povezave na nižji stopnji osnovne šole. Knjige so bogato opremljene z nazornimi fotografijami, določene informacije so jasno poudarjene, pa tudi oblikovanje v celoti prispeva k poučnosti in privlačnosti. (tj)

Roca, Núria: 2 naslova: ***Naš kuža, Naš mucek***.

Prev. Sabina Tamše. Ilustr. Rosa Maria Curto. Ljubljana: DZS, 2014. (Skrbim za svojega ljubljénčka), 36 str.
| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna | hišni ljubljenci, nega, psi

Zbirka knjižic o domačih živalih prinaša nabor uporabnih informacij, ki jih bodo mladi bralci potrebovali, ko se bodo odločali za domačega ljubljénčka ali pa, ko bodo že soočeni z domačim ljubljénčkom ugotavljali, kako skrbeti zanj. Pomembne informacije so vpete v zgodbo in pospremljene s prikupnimi ilustracijami, tako da so primerne za vse ljubitelje domačih živali, tudi tiste, ki se z njimi srečujejo le med platnicami knjig. Knjižice prinašajo pomembne informacije o odgovornem ravnanju z živalmi, od primerne dvigovanja in hranjenja, do dejstva, da živali, za katere ne moremo več skrbeti, ne smemo preprosto spustiti v naravo. Na žalost sicer dobro izbrane informacije na redkih mestih odstopajo od slovenske zakonodaje: medtem ko je mucek iz knjige *Naš mucek*, med vožnjo pravilno nameščen v transporter, kuža v knjigi *Naš kuža*, med vožnji sedi na zadnjem sedežu in moli glavo skozi okno, kar je zakonsko nedovoljeno in nevarno. (TB)

Ucman, Renata: ***Mali ekološki vrtnar: z naravo do zdravega pridelka***.

Fotogr. Renata Ucman. Ljubljana: Kozmos, 2011, 120 str.
| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, o avtorjih, priročnik
| ekologija, vrtnarstvo, vrtovi

Gospodinjstvo

Berner, Rotraut Susanne; Cramm, Dagmar von: **Velika kuharska knjiga za otroke: z recepti za vse letne čase.**

Prev. Katja Jenčič. Ilustr. Rotraut Susanne Berner. Kranj: Narava, 2015, 141 str.

| 6 | 1. stopnja | [ODLIČNO], didaktične vzpodbude, o avtorjih, recepti | hrana, kuhanje

Holzwarth Raether, Ulrike: **Pri nas doma.**

Prev. Maruša Mugerli Lavrenčič. Ilustr. Doris Rübel. Tržič: Učila International, 2013. (Kaj? Kako? Zakaj?), 18 str.

| 6 | 1. stopnja | [ODLIČNO], prepognjeni listi, slikanica kartonka, zavihki

| aparati, dom, gospodinjstvo, tehnika

(Za anotacijo glej Erne, Andrea: Odkrivamo vesolje; ASTRONOMIJA)

Karmel, Annabel: **Kuhati znam!**

Prev. Mojca Vodušek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 2013, 128 str.

| 6 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, recepti | hrana, kuhanje

Promet, trgovina

Gombač, Žiga: **Primer Gala Matrice ali Kako deluje televizija.**

Ilustr. Ivan Mitrevski. Ljubljana: RTV Slovenija, 2012. (Kako deluje), 40 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], poučno leposlovje | televizija

Gombač, Žiga: **Tisa reši svet ali Kako deluje radio.**

Ilustr. Ivan Mitrevski. Ljubljana: RTV Slovenija, 2012. (Kako deluje), 40 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], poučno leposlovje | radio

Hardesty, Von: **Letenje.**

Prev. Peter Berden. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Pustolovec), 64 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije | letala, zgodovina

Štiri knjige iz zbirke Pustolovec predstavljajo človeško telo, organske sisteme in njihovo delovanje, zgodovino medicine, razvoj bionike, zdravo prehrano; razumevanje letenja, prednike in mejnike letalstva, različna zračna plovila, zlasti letala; izume, njihovo zgodovino in prve izumitelje, vrsto velikih izumov od kolesa in jadra do bionike in interneta; ter poučno knjigo o vremenu. V tem letu je v isti zbirki izšel tudi ponatis knjige o dinosavrih avtorja J. A. Longa. Odlična zbirka Pustolovec konceptualno nadaljuje tradicijo "klasičnih" mladinskih enciklopedij, v posameznih delih pa prinaša med mlade bralce že preizkušene priljubljene tematike, a se po kvaliteti predstavitve nedvomno ločuje od poplave tovrstnih zbirk. Vse knjige so na dele razdeljene "pregledno" in "natančno" ter tako prinašajo smiselni preplet preglednega in poglobljenega znanja. Vsak del sklepa slovarček "strokovnih" izrazov, ki so smiselno izbrani in jasno razloženi. Največja prednost zbirke je poudarek na razumevanju, ki nadomešča zgolj faktografijo, dobrodošle so predvsem razumljive in barvite sheme. Bogato (skoraj tridimenzionalno!) slikovno gradivo naredi zbirko privlačno, a hkrati ni samo sebi namen, saj je primerno, jasno in nazorno povezano z besedilom. (TB)

Llewellyn, Claire: **Na cesti.**

Prev. Sabrina Žgajnar Meze. Ilustr. Mike Gordon. Ljubljana: Grlica, 2006. (Previdno!), 32 str.

| 6 | B- stopnja | nesreče, nevarnosti, problemi najmlajših, promet, varnost

Vzgojne slikanice predstavljajo številne nevarnosti v različnih okoljih in situacijah. Realno – toda ne zastrašujoče! – je prikazano, da se otroku lahko zaradi nepoučenosti in neprevidnosti zgodijo nesreče povsod, tako pri raziskovanju okolja kot pri igri. Ilustracija je nazorna, obenem pa duhovita, blizu predšolskemu otroku. Kratko besedilo prinaša le osnovna dejstva, najpomembnejša opozorila pa so v obliki stripa, izrečejo jih otroci (včasih svojim igračam) ali odrasli. Slikanice spodbujajo otroke in njihove vzgojitelje, da bi se pogovarjali o možnih nezgodah in nesrečah, predvsem pa o tem, kako se jim izogniti, kako skrbeti za svojo varnost in varnost drugih, in kaj naj otroci storijo, če vendarle pride do njih. Na koncu vsake slikanice so napotki za starše in druge vzgojitelje in predlogi za aktivnosti po branju in pogovoru.

Umetnost

Arhitekturni detektiv: raziskuj, opazuj, začuti, prisluhni!

Ilustr. Eva Zupan. Radovljica: Didakta, 2012, 30 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, spremna beseda | arhitektura

Deu, Živa; Kolenc, Bara: **Kje pa ti živiš?**

Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Rokus Klett, 2010, 44 str.

| 7 | 1. stopnja | [ODLIČNO], poučno leposlovje | arhitektura, hiše

To je prva izvirna slovenska slikanica o arhitekturi, namenjena otrokom med četrtem in desetim letom starosti. Že takoj ob izidu je bila deležna velike pozornosti strokovne javnosti in nagrajena z nagrado zlata kocka 2011 (kategorija tiskani mediji), kar je pomembna nacionalna nagrada s področja »programa arhitektura in otroci«. Gre za poučno leposlovno delo, v katerem je literarno oblikovana zgodba le okvir, ki avtorju omogoča, da vanj vpne poučnost. Pripoved je jasna in preprosta: deček Nejc nekega dne na domačem vrtu na drevesu čisto sam izdelava hišico, na katero je zelo ponosen. To je sprožilni element, ki omogoči, da avtorici zelo nazorno in poljudno izpeljeta zastavljene vzgojno-izobraževalne cilje. Mlademu bralcu namreč želita njegov lastni dom prikazati kot prostor bivanja in kot arhitekturni objekt ter mu v njem predstaviti različne prostore, ki so namenjeni bivanju, seznanjata pa ga tudi z različnimi tipi hiš, z arhitekturo okolice, v kateri živi, ter mu pomagata razumeti, kako sploh nastane hiša, od idejne zamisli pa vse do praktične izvedbe. Vse to so za predšolskega otroka in zgodnjega šolarja osnovni podatki, hkrati pa je knjiga za pedagoge in starše lahko pomemben pripomoček pri posredovanju zanimivosti s tega strokovnega področja, na katerem je doslej zlasti za tako mlade bralce in predbralce močno primanjkovalo informacij. Ilustracije Damijana Stepančiča odlično podpirajo besedilo, ga dopolnjujejo in nadgrajujejo. So nazorne in jasne, zato skupaj z besedilom ustvarjajo odlično izveden založniški izdelek, kar potrjujejo tudi vse njegove ostale lastnosti, kot so oblikovanje, tisk, jezikovna ustreznost, primernost za ciljno skupino idr. (DLV)

Hoyer, Andrea: **Na baletni predstavi.**

Prev. Hana Jurič. Ilustr. Andrea Hoyer. Ptujška gora: In obs medicus, 2010, 24 str.

| 7 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, slikanica poučna | balet

Zgodbe nemške ilustratorke in glasbenice v seriji petih poučnih slikanic spremljajo šolarja Nejca v različne ustanove, ki so povezane z glasbo in glasbenimi predstavami: v muzej glasbenih inštrumentov, v koncertno dvorano, v operno hišo, na baletno predstavo in v glasbeno šolo. V vsaki knjigi avtorica nazorno in dovolj duhovito predstavi mnoge podrobnosti dogajanj na odru in za odrom, delo ustvarjalcev, glasbenikov, učiteljev in vseh drugih delavcev, ki skrbijo za uprizoritev opere, baleta ali izvedbo koncerta, pa tudi rekvizite posameznih ustanov. Serija bolj kot s preprostim prigodnim besedilom govori s celostranskimi upodobitvami posameznih dogajanj v ustanovah in z enciklopedično upodobitvijo glasbil. (VZ)

Makarovič, Svetlana: **Gal v galeriji.**

Ilustr. Kostja Gatnik. Diapozitivi Marjan Paternoster. Ljubljana: Narodna galerija, 2011, 29 str.

| 7 | 1. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, ponatis, pripoved v verzih, slikanica poučna
| Ljubljana, muzeji, slikarstvo, Slovenija, škratje, umetnost

Slikanica, ki je prvič izšla leta 1981 pri Mladinski knjigi, je tokrat doživela že svoj drugi ponatis pod okriljem Narodne galerije, ki je, jasno, sodelovala že pri njenem nastanku. Nič čudnega, saj je njen glavni junak, zeleni škrat Gal, medtem postal ne le eden izmed najbolj znanih in priljubljenih slovenskih literarnih likov, temveč tudi prava pravcata maskota osrednje slovenske nacionalne ustanove za starejšo umetnost v Sloveniji, ljubljanske Narodne galerije. Zgodbo o škrtu, ljubitelju umetnosti, ki si novi dom, ko časa zob uniči njegovo staro grajsko domovanje, najde v GAL-eriji, kjer kramlja s slikami in kipi slovenskih umetnikov, v svojo družbo pa vabi tudi male človeške škrateljne, so na spletni strani Narodne galerije z minimalnimi tekstovnimi spremembami pretvorili tudi v elektronsko obliko, ob kateri lahko uživamo v dramatizaciji avtorice Svetlane Makarovič in igralca Gregorja Čušina. Poleg tega v galeriji že vrsto let za osnovnošolce deluje tudi Galov klub, ki uspešno organizira številna Galova srečanja, na katerih mladi Galovci spoznavajo razstavljene umetnine, ki nato v galerijski delavnici postanejo snov za njihovo lastno ustvarjanje. Če kdo torej Gala še ne pozna, je ponatis slikanice izvrstna priložnost, da, opremljen s knjigo, potrka na vrata Narodne galerije in se, potihoma seveda, loti vznemirljivega iskanja legendarnega škratka. (ZSV)

Pelko, Stojan: **Filmski pojmovnik za mlade.**

Ilustr. Izar Lunaček. Maribor: Aristej, 2005, 2014. (Pojmovniki; 4), 144 str.

| 7 | 3. stopnja | fotografije, pojmovnik | film

Poljuden priročnik o filmu in filmski industriji je bil že nujno potreben, saj zadnjega za mladino zasledimo v davnem letu 1981. Pelko zgodovino obravnavanega pojma strne v srečanja prelomnih filmskih ustvarjalcev in se ne ustavlja ob kronoloških podrobnostih. Sledijo razlage temeljnih tehničnih pojmov in osnovnih filmskih pravil, nato pa predstavitev desetih nepogrešljivih filmskih poklicev in ustreznih angleških izrazov zanje. Pojmovnik se nadaljuje z glavnimi značilnostmi posamičnih žanrov, izborom najboljših filmov vseh časov in recepcijskim pogledom na film. Dodana sta tudi izbora strokovne literature (seznam uporabljene literature in stvarno kazalo sta seveda na koncu) in najpomembnejših svetovnih filmskih festivalov. Z desetim poglavjem – ta so med seboj ločena z barvnim trakom na vrhu strani – in desetimi koraki slovenskega filma je pregled zaključen. Zaporedje poglavij bi bilo lahko tudi drugačno, saj je vsako med njimi strnjena celota, ki je lahko povsem neodvisna od drugih. Vsebina je občasno žal prezapletena, precej je tujk in osnovnošolcem tuje filozofije. Redke, zabavne ilustracije so pisane na kožo mlajšim bralcem in jim bodo olajšale razumevanje zapletenejših terminov. Žal pa ne izstopa fotografsko gradivo in tudi tehnična ureditev knjige si zasluži nekaj pripomb: zlasti slab prelom in tipkovne napake.

Vogelnik, Eka: **Odrske pripovedke.**

Ilustr. Eka Vogelnik, Marija Vogelnik. Spr. beseda Milena Blažič, Tatjana Stanič, Luka Ropret. Fotogr. Brina Vogelnik Saje. Fotogr. Tatjana Splichal. Ljubljana: Modrijan, 2012, 141 str. Dodatek: Odrske pripovedke (pobarvanka, izrezanka, poigranka)

| 7 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, note, spremna beseda
| gledališče, lutke

Ročne spretnosti

Ban, Tatjana; Šerčer Stojanović, Diana: **Otrok ustvarja igrarije.**

Ilustr. Tatjana Ban. Fotogr. Andrej Franko. Domžale: Tamaj, 2009, 52 str.

| 7 | 2. stopnja | fotografije, priročnik | ročne spretnosti

Ustvarjalni priročnik je zadnji v seriji petih, ki jih je avtorica skrbno pripravila za mentorje likovnih delavnic, in je dobrodošel pripomoček pri njihovem pedagoškem delu. Ponuja vrsto izvirnih zamisli za izdelavo družabnih iger oziroma didaktičnih igrac, ki učijo otroka različnih ročnih, miselnih in socialnih spretnosti: natančnosti, zbranosti, zaznavanja, urjenja drobnih gibov rok in prstov, sodelovanja, strpnosti, dogovarjanja v skupini, prostorske predstavljalnosti, zmožnosti konstruiranja, prepoznavanja barv in oblik ipd. Ob družabnih igrah, ki jih otrok izdelava s pomočjo odraslih (domino, človek ne jezi se, mikado ...) avtorica spodbuja k uporabi naravnih in odpadnih materialov, ob čemer otrok razvija tudi svoj odnos do čistega okolja. Knjiga predstavi postopek izdelave in pravila igre za vsako posamezno družabno igro, pedagoški namigi na koncu priročnika pa so namenjeni staršem, vzgojiteljem in učiteljem. (IM)

Ban, Tatjana; Franko, Matej: **Ustvarjalna zbirka živali.**

Ilustr. Tatjana Ban. Fotogr. Andrej Franko. Domžale: Tamaj, 2010, 119 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik

| papir, ročne spretnosti

Ustvarjalna zbirka živali je zbirka praktičnih navodil, kako izdelati živali iz najrazličnejših in enostavnih materialov, kot so tulci toaletnega papirja ali papirnatih brisač, embalaža, karton ali papir. Pa tudi ostale stvari (flomastri, barvice, škarje, ...), ki jih potrebujemo za izdelavo, so nam ponavadi na razpolago. Delo je razdeljeno na osem poglavij, ki si sledijo glede na bivanjski prostor živali (živali na kmetiji, živali v gozdu, živali v hiši, ...). Vsaka naloga je prikazana nazorno, z navodili za izdelavo živali ter fotografijo končnega izdelka. Poleg navodil so navedene tudi značilnosti posamezne obravnavane živali, ki še dodatno popestrijo zbirko. Odličen priročnik za krajšanje dolgih zimskih večerov, ki jih lahko ustvarjalno preživimo z družino ali s prijatelji; dolgčas nam ne bo, saj so v priročniku predstavljena navodila za izdelavo kar dvainpetdesetih živalic! (PP)

Cuxart, Bernadette: **Ustvari red brez hišnih zmed.**

Prev. Živa Hren. Ilustr. Bernadette Cuxart. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2012, 95 str.

| 7 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], navodila za ustvarjanje, priročnik

| okrasni predmeti, ročne spretnosti

Korenjak Marčun, Petra: **Mali ustvarjalci se igramo.**

Ilustr. Jure Kralj. Fotogr. Petra Korenjak Marčun. Domžale: Studio Hieroglif, 2015, 31 str.

| 7 | 1. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik

| igrace, ročne spretnosti

Miles, Lisa: **Origami: umetnost zgibanja papirja z navodili po korakih.**

Prev. Andrej Gogala. Fotogr. Belinda Webster. Fotogr. Michael Wiles. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014, 96 str. Dodatek: mavrični origami papir

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], didaktične vzpodbude, fotografije, priročnik

| okrasni predmeti, origami, papir, ročne spretnosti

Priročnik britanske založbe Arcturus Publishing je sicer skromna publikacija, a je vendar natančno to, kar piše v podnaslovu: umetnost zgibanja papirja z navodili po korakih, primeren za tiste, ki se s to

spretnostjo japonske kulture srečujejo prvič. V uvodu so predstavljeni elementi zgibanja, ki so osnova za vse izpeljave v končne figurice, ter razlaga znakov, ki spremljajo korake izdelave. Vsako od šestih poglavij, ki predstavljajo otrokom znane skupine živali (morske, domače, divje, hišne, leteče, ter izumrle), vsebuje šest posameznih živali. Koraki za izdelavo živalskih figuric, po večini jih je 10 do 15, so jasni in nazorni od razgrnjenega lista do končne podobe. Zelo kratko besedilo, ki spremlja naslov vsake žival, je predvsem motivacijske narave, a s povsem korektnimi, poučnimi trditvami. Z malo več napora bi bil priročnik lahko tudi odličen estetski in ne le praktičen izdelek. (VZ)

Schultz, Alex: ***Izdelajmo letala iz papirja: zgibanke klasičnih in posebnih modelov.***

Prev. Katja Bizjak. Ilustr. Malcolm Porter. Fotogr. Roddy Paine. Tržič: Učila International, 2011, 72 str.

Dodatek: 2 modela za setavljanje letal iz lepenke s propelerjem

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje

| letala, origami, papir, ročne spretnosti

Urgl, Tomaž; Sila, Aleš: ***Ideje brez meje: uporabni namigi za male ustvarjalce.***

Spr. beseda Božidar Flajšman. Fotogr. Primož Urgl. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2012, 80 str.

| 7 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik, spremna beseda

| okrasni predmeti, ročne spretnosti

Wickings, Ruth; Brown, Alan: ***Hop postavljanka: mojstrske papirnat postavljanke: vzorčna postavljanka in gradivo z navodili za izdelavo štirih postavljank.***

Prev. Tadeja Dovič. Ilustr. Frances Castle, Andrew Crowson. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011, 14 str. Dodatek: gradivo za postavljanke

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], navodila za ustvarjanje, prepognjeni listi, slikanica postavljanka

| papir, ročne spretnosti

Zorec, Darja: ***Preproste lutke.***

Fotogr. Miha Zorec. Grosuplje: Knjigca, 2010, 48 str.

| 7 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik

| lutke, ročne spretnosti

Avtorica nam v svojem priročniku, namenjenem ustvarjalnemu preživljanju prostega časa, natrese kar sedemnajst predlogov za izdelavo lutk iz različnih, tudi odpadnih materialov (prepognjenke, storžčke, žužčke, palčkarje, lončice ...). V kratkem uvodu nas prepriča, kako pomemben pripomoček v vzgojno-izobraževalnem procesu je lutka. Knjiga bo temu namenu zagotovo dobro služila, saj je izdelovanje predstavljeno jasno, po posameznih korakih, predvsem pa pospremljeno z učinkovitimi in nazornimi fotografijami, na katerih vidimo delni, pa tudi končni izdelek, postavljen v prvi plan. V obilici priročnikov za izdelovanje lutk je dober priročnik domače izdelave vreden še toliko večje pozornosti. Oblikovanje, zlasti postavitev besedila in fotografij, je v knjigi zgledno izvedeno, saj navodil za izdelavo ni preveč in niso prezahtevna, tako da jim lahko sledijo tudi šolarji v prvih treh razredih osnovnih šol. (IM)

Glasba

Avberšek, Kaja; Kus, Peter; Gorenc, Boštjan: ***Pojči grad: priročnik za gradnjo izvirnih instrumentov v stripu!***

Ilustr. Kaja Avberšek. Spr. beseda Ada Holcar, Igor Cvetko, Milan Erič. Ljubljana: Forum, 2010.

(Minimundus), 87 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, o avtorjih, spremna beseda, strip | glasbila

Kaj nastane, ko staknejo glave oblikovalka, ilustratorka in striparka, skladatelj, režiser in izdelovalec nenavadnih glasbil ter prevajalec, pisec, stand up komik in vokalist? Nadvse izvirni in navdihujoč "priročnik za gradnjo izvirnih instrumentov". Uvaja ga pravljica (zastavljena po Andersenovih motivih) o kralju, ki s pomočjo slavnega svoj cukreni grad spremeni v pojočega; "prenovo" bralec spremlja v obliki duhovitih stripov, ki prikazujejo, kako kralj izumlja različne glasbene instrumente. Temu sledijo navodila za izdelavo izvirnih instrumentov, ki so označena s številkami od ena do pet in ki označujejo težavnostno stopnjo izdelave. Navodila "ušesnega učenjaka" sestavlja fotografija končnega izdelka, torej instrumenta, seznam potrebnih materialov, opis postopka izdelave, pojasnilo, kako se na instrument igra in razlaga, zakaj oziroma kako instrument sploh oddaja zvok. Vsemu naštetemu sledita še slovarček manj znanih izrazov iz teorije glasbe in akustike ter za boljšo predstavbo še nekaj fotografij materialov, ki jih potrebujemo za izdelavo instrumentov. Rezultat je unikatna poučna knjiga, ki med svojimi platnicami izvirno povezuje besedno, likovno in glasbeno umetnost in vse tri bržkone tudi uspešno promovira. Kot takšna se ponuja kot sodoben, vznemirljiv in zabaven didaktičen pripomoček, pa tudi kot izhodišče za kreativno druženje staršev z otroki. (GK)

Bitenc, Janez: **Metuljček cekinček.**

Ilustr. Jelka Reichman. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015, 109 str. Dodatek: zgoščenska.

| 7 | 1. stopnja | [ODLIČNO], antologija, note, pesmarica

Bitenc, Janez: **Pisani klobuček.**

Ilustr. Jelka Reichman. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. (Murenček), 32 str. Dodatek: zgoščenska

| 7 | B- stopnja | [ZELO DOBRO], note, nova izdaja, pesmarica, ponatis, velike tiskane črke

Bouëtiez, Anne Sophie du: **Dalaka: glasbeno popotovanje v zahodno Afriko.**

Prev. Irma Toman. Ilustr. Laura Guéry. Izbor glasbe Zaf Zapha. Ljubljana: OKA, 2009, 50 str. Dodatek: zgoščenska

| 7 | 1. stopnja | besedilo tudi v drugem jeziku | Afrika, domoznanstvo, glasba, glasbila

Glasba je pomembna kulturna prvina, ki opredeljuje posameznika in narode. Preprosta slikanica, prva iz serije glasbenih popotovanj, nas popelje v svet glasbene kulture Zahodne Afrike. Vsebuje besedila otroških pesmic v afrikanskem in francoskem jeziku, ki je uradni jezik večine nekdanjih francoskih kolonij. Med pesmicami (med njimi je tudi pri nas marsikomu znana šaljivka o 12 slončkah na pajčevini) so vpleteni preprosti opisi Zahodne Afrike, njenih dežel, naravnih in kulturnih značilnosti, predvsem pa vsakdanjega življenja otrok tega dela črne celine. V nekaj stavkih izvemo o griotih, ki kot žive "vaške knjižnice" že od 12. stoletja dalje prenašajo iz roda v rod kulturo in znanje posameznih plemen, pa o ljudskih glasbilih in še o marsičem, kar zbudi radovednost in željo po nadaljnjem odkrivanju Afrike. Morda je slikanica za nas, ki smo leksikografsko razvajeni, preveč afriško sproščena, a je lahko ta pomanjkljivost simpatična spodbuda za družinsko raziskovanje. Čez vse pa ostaja osrednje sporočilo tako besedil kot sugestivnih ilustracij, ki ga povzemajo pesmice Denke: "otrok je dober ... pokaži mi, kaj je dragocenejšega od otroka ..." To sporočilo odmeva tudi v priloženi DVD zgoščenci, kjer so pesmice iz knjige tudi v vokalno-instrumentalni izvedbi. (VZ)

Helsby, Genevieve; Glennie, Evelyn: **Glasbeni inštrumenti v orkestru.**

Prev. Lado Jakša. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010, 176 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, priročnik

| Evelyn Glennie (glasbenica), glasbila, orkestri

Knjiga je projekt svetovne glasbene založbe Naxos in angleške pianistke in urednice, avtorice mnogih glasbenih učbenikov, v katerega so kot razlagalko glasbenih izkušenj vključili izjemno umetnico, gluho škotsko tolkalistko Evelyn Glennie. Knjigo odlikuje predvsem sistematična in nazorna predstavitev

vseh instrumentov v orkestru: izvor in kratko zgodovino glasbila, sposobnosti instrumenta in njegova vloga v orkestrski družini, princip delovanja in način igranja. Ni zanemarljivo, da je knjigo prevedel slovenski skladatelj Lado Jakša. Morda je zaradi svoje tržne naravnosti malo manj izvirno oblikovana, vendar po vsebini vsekakor dobrodošla. (VZ)

Hoyer, Andrea: 4 naslovi: ***Na koncertu, V glasbeni šoli, V muzeju glasbenih instrumentov: piščal, violina in žirafast klavir, V operi.***

Prev. Hana Jurič. Ilustr. Andrea Hoyer. Ptujška gora: In obs medicus, 2010, 24 str.

| 7 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, slikanica poučna | glasba

Zgodbe nemške ilustratorke in glasbenice v seriji petih poučnih slikanic spremljajo šolarja Nejca v različne ustanove, ki so povezane z glasbo in glasbenimi predstavami: v muzej glasbenih instrumentov, v koncertno dvorano, v operno hišo, na baletno predstavo in v glasbeno šolo. V vsaki knjigi avtorica nazorno in dovolj duhovito predstavi mnoge podrobnosti dogajanj na odru in za odrom, delo ustvarjalcev, glasbenikov, učiteljev in vseh drugih delavcev, ki skrbijo za uprizoritev opere, baleta ali izvedbo koncerta, pa tudi rekvizite posameznih ustanov. Serija bolj kot s preprostim prigradnim besedilom govori s celostranskimi upodobitvami posameznih dogajanj v ustanovah in z enciklopedično upodobitvijo glasbil. (VZ)

Kovačič, Alenka; Šivic, Urša: ***S pesmijo v praznike.***

Spr. beseda Marko Terseglav. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 55 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, note, po ljudskem izročilu, spremna beseda | običaji, prazniki, Slovenija

Najlepše uspavanke sveta: 23 uspavank od Malija ... do Japonske.

Prev. Ana Marija Toman. Izbr. Chantal Grosliéziat. Izbr. Magdeleine Lerasle. Izbr. Nathalie Soussana. Ljubljana: OKA, 2010, 57 str. Dodatek: zgoščenka

| 7 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], antologija, besedilo tudi v drugem jeziku, ljudsko slovstvo, slikanica poučna, verzi | glasba, uspavanke

Iz francoščine prevedena slikanica, ki je v bistvu spremljevalka zgoščenki najlepših uspavank sveta, je redek poskus predstavitve vsebin, melodičnosti, likovnosti in pisave raznih kultur na enem mestu. Izbor skuša bolj ali manj posrečeno zaobjeti vso zemeljsko oblo, kar pa je lahko s samo 23 primeri vedno nepravilno za tistega, ki se v izboru ne najde. Kljub temu odlične ilustracije različnih avtorjev ob poslušanju avtentičnega muziciranja in petja, otroku dovolj prepričljivo pričarajo druga okolja in okoliščine vrstnikov. Prevod uspavank ne prepesnjuje, ampak predvsem sledi pomenu verzov. Ob slovenskem prevodu je uspavanka zapisana tudi v izvirnem jeziku in pisavi. Na začetku vsakega poglavja so navedene dežele, ki jih poglavje zajema, vsi izvajalci glasbe in ilustratorji ter kratki komentarji o nastanku ali vsebini posamezne uspavanke. Izdaja s čudovitimi ilustracijami v slikanici in odličnimi posnetki na zgoščenki bi bila še mnogo bolj dragocena, če bi bile uspavanke še prepesnjene, tako da bi jih lahko peli tudi v slovenščini. (VZ)

Vrbančič, Ivan: ***Glasbeni slovarček.***

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015, 99 str.

| 7 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, ponatis, priročnik, slovar | glasba, glasbila

Družabne igre

Moore, Dan: ***Biblija za bistrumne.***

Prev. Vital Sever. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010, 191 str.

| 7 | 4. stopnja | [ODLIČNO] | igre miselne

Biblija za bistroumne je knjiga vaj in ugank za hitrejšje in učinkovitejšje razmišljanje ter boljši spomin, ki jo je napisal Dan Moore, strokovnjak za filozofijo razuma in logiko. Delo je razdeljeno na osem poglavij, ki obravnavajo različna področja od logike do matematike, prostorske predstave in besednih iger. Sive možganske celice lahko urimo ob igranju sudokuja, reševanju matematičnih ugank ali ob nalogah iz lateralnega in analitičnega mišljenja. Na koncu vsakega poglavja najdemo tudi rešitve. Odlika knjige je v tem, da so naloge, ki lahko kaj kmalu (vsaj za večino) postanejo duhamorne in bralca kvečjemu odvrnejo od dela, opisane na zabaven in igriv način, uganke in probleme pa dopolnjujejo tudi ilustracije in fotografije, kar delo še dodatno popestri. Priporočamo vsakemu bistroumnežu, ki se ne brani dobre »možganske aerobike«, in vsem, tako mladim kot odraslim bralcem, ki hočejo zgolj preveriti ali prevetriti svoje umske sposobnosti. (PP)

Šport

Cleare, John: **Veliki alpinistični vzponi:** Eiger, K2, Everest, McKinley, Matterhorn.
Prev. Mateja Ravnik. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011. (Velike pustolovščine), 64 str.
| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, o avtorjih, prepognjeni listi, priročnik, zemljevidi
| alpinizem, gore, planinstvo | šport

Svečko, Marina; Dekleva, Sandi: **Janja in Marko v šoli jadranja: jadranje na optimistu.**
Ilustr. Žiga Okorn. Fotogr. Žiga Okorn. Maribor: Društvo vodnih športov Skipper marina, 2010, 60 str.
| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik, slovar | jadranje

Anže jadra že od malega, Janja in Marko pa bi se jadralne veščine nadvse rada naučila. Bralec bo v družbi treh prijateljev spoznal svet jadrnega športa s poudarkom na jadrnju na optimistu, majhni jadrnici, na kateri otroci navadno začno svojo jadralsko pot. Dinamično, a pregledno oblikovana knjiga s pomočjo besedila, ilustracij in fotografij obdela jadrne klube, olimpijsko jadrnje, vrste jadrnic, opremo jadrca in jadrnice, voze, vetrove in pravila na morju ter jadrnje na optimistu. Slednje vključuje pripravo in spust jadrnice v vodo, pristajanje, prevračanje, pospravljanje jadrnice in seveda samo jadrnje (proti vetru, v bok, v krmo in obrate). Knjigi je na koncu dodan še slovarček jadrnih izrazov v slovenščini, italijanščini, angleščini, nemščini in francoščini, sklepa pa jo skica, po kateri lahko otroci izdelajo maketo optimista. Knjiga na obvladljivem številu strani ponudi presenetljivo celovito predstavitev jadrnega športa, za katerega se bo po branju gotovo navdušil marsikateri bralec in se, upajmo, v prebujenem športnem duhu odvrnil od večnega posedanja pred računalnikom. Sploh pa knjiga ni primerna samo za otroke, saj lep uvodni vpogled v jadrni šport ponudi tudi odraslemu, ki je na tem področju (še) neuk. (GK)

Jezikoslovje, književnost

Enzensberger, Hans Magnus: **Zoprna lirika: prva pomoč za bralce v stresu.**
Prev. Emica Antončič, Urška P. Černe. Prir. Emica Antončič. Maribor: Aristej, 2014, 103 str.
| 8 | 4. stopnja | [ODLIČNO] | literarna teorija, poezija

Priročnik za prvo pomoč bralcem v stresu v prvi vrsti nagovarja tiste mlade bralce, ki so obupali nad liriko, pa bi jih morda lahko (zopet) navdušili nad njo, saj, kot pokaže avtor, lirika ni produkt iz vzporednega sveta slavistov, pesnikov in literarnih kritikov, temveč del našega vsakdana, pa naj gre za vrčevske izštevance ali rock komade. Avtor razumljivo, brez uporabe strokovnega besedišča, predstavi in razloži osnovne elemente lirike, nato pa bralca postopoma pripelje do kompleksnejše interpretacije besedila in navodil za samoizdelavo pesmi. Pri tem je posrečen predvsem izbor besedil, ki so pogosto komična in/ali tematsko blizu mlademu bralcu, pa naj gre za Gernhardtov sonet o sonetu kot čistem sranju ali za Brinkmannovo pesem o ničemer. Ker Zoprna lirika bistveno sloni na

izboru obravnavanih besedil, ki se smiselno povezujejo z bralčevim kontekstom, je bila ob prenosu v slovenski jezik potrebna priredba, pri kateri so bila izbrana nemška besedila ponekod nadomeščena z izvirno slovenskimi. Uvodni esej o Rilkejevem Panterju je tako domiselno nadomeščen s Kosovelovo Brinjevko, nemške popevke in nemški klasiki pa so nadomeščeni s slovenskimi, ki sledijo originalu po vsebini in obliki ter se navezujejo na specifične kontekste. Na mestih, kjer navezava na poznani slovenski kontekst ni bistvena, so ohranjeni izvorni nemški primeri. V ta namen je Urška P. Černe nekatera pesniška dela tudi prvič prevedla, drugod pa so uporabljeni, tudi prvič objavljeni, prevodi uveljavljenih slovenskih prevajalcev – kar kaže na vzorčni primer sodelovanja med prevajalci poučnih del in strokovnjaki s tega področja. Knjiga je estetsko oblikovana in pospremljena z natančnim aparatom. Zabavno delo z dobrimi razlagami je poleg ponovnega navduševanja tistih, ki so nad liriko že obupali, primerno tudi za tiste, ki o liriki že navdušeno debatirajo, pa bi jo radi spoznali še z drugačnega zornega kota, še posebej uspešna pa je lahko kot pripomoček za skupinske pogovore z mladimi. (TB)

Kovačević Beltram, Marjan: **Babilonski stolp in druge zgodbe.**

Ilustr. Zvonko Čoh. Spr. beseda J. M.. Ljubljana: Mladika, 2003. (Stopinje), 68 str.

| 8 | 2. stopnja | legende, miti, po ljudskem izročilu, poučno leposlovje, priredba, za branje v nadaljevanjih, za pogovore o knjigah | antika, biblija, Grčija, zgodovina

Kovačević Beltram, Marjan: **Odisejada in druge zgodbe.**

Ilustr. Zvonko Čoh. Spr. beseda Janez Mušič. Ljubljana: Mladika, 2006. (Stopinje), 60 str.

| 8 | 2. stopnja | legende, miti, po ljudskem izročilu, poučno leposlovje, priredba, za branje v nadaljevanjih | antika, biblija, Grčija, zgodovina

Knjiga je nadaljevanje knjige Babilonski stolp in druge zgodbe, v katerem je zbranih 25 zgodb iz kulturne zakladnice zahodne civilizacije. Razvrščene so v tri sklope: zgodbe iz grške mitologije, svetopisemske zgodbe ter zgodbe o pomembnih zgodovinskih osebnostih in dogodkih. V njih avtor razlaga izvor in pomen znanih rekel in pojmov, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju. Pri tem gre za celostne razlage izrazov: vsak naslovni pojem je najprej predstavljen v obliki razlagalne zgodbe, iz katere je mogoče spoznati njegov izvor, nazadnje pa je zgoščeno predstavljen njegov današnji preneseni pomen. Posebna odlika knjige so ilustracije; vsaka izmed njih učinkuje impresivno, saj hkrati slikovito izpostavlja osrednji motiv spremljajoče zgodbe in obenem razodeva umetnikov tenkočuten odnos do nekaterih poglobitvenih tem, ki vznemirjajo človeštvo od davnih časov do današnjih dni.

Kovačević Beltram, Marjan: **Deseti brat, Hamlet, Drakula in drugi.**

Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladika, 2011. (Stopinje), 51 str.

| 8 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], priredba, spremno besedilo, za jezikovno vzgojo | stalna rekla

Po treh knjigah v seriji znamenitih zgodb iz antične mitologije, biblije in post-antičnih zgodovinskih obdobj (Babilonski stolp, 2003, Odisejada, 2006, Jakobova lestev, 2009) se je v pričujoči knjigi uspešna ustvarjalna dvojica – avtor Marjan Kovačević Beltram in ilustrator Zvonko Čoh – lotila predstavitve nekaterih osrednjih del iz svetovne in slovenske literature. Koncept bo otrokom pomagal razumeti stalna rekla, ki so se v jeziku ustalila prav na podlagi priljubljene literature, ki jim je znana tudi iz učnega programa. Če se bodo mladi zavedali, od kod izvirajo in kaj pomenijo različne prisposode, na primer "ta je pa pravi tartuffe" (pisano z malo), in jih v jeziku znali uporabljati, in če bo knjiga katerega med njimi spodbudila še k branju integralnih besedil, potem bo vsekakor dosegla svoj namen. V njej je vsakega po nekaj, iz obveznega branja, pa tudi prostočasnega. Predstavljeni sta namreč Shakespearovi tragediji Romeo in Julija ter Hamlet, pa Molierovi komediji Don Juan in Tartuffe, potem pa nekatera dela in njihovi junaki, ki so sicer nastali kot literatura za odrasle, pa so

bili sčasoma uvrščeni celo v domača branja osnovnošolcev (Robinson Crusoe, Prigode Toma Sawyerja, Robin Hood idr.) in tudi nekatera osrednja dela iz popularne/žanrske literature (Frankenstein, Drakula, Sherlock Holmes idr.). Predstavljena so tudi tri slovenska dela, ki so uvrščena v učni načrt osnovnošolcev: Samorastniki, Deseti brat in Ptčki brez gnezda. Po istem konceptu so predstavljena tudi dela, kot so Ostržek, Peter Pan, Mali princ, Pika Nogavička idr. (TJ in IM)

Kovačevič Beltram, Marjan: ***Jakobova lestev in druge zgodbe***.

Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladika, 2009. (Stopinje), 151 str.

| 8 | 2. stopnja | miti, nova izdaja, po ljudskem izročilu, poučno leposlovje, za pogovore o knjigah
| antika, biblija, Grčija, mitologija

To je že tretja knjiga v seriji znamenitih zgodb iz antične mitologije, biblije in post-antičnih zgodovinskih obdobj, se pravi pomembnih sporočil iz kulturne zakladnice zahodne civilizacije. Večina (55) zgodb je izšla že v prvih dveh (Babilonski stolp, 2003 in Odisejada, 2006), k tem pa je avtor dodal še 15 novih. Zgodbe so razvrščene v tri sklope: grška mitologija, sveto pismo ter pomembne zgodovinske osebnosti in dogodki. V 70 zgodbah avtor razlaga izvor in pomen znanih rekel in pojmov, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju. Pri tem gre za celostne razlage izrazov: vsak naslovni pojem je najprej predstavljen v obliki razlagalne zgodbe, iz katere je mogoče spoznati njegov izvor, nazadnje pa je zgoščeno predstavljen njegov današnji preneseni pomen. Posebna odlika knjige so ilustracije; vsaka izmed njih učinkuje impresivno, saj hkrati slikovito izpostavlja osrednji motiv zgodbe in obenem razodeva umetnikov sicer kritičen, a obenem razumevajoč in topel odnos do tem, ki vznemirjajo človeštvo od davnih časov do današnjih dni. (VZ)

Kovačevič Beltram, Marjan: ***Kraljeva cesta in druge zgodbe***.

Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladika, 2012. (Stopinje), 33 str.

| 8 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], legende, miti, za jezikovno vzgojo, za pogovore o knjigah

Kovačevič Beltram, Marjan: ***Lov na čarovnice in druge zgodbe***.

Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladika, 2015. (Stopinje), 27 str.

| 8 | 2. stopnja | [ODLIČNO], legende, miti, poučno leposlovje, za jezikovno vzgojo
| antika, biblija, Grčija, mitologija, stalna rekla

Pavček, Tone: ***Pavcek.doc***: za domišljijско potovanje in domače branje: izbor poezije Toneta Pavčka.

Ilustr. Peter Ciuha. Spr. beseda Tone Pavček, Slavko Pregl, Jure Šink. Izbr. in ur. Tone Pavček.

Ljubljana: Rokus Klett, 2007, 223 str.

| 8 | 3. stopnja | antologija, življenjepis

Pavcek.doc ponuja pregled pesniškega opusa enega najvidnejših sodobnih ustvarjalcev. Izbor v tej zbirki, ki ga je opravil Tone Pavček sam, je razdeljen tematsko – pesmi so nanizane kot odgovori na vprašanja, ki jih pesniku najpogosteje zastavljajo mladi bralci: Kdaj ste se rodili? Ste srečni? Zakaj ste se odločili za poklic pesnika?... Prinaša tako pesmi za otroke, ki jih odlikuje pesnikov izjemen posluh za jezik, saj gredo ritmični verzi, v katerih se najpogosteje poigrava z jezikom, hitro v uho, kot pesmi namenjene najstniškemu bralcem, za katere je značilna predvsem komična izraba slenga in vsakodnevnih najstniških tegob. Ne nazadnje pa tudi nekatere pesmi za odrasle bralce, kjer prevladuje eksistencialna tematika, a tudi v njih pesnik večinoma ostaja zvest svojemu preprostu in hudomušnemu izrazu. Knjiga je izšla tudi v posebni izdaji Bralne značke v zbirki Zlata bralka, zlati bralec, kot darilna knjiga mladim na kraju osnovne šole, ki so vsa leta brali za bralno značko. (TB, TJ)

Pionirji na promenadi: antologija slovenske mladinske književnosti med 1920 in 1948.

Spr. beseda Peter Svetina. Izbr. Peter Svetina. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Knjižnica Kondor; 336), 598 str.

| 8 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], antologija, spremna beseda

Stepančič, Lucija; Stepančič, Damijan: ***Kaj nam povejo besede.***
Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2014, 100 str.
| 8 | 2. stopnja | [ODLIČNO], leksikon | besede

Izviren projekt Lucije in Damijana Stepančiča prinaša avtorske, nekoliko samosvoje, a zato toliko bolj poetične in izvirne razlage izbranih besed, pospremljene z bogatimi in zelo zgovornimi ilustracijami. Za izbor besed in pristop k njihovi razlagi ni opaziti posebnega ključa, zato knjigo razumemo manj kot poetizirani leksikon in bolj kot zbirko esejev, ki jih povezuje razlaga iz etimologije, ali pa celo kot zbirko tekstov spremljajočih ilustracij, saj enostranske ilustracije z značilnim izrazom enega naših najvidnejših sodobnih ilustratorjev nemalokrat delujejo močnejše od besedila. Kratki eseji nihajo od tistih, ki zelo spretno prepletajo izobraževanje o manj znanih tematikah z izvirnim podajanjem avtorske perspektive (na primer razlaga besede žaluzija in njene povezave z ljubosumnostjo, ki se večplastno kaže v filmski produkciji) do manj izvirnih in točnih (zakaj bi beseda filozofija izhajala iz korenov philos – ljubitelj in sophos – moder in ne iz philo – ljubezen in sophia – modrost?). Teksti Lucije Stupica so najboljši, kadar spremlja besede in spreminjajoče se nianse njihovih pomenov skozi različna časovna obdobja in kontekste razumevanja. Kljub nekaterim pomanjkljivostim, gre za projekt, ki s svojo izvirnostjo in estetskostjo močno izstopa iz produkcije izvirnih slovenskih poučnih knjig. (TB)

Trubar, Primož: ***Primož Trubar.doc: za domišljijско potovanje in domače branje: izbor odlomkov iz del Primoža Trubarja.***

Ilustr. Peter Ciuha. Spr. beseda Kozma Ahačič, Milena Mileva Blažič. Ljubljana: Rokus Klett, 2008, 159 str.

| 8 | 3. stopnja | antologija, življenjepis
| knjige, Primož Trubar (1508-1586), protestantizem, Slovenija

Odlična knjiga, ki je izšla v Trubarjevem letu, ob 500. obletnici njegovega rojstva, je namenjena zlasti učencem tretjega triletja osnovne šole, pa tudi srednješolcem. V njej so združili svoje znanje strokovnjakinja s področja mladinske književnosti, dr. Milena Mileva Blažič, ki je mladim bralcem namenila kratek in prepričljiv uvod, ter strokovnjak za zgodovino slovenskega jezika z ZRC SAZU, dr. Kozma Ahačič, ki je izbral odlomke iz Trubarjevih besedil, jih uredil, razložil neznane besede, zveze in pojme, prečrkoval prepis doslej neprečrkovanih odlomkov, hkrati pa napisal vezno besedilo in spremno študijo. Izbor odlomkov iz literariziranih besedil je opravil Miha Mohor. Delo je premišljeno sestavljeno iz petih poglavij: dr. Ahačič je, da bi današnjim mladostnikom še bolj približal to obdobje slovenske zgodovine, uvedel dva književna junaka, osnovnošolca Martina in njegovo starejšo sestro Ano, študentko, ki s svojimi dialogi povezuje izbrana besedila. Prvo poglavje nosi naslov Ne grem v šolo in prinaša odlomke iz Trubarjevih besedil in pisem, drugo, Pesmi, sestavljajo Trubarjeve pesmi o Adamu in Evi, proti Turkom, papežu, smrti ..., tretje, z naslovom Rojstvo slovenske književnosti, predstavlja prvi dve slovenski knjigi Katekizem in Abecednik, četrto, Eksempli, priglihe, istorije, priče zanimive primere o poslikavi cerkva ..., peto, z naslovom Vaš vdani Primož Trubar pa Trubarja kot čisto zemeljskega človeka, ki spregovori tudi o sebi. Pohvaliti velja knjigo kot celoto, saj jo krasijo ilustracije Petra Ciuhe, vanjo so vključene fotografije iz filma o Trubarju z naslovom Heretik, pa tudi fotografije iz protestantskih tiskov, ki jih hrani rokopisni oddelek NUK. (DLV)

Slovenščina

Ahačič, Kozma: ***Jeziki možje: zgodba o slovenskem jeziku.***

Ilustr. Jaka Vukotič. Ljubljana: Rokus Klett, 2015, 48 str.

| 8 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | jeziki, kulturna dediščina, Slovenija, slovenščina, zgodovina

Jus, Marjana: **Mali šolski leksikon slovenskega jezika.**

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 156 str.

| 8 | 3. stopnja | [ODLIČNO], leksikon | slovenščina

Mali šolski leksikon slovenskega jezika je trenutno, na področju jezikovnih priročnikov za slovenski jezik (ti se skozi čas konstantno spreminjajo, razvijajo in nadgrajujejo), najsodobnejši. Priročnik vsebuje več kot 500, oblikovno in barvito privlačno nanizanih, gesel za šolo in rabo v vsakdanjem razumevanju ter zajema večino temeljnih jezikovnih pojmov. Upoštevana so najsodobnejša spoznanja stroke, ki se ukvarja z vprašanji sodobnega slovenskega jezika. Delo je zbirka jezikovnih pojmov, s katerimi se srečujejo učenci, dijaki in njihovi učitelji pri pouku slovenščine, služi pa lahko tudi kot dodatno izobraževalno gradivo. Gesla v leksikonu so razvrščena po abecednem redu, njihova razlaga pa poljudna in razumljiva, da jo lahko uporabnik čim lažje usvoji in uporabi za konkreten namen. (PP)

Tuji jeziki

Bucik, Nataša: **Kukujev slikovni slovar: slovensko-English-français.**

Prev. Kaja Bucik. Ilustr. Ana Zavadlav. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008, 2014, 95 str.

| 8 | B- stopnja | slovar slikovni | angleščina, francoščina

Kuku je postal že eden izmed tradicionalnih likov slovenskih poučnih slikanic, saj sta avtorica besedila Nataša Bucik in ilustratorica Ana Zavadlav skupaj ustvarili že pet knjig, hkrati pa Kukuja s prijatelji pogosto najdemo tudi na straneh revijalnega tiska. V trojezičnem (slovensko-angleško-francosko) slikovnem slovarju je na 95 straneh predstavljenih več kot 1200 besed. Didaktično navodilo je le na samem začetku knjige, starši si bodo zato morali sami poiskati načine učenja, kar pa knjigi ni v škodo, tako bolj do izraza pridejo natančne, a igrive ilustracije. Ob velikih ilustracijah se njihovi deli ponovijo, poleg njih pa so izpisani pomeni. Če besedilo ni povsem ob ilustraciji, ju povezuje pikčasta črta, ki ne kvari likovnih upodobitev. Slovar bodo lahko uporabljali otroci sami, saj bodo uživali ob gledanju, medtem pa spoznavali pomene, predmete, živali, občutke, nasprotja, barve, tržnico, šport, dom, kmetijo, vozila in še kaj. Starši morajo paziti na ustrezno izgovorjavo besed, da bo učenje pravilno. Vse besede, nekatere se v knjigi pojavijo večkrat, so tudi v kazalu na koncu knjige. (KS)

Zemljepis

Cosneau, Géraldine: **Moje potovanje okrog sveta:** [rišem, barvam, lepim nalepke].

Prev. Irma Toman. Ilustr. Géraldine Cosneau. Ljubljana: OKA, 2009, 80 str. Dodatek: nalepke

| 9 | 1. stopnja | dnevnik, slikanica poslikanka | dnevniki, ljudstva, potovanja, zemljepis

Čeprav pobarvankam navadno založbe ne posvečajo kake večje strokovne pozornosti in so zato izdelki povečini zgolj pobarvanke, je slikanica francoske ilustratorke redka založniška izjema in zato tako njena vsebina kot oblikovanje zaslužita našo pozornost. Na 80 straneh (spomin na rojaka Julesa Verna) otrok prepotuje pot okrog sveta in pri tem obiše 29 največjih dežel na vseh celinah (7 iz Azije, 8 iz Afrike, 7 iz Evrope, 6 iz Amerike ter Avstralijo). Ilustracije v stilu stenskih krednih poslikav prikazujejo kulturne ali naravne značilnosti posamezne dežele, ki pa so spretno (nemoteče) nedokončane, da jih lahko otrok dopolni z barvo ali s priloženo nalepko. Pobarvanka je tudi brez otrokovega likovnega posega prava poučna slikanica za nesamostojne bralce in odlična spodbuda za družinsko raziskovanje drugačnosti in pestrosti kulturnega sveta. (VZ)

Geografski slovarček.

Ilustr. Aleš Sedmak. Ured. Maruška Željeznov Seničar. Ured. Milivoj Stankovič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. (Mali leksikoni), 95 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, ponatis, priročnik, slovar | zemljepis

Lamprell, Klay: 4 naslovi: **London: vse, kar te zanima, New York: vse, kar te zanima, Pariz: vse, kar te zanima, Rim: vse, kar te zanima.**

Prev. Simon Demšar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Ni za starše), 96 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, vodič | Anglija, London

Nova prevodna zbirka zabavnih popotnih vodnikov za mlade predstavlja novost na področju mladinskih poučnih knjig, saj zapolnjuje založniško vrzel na področjih, kot so: geografija, zgodovina, kulturna zgodovina, popotni vodniki po mestih, državah ... Njen nastanek je tesno povezan z »odraslo« legendo popotniških vodnikov, z Lonely Planet Publications, ki se je v svoji zasnovi znal in zmoget prilagoditi tudi starostno mlajšim uporabnikom, otrokom od 9. leta starosti dalje. Zbirka ne prinaša klasičnih popotnih vodnikov, temveč se odlikuje z drugačnim pogledom na svetovna velemesta: London, Pariz, Rim in New York. Knjige mladim posredujejo zgodbe iz preteklosti in sedanjosti, ki so povezane s svetovno znanimi turističnimi znamenitostmi, z znamenitimi ljudmi ... Avtor zna pritegniti bralce z dinamičnim, humornim, razburljivim, tudi s čustvi obarvanim razpoloženjem in izbrskati tudi malce bizarne in manj znane podrobnosti velikih mest. Mladim bo gotovo všeč tudi format knjig, ki je zelo priročen, v njih ne manjka raznoliko vizualnega tudi na likovnem področju (stripovski pristop), sobivanje fotografij in ilustracij, njihova preglednost, duhoviti naslovi poglavij, zgoščene informacije, napotki na spletne strani ... Če knjigam že kaj lahko »očitamo«, potem bi jim lahko le »reklamno potezo« Ni za starše«, saj je takšno koketiranje z mladimi povsem nepotrebno. (DLV)

Mundy, Robyn; Rigby, Nigel: **Velike raziskovalne odprave: Magellan, Cook, Shackleton, Heyerdahl, Chichester.**

Prev. Simona Janež. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011. (Velike pustolovščine), 64 str.

| 9 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, o avtorjih, prepognjeni listi, priročnik, zemljevidi | odkritja, raziskovalci

Smith, David Julian: **Če bi bil svet vasica: knjiga o ljudeh tega sveta.**

Prev. Miha Sužnik. Ilustr. Shelagh Armstrong. Hlebce: Zala, 2011, 32 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | človeštvo, zemljepis

Po obsegu skromna slikanica o družbeni geografiji potrjuje izkušnjo, da za odličnost ni potreben velik obseg, ampak prava vsebina, podana na izviren način. Ob podobah Chagallovske mehkobe in barvitosti kanadski učitelj geografije in sociologije predstavlja sodobni svet, preveden v predstavljivo velikost vasi s 100 prebivalci. Metoda je preverljiva tem bolj, ker avtor na koncu navaja vire za podatke, s katerimi poseli in opremi to vasico. Spreten pedagog bo slikanico s pridom uporabil pri svojem delu in na primer našim otrokom v tej vasici poiskal Slovence; potrebnih bo kar 100 takih vasi in samo v treh od stotih bi našli po enega Slovence. Na koncu avtor zapiše nekaj nasvetov za spodbujanje zanimanja otrok za zemljepis in naš planet in med spodbudami posebno pozornost posveča igri. Slikanica vsekakor predstavlja velik miselni in estetski užitek. (VZ)

Stepančič, Lucija; Stepančič, Damijan: **Kako so videli svet.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2011, 92 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO] | zemljepis, zgodovina

V izvirni domači poučni knjigi, ki obravnava teoretska in zgodovinska vprašanja geografije, avtorja s 46 "razglednicami" razkrivata poglede na svet ljudi od prvih civilizacij pa do danes, ko iz tega, v "globalno vas" pomanjšanega, planeta iščemo razglednico prihodnosti. Posamezna poglavja okvirno sledijo zgodovinskemu časovnemu traku, z logiko naslova pa bi jih lahko razdelili v tri večje skupine. V prvo skupino sodijo uvidi tistih, ki so se potrudili prehoditi ta planet in ga z risbami in zemljevidi naredili prepoznavnega in prehodnega. Drugo skupino predstavljajo tisti, ki hočejo videti svet drugačen od tistega, ki se jim suka pod nogami, zato ga kar naprej spreminjajo, to so pogledi voditeljev in osvajalcev. Tretjo skupino pa predstavljajo tisti, ki iz drobcev zemljine ali iz pojavov v atomskih sistemih prepoznavajo tako podobe sveta pred nastopom človeških gledalcev kot podobe sveta neke daljne prihodnosti ... To so pogledi raziskovalcev in mislecev. Ker v teh razglednicah nastopa množica pomembnih osebnosti in zanimivih krajev, med vsem tem pa veliko nepričakovanih, presenetljivih zanimivosti, bi bilo ob ponovni izdaji dobrodošlo še predmetno kazalo. (VZ)

Življenjepisi

Majhen, Zvezdana: ***Hiša glasbe: o glasbenikih Ipavcih.***

Ilustr. Mojca Cerjak. Murska Sobota: Ajda, IBO Gomboc, 2010. (Midva), 29 str.

| 9 | 1. stopnja | [ODLIČNO], slikanica poučna, življenjepis

Nadvse dobrodošel projekt, ki ga je založba uvedla z zbirko Midva: znameniti Slovenci, pričinja slikanica o znameniti glasbeni družini Ipavcev, katerih mnoge stvaritve so danes ponarodele, medtem ko v kulturni zavesti večine mladih ne obstajajo. Posrečena kompozicija vsebine in oblike spominja na glasbeno kompozicijo. Od prve strani dalje se namreč prepletata poučna tema o življenju in delu Ipavcev ter lirična tema o pomenu glasbe za naše življenje. To vsebinsko prepletanje z enako mero lirčnosti spremlja ilustracija Mojce Cerjak, skupaj z oblikovanjem vred pa pripoved izzveni kot umirjen samospev Benjamina Ipavca: ravno prav zemeljska in ravno prav vznesena. (VZ)

Wang, Huiqin: ***Ferdinand Avguštin Hallerstein: Slovenec v Prepovedanem mestu.***

Prev. Natalija Toplišek. Ilustr. Huiqin Wang. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. (Velike slikanice), 31 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO], besedilo tudi v kitajščini, slikanica poučna, slovar (dodan)

| astronomija, Ferdinand Avguštin Hallerstein (1703-1774), jezuiti, Kitajska, misijonarji, Slovenci, večkulturnost

Avtorska slikanica kitajske ilustratorke je odlična v več pogledih: predstavlja življenje in delo znamenitega – toda rojakom premalo znanega – Slovenca iz 18. stl., ki je bil kot jezuit misijonar v Peking in je skupaj s kitajskimi učenjaki deloval na področju astronomije; obenem predstavlja sočasno življenje na Kitajskem; vrhunska ilustracija upošteva tradicionalno kitajsko slikarstvo in vnaša elemente kaligrafije; besedilo je dvojezično, v slovenščini in kitajščini; dodan je slovar nekaj kitajskih izrazov v treh vrstah zapisov (to so pismenke, pinjin transkripcija in slovenski prevod); opremljena je z zemljevidom, z vrisano traso Hallersteinovega potovanja na Kitajsko. Podobno kot je nekoč Hallerstein s svojim delovanjem predstavljal povezovanje dveh kultur in znanosti, umetnica Wangova sedaj udejanja povezovanje med dvema kulturama in umetnostima, zato je njena slikanica pravi sodobni medkulturni biser, obenem pa pomemben za slovensko narodno identiteto. Slikanica kot celota predstavlja dovršeno spojitev vseh elementov in je s svojo prefinjeno literarno-likovno podobo lahko poučna in hkrati v estetski užitek bralcem vseh generacij. Leta 2014 je prejela nagrado Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico. (TJ)

Wang, Huiqin: **Giuseppe Castiglione: slikar v prepovedanem mestu.**

Prev. Natalija Toplišek. Ilustr. Huiqin Wang. Jezero: Morfemplus, 2015, 31 str.

| 9 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], besedilo tudi v drugem jeziku, slikanica poučna | Giuseppe Castiglione (1688-1766), Italija, Kitajska, kulturna zgodovina, slikarstvo, stoletje, 18., večkulturnost

Žoltowska Darska, Yvette: **Messi: mali deček, ki je postal velik nogometni junak.**

Prev. Martin Jankovič. Tržič: Učila International, 2015, 191 str.

| 9 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, za oklevajoče bralce, življenjepis
| Argentina, Lionel Andrés Messi (1987-), nogomet, Španija, šport

Žoltowska Darska, Yvette: **Ronaldo: fant, ki je vedel, kaj hoče.**

Prev. Jurij Šešet. Tržič: Učila International, 2015, 207 str.

| 9 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, za oklevajoče bralce, življenjepis
| Cristiano Ronaldo (1985-), nogomet, Portugalska, šport

Zgodovina

Deary, Terry; Hepplewhite, Peter: **Enkratni Egipčani: grozna zgodovina.**

Prev. Andrej Pleterski. Ilustr. Martin Brown. Ljubljana: Alta media, 2013. (Grozne knjige), 144 str.

| 9 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih | Egipt, kulturna zgodovina, stari vek, zgodovina

(Za anotacijo glej: Ganeri, Anita: Ošabni oceani: grozna geografija.)

Dixon, Philip: **Vitezi in gradovi.**

Prev. Tina Stanek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010, 2015. (Pustolovec), 64 str.

| 9 | 3. stopnja | [ODLIČNO], ponatis | gradovi, kulturna zgodovina, srednji vek, vitezi

(Za anotacijo glej: Dyer, Alan: Vesolje; ASTRONOMIJA)

Macdonald, Beverley: **Zapisano s krvjo: kratka zgodovina civilizacije** (z vsemi krvavimi podrobnostmi).

Prev. Polona Kozic, Metka Osredkar. Ilustr. Andrew Weldon. Dob pri Domžalah: Miš, 2008.

(Spoznanja), 203 str.

| 9 | 2. stopnja | o avtorjih

Kar malce nenavadno, ne tako običajno koncipirana zgodovinska knjiga za mlade in tudi malo manj mlade bralce, je delo avstralske avtorice, napisana z namenom, da bi jih navdušila za vedo, ki še zdaleč ni zaprašena, temveč polna najrazličnejših nenavadnih, sočnih in celo izzivalnih zgodb. In tudi človeška narava se v pogled vsej tej dolgi zgodovini ni kaj dosti spremenila, še vedno nas »ženejo pohlep in poželenje, zavist in ponos, strah in jeza, pa tudi ljubezen in prijateljstvo, vdanost, usmiljenje, pogum in sočutje«, kot je zapisano v predgovoru knjige. Zgodovina je naša učiteljica, iz nje naj bi se kaj koristnega naučili za sedanjost in tudi za prihodnost. Tudi naša sedanjost je posledica zgodovine. »Zgodovina človeške civilizacije pa je pisana s krvjo«, je zapisano v zaključni misli uvodnika, zato je takšen naslov knjige upravičen. Knjiga prinaša najrazličnejše zgodbe posameznikov od najstarejših časov do danes, razvrščene v zbirna poglavja: kako se je človeštvo civiliziralo, naključni junaki in (malopridneži), postavljanje pravih vprašanj, vzpon in vzpon zahoda, pisana zbirka idej. Bralca želi spodbuditi, da bi poskušal sam pri sebi odgovoriti na zastavljena vprašanja, ki so večna in ne samoumevna. Tak koncept knjige pa duhovito podkrepijo mestoma tudi stripovsko zasnovane ilustracije. (DLV)

Morimoto, Junko: **Moja Hirošima = Watashino Hiroshima.**

Prev. Urban Belina, Staša Usnik, Anja Šterk. Ilustr. Junko Morimoto. Koper, Ljubljana: KUD AAC Zrakogled, Univerza, 2014, 37 str.

| 9 | 1. stopnja | [ODLIČNO], besedilo tudi v drugem jeziku, o avtorjih, spremna beseda
| druga svetovna vojna, Hirošima, Japonska, smrt, spomini, vojne

Avtorica slikanice, ki je v Hirošimi odraščala, bralcu na ogled postavi dve podobi mesta, torej pred in po atomski bombi, kar ima zavoljo kontrasta še posebej velik učinek. Moja Hirošima – k nam je prišla v obliki dvojezične izdaje, v slovenščini in japonščini, prvič pa je bila izdana leta 1987 v angleščini – je knjiga z jasnim poslanstvom, o katerem pričajo poučne informacije na koncu slikanice. Knjiga, ki bi jo lahko umestili med slikanice s problemsko tematiko, je v prvi vrsti predvsem poziv k miru in razumu. Junko Morimoto svojo zgodbo in zgodbo svojega rojstnega mesta pove brez velikih besed, jedrnato. Bolj zgovorne so njene ilustracije, v katerih lahko sprva morda celo uzremo nežnost, ki pa se spotoma transformira v moč – nežne podobe postanejo močne podobe, ki dobesedno izžarevajo grozo oziroma grozljivost dogodka in nepredstavljivo težo njegovih posledic in prav zato pustijo močan vtis, ki ga še podkrepi fotografski material. Moja Hirošima, slikanica, ki stavi tako na neizprosno moč podobe (in seveda osebne izkušnje), kot na (modrega) bralca, ki bi od vsega skupaj utegnil "kaj odnesti", je torej vse prej kot knjiga za kratkočasno in brezskrbno branje; je pa tudi takšne potrebno vzeti v roke. (GK)

Murphy, Glenn: **Zakladi: izgubljena in najdena bogastva.**

Prev. Neža Kralj. Tržič: Učila International, 2011. (Brezmejnost znanja), 64 str.

| 9 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, prepognjeni listi
| iskanje, odkritja, zakladi, zgodovina

Nehru, Jawaharlal: **Očetova pisma hčerki.**

Prev. Maša Gedrih. Ilustr. Ajanta Guhathakurta. Ljubljana: Sodobnost International, 2014, 154 str.

| 9 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, pismo, spremna beseda
| hčere, Indija, kulturna zgodovina, očetje, zgodovina

To je dokumentarna knjiga pisem, ki jih je pred 97 leti (leta 1928) pisal oče svoji odraščajoči hčerki. Gre za dve izjemni zgodovinski osebnosti; oče, politik, ki je Indijo popeljal v neodvisnost, hčerka pa bodoča indijska predsednica Indira Gandhi. Pisma, ki jih prežema pristno ljubeč odnos, so nastala v poletju, ki ga nista mogla preživeti skupaj, v njih pa desetletni Indiri oče pripoveduje zgodbe o nastanku vesolja, Zemlje, kamnin, fosilov, živih bitij, človeka ... (tudi evolucijsko teorijo!), nastanku različnih ras, jezikov, mitologij, verstev, filozofije ... Nevsiljivo ji budi vedoželjnost, jo uči opazovati svet in "brati iz knjige narave", ji vceplja domoljubje, etiko in humanizem. V knjigi so vse pozornosti vredni tudi predgovori h knjigi, ki so jih napisali predstavniki kar treh generacij rodbine Nehru-Gandhi (oče, odrasla hčerka Indira, njena vnukinja Prijanka). Pri tako vsebinsko bogati in sporočilni knjigi pa bi si vendarle želeli še nekaj nujno potrebnih kakovostnih izboljšav. Spoznanja, o katerih piše avtor, so stara skoraj 100 let, zato bi jih bilo potrebno obrazložiti z zgodovinskim kontekstom nastanka pisem v opombah, pa tudi v uredniški spremni besedi, kot nagovor slovenskemu bralcu. (DLV)

Pešak Mikec, Barbara; Budna Kodrič, Nataša: **Miška Mica najde Leopoldovo pismo Rozaliji.**

Ilustr. Tina Brinovar. Ljubljana: Zgodovinski arhiv, 2014, 25 str.

| 9 | 1. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna | arhivi, duhovi, miši, živali v domišljiji

Poučna slikanica z miško Mico in duhcem Ferdijem, bralce popelje v svet arhivarjev. Miška in duhec odkrivata, kdo sta Leopold in Rozalija iz pisma, ki ga je Mica našla na podstrešju svoje hiše. Duhec miški prebere ljubezensko pismo, napisano v gotici, in ji razloži zgodovinske okoliščine, v katerih je

nastalo, nato pa pokukata še v popisne pole in domovinske liste. S pomočjo arhivskega gradiva tako Mica in Ferdi ugotovita, da sta se Leopold in Rozalija najverjetneje spoznala na Ljubljanskem kongresu, pozneje pa sta se poročila in sta prednika deklince Žive, ki živi v Micini hiši. Slikanica skozi zgodbo in prikupne ilustracije zanimivo in nazorno predstavi način in pomen dela arhivarjev. Manj znani pojmi iz besedišča arhivarjev so v tekstu odebeljeni in razloženi v slovarčku novih besed. Mladi bralci bodo tokrat stopili na novo, redko predstavljano področje, dobro domišljena pripoved, v katero je vpet prikaz arhivarskega dela, pa bo morda nekatere izmed njih navdušila nad razbiranjem osebne in družbene zgodovine iz starih dokumentov. (TB)

Rachlé, Sabrina: **Stari Egipt: zlato kraljestvo na Nilu.**

Prev. Milan Žlof. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015. (Kaj in kako), 48 str.

| 9 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, priročnik | antika, Egiptčani, Egipt, zgodovina

Tek skozi čas.

Prev. Tina Stanek, Nataša Müller, Sanda Šukarov. Pregled slovenske zgodovine Martin Ivanič.

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 304 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, humor | zgodovina

Pregled svetovne zgodovine je v knjigi, ki bralce vabi na tek skozi zgodovinska obdobja, zasnovan kot dirka skozi čas. Zgodba se začne na prvi pogled standardno, saj v kronološkem zaporedju povzema dogajanja od prazgodovine do današnjega časa, za konec pa ponuja tudi vizijo prihodnosti in – v slovenski izdaji – še kratek pregled slovenske zgodovine. A kljub običajnemu okvirju je to fantastično potovanje od kamene do digitalne dobe nekaj posebnega. Odlikujejo ga vsebinske duhovitosti, različni komentarji in zabavni detajli ter humorni opisi posameznih zgodovinskih zanimivosti. Prav posebno pozornost pritegnejo oblikovne inovativnosti, ki, večinoma v grafično moderni podobi, stilno posnemajo značilnosti posameznih obdobij, vse z namenom, da bi se zgodovinska tematika čim bolj približala današnjim mladim bralcem. Zgodovinska snov, ki jo je do sedaj marsikdo imel za dolgočasno, je zdaj podana na najbolj sodobne in mladini razumljive načine: kratkočasi se lahko z reševanjem kvizov in igranjem različnih igrice, prebira časopisne novice, stripovske predelave in seminarske naloge na temo preteklih dogodkov, spletne predstavitev civilizacij in voditeljev, intervjuje z največjimi zgodovinskimi osebnostmi ter njihove bloge, osnovnošolska spričevala in gimnazijske letopise. Še več, bodoči zgodovinarji lahko navijajo v boksarskih dvobojih starodavnih vladarjev, se sprehajajo po zgodovini s pomočjo turističnih vodičev starega sveta, spremljajo televizijska poročanja o zgodovinski pomembnih revolucijah in si izbirajo ponudbe z reklamnih letakov nekdanjih inovacij. Tik pred koncem se lahko zabavajo še ob rekih slavnih mož, ob predstavitvi izbranih trčenih voditeljev in nenavadnih dejstev o zgodovinskih osebnostih ter ob duhovitem pregledu oblačil in obuval skozi čas. Knjiga, ki ni le zabavno čtivo, temveč je tudi nenadomestljiv učni pripomoček, je zato kot nalašč za zgodovinske navdušence, pa tudi za dvomljivce, ki se jim je doslej zgodovina zdela mrtva in neživiljenjska. (ZSV)

Trapp, Kyrima: **Viteški grad.**

Prev. Maruša Mugerli Lavrenčič. Tržič: Učila International, 2014. (Kaj? Kako? Zakaj?), 17 str.

| 9 | 1. stopnja | [ODLIČNO], slikanica kartonka, zavihki | gradovi, srednji vek, vitezi, zgodovina

(Za anotacijo glej Erne, Andrea: **Odkrivamo vesolje; ASTRONOMIJA**)

Tyldesley, Joyce A.: **Egipt.**

Prev. Sabina Lodrant. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. (Pustolovec), 64 str.

| 9 | 3. stopnja | [ODLIČNO] | Egipt, kulturna zgodovina, stari vek, zgodovina

Zgodovina Slovenije

Velušček, Anton: ***Koliščarji: o koliščarjih in koliščarski kulturi Ljubljanskega barja.***

Ilustr. Tamara Korošec. Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje, 2010, 109 str.

| 9 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije | arheologija, koliščarji, Ljubljansko barje, Slovenija

Knjiga Koliščarji – O koliščarjih in koliščarski kulturi Ljubljanskega barja je poljudno napisano delo, ki je posvečeno tako mladini kot odraslim, saj prikazuje izsledke petnajstletnega raziskovanja življenja koliščarjev na območju Ljubljanskega barja. Avtor dela, dr. Anton Velušček, ki je zaposlen na Inštitutu za arheologijo ZRC SAZU, je vodilni slovenski raziskovalec kolišč, tako da lahko trdimo, da so podatki v knjigi verodostojni in natančni. Delo nas podrobno vodi (med drugim) skozi geografske orise kolišč, prikazuje načine njihove gradnje in koliščarskega življenja, pojasnjuje, s čim so se koliščarji ukvarjali, kako in s čim so se prehranjevali, se oblačili ter bojevali. S prikazom zgodovinskih dejstev se spretno prepleta opisovanje modernega raziskovanja kolišč, ki ga spremljajo številne preglednice, fotografije in ilustracije Tamare Korošec. Za vse mlade nadobudne arheologe in za vse tiste, ki jih zgodovina zanima bolj podrobno. (PP)

Zupanc, Lojze: ***Pripovedke o Škofji Loki.***

Ilustr. Daša Simčič. Ljubljana: Viharnik, 2008. (Čarobni jantar), 24 str.

| 9 | 2. stopnja | ljudsko slovstvo, poučno leposlovje | kulturna dediščina, srednji vek, zgodovina

Knjigo je pripravil znani zbiralec slovenskega ljudskega blaga, predvsem pripovedk, pravljic in legend z različnih območij Slovenije, vendar pa so nedvomno najbolj znane njegove Belokranjske pripovedke, Povodni mož v Savinji, Deklica in kač ter dve zbirki pripovedk z loškega oziroma širše gorenjskega območja Kamniti most in Zlato pod Blegošem. V tej knjigi so predstavljene 3 pripovedke o Škofji Loki, ki imajo etnološko ozadje: prva se navezuje na škofjeloški grb, ki je zelo nenavaden, saj je v njem upodobljen tudi črnc (zamorec), druga pripoveduje o nastanku kamnitega mostu čez Selščico, tretja pa je zgodba o srednjem stolpu, zgodba o zločinu in kazni ter o zakladu, ki še do danes čaka na srečnega najditelja. Odlika knjige je njena struktura; pri vsaki pripovedki lahko bralec najde razlago neznanih in nerazumljivih besed ter kratka pojasnila o zgodovinskem ozadju. Na koncu knjige se lahko strokovno neoporečno in na kratko pouči še o zgodovini Škofje Loke od najstarejših časov pa vse do danes. Knjigo slikovno dopolnjujejo bakrorezi Škofje Loke iz Valvasorjeve Topografije iz leta 1679, pa tudi dramatične ilustracije Daše Simčič. (DLV)